

SCIENCE FICTION

Pilot

J A N U A R 2 0 0 2

BROJ 1.

CENA 160 dinara

Robert Šekli
BITKA SA SATANOM

Rej Bredberi
POVRATAK MESIJE

Dean Wesley Smith
POSLEDNJI PLES

Artur Klark
ZVEZDA

Norma Hutman
ZLATNA ŠUMA

Isak Asimov
ATENTATI

Angus Allan
**SEĆANJE
NA JUČE**

144
strane

SCIENCE FICTION

Pilot

NAUČNA FANTASTIKA

ZVEZDA - Artur Klark * **BITKA SA SATANOM** - Robert Šekli

POVRATAK MESIJE - Rej Bredberi * **VASKRSNUĆE** - Bruno Enrikes

ZLATNA ŠUMA - Norma Hutman * **VIKEND** - Dimitrij Bilienkin

POSLEDNJI PLES - Dean Wesley Smith

MI SMO BILI OVDE! GDE SI BIO TI? - Desmon Najt

U VRTU - Anna Jean Mayhew

DOBRE VESTI IZ VATIKANA - Robert Silverberg * **ATENTATI** - Isak Asimov

IZNAD ZVEZDA - Ursula Le Gvin * **APSOLUTNO ORUŽJE** - Robert Šekli

JEDINO REŠENJE - Erih Frank Rasel * **SEĆANJE NA JUČE** - Angus Allan

U IME ZDRAVLJA - Isak Asimov * **ANTONIJEVE ŽENE** - Randell Crump

IZ DNEVNIKA JEDNOG ANDROIDA - Tanith Lee

Dragi čitaoci !

Veliki ruski naučnik, otac kosmonautike Kostantin Eduardovič Ciolkovski početkom XX veka je napisao: „Zemlja je kolevka čovečanstva, ali ono ne može doveka ostati u kolevci”.

Upravo ovim citatom pozvaće Vas prvi broj, a nadam se, i svi budući brojevi našeg i Vašeg časopisa „Pilot” na saradnju. Od ovog prvog broja pa nadalje želimo da Vam podarimo na čitanje sve ono što termin dobra „fantastika” podrazumeva.

Fantastika nije od juče. Njeni koreni se gube u drevnim vremenima, otkad datiraju najstariji mitovi i legende koji su postali neodvojivo duhovno i kulturno nasledje celog čovečanstva. Oni su samo na prvi pogled čista fantastika, što znači nedokučivo, nepoznato, nerealno, neostvarivo. Homerova „Ilijada i Odiseja” je samo na prvi pogled kapriciozna igra bogova koji se iz dosade mešaju u ljudske sudbine i daju im neverovatan ishod. Ispod te fantastike je - život.

Ikar je konstruisao krila i poleteo. Nažalost - suviše se približio Suncu i krila su stradala, sa njima i Ikar. Danas mi letimo do Sunca i dalje. Ali Ikar je jedan, on je prvi pokušao da ostvari, na prvi pogled, nemoguće. On živi u svakom od nas.

Prometej je ukrao vatru bogovima i podario je ljudima. Zbog toga je bio okovan i osuđen na večnu patnju. Na sreću oslobodio ga je Herkul, takodje mitološko biće. Mitovi, legende i religije se tesno prepliću. Ono što je za jednog ateistu mistika i fantastika za vernika je suštastvena istina i stvarnost jer zadire u najskrivenije i najdublje postulate čovekove.

Mi smo se već odavno otisnuli u kosmos. I kad čujemo tu reč kao da smo čuli neku sasvim običnu. Mesec nije više „bledi mesec” iz romansi, razrešena je njegova tajna koja je vekovima uzbudjivala čoveka, setimo se Žil Vernovog „Putovanja”, kako je samo uzbudljivo bilo to putovanje na Mesec. Kosmos je danas postao raskrsnica raznovrsnih letilica koje hrle ka najbližim i najudaljenijim planetarna. Ali sa tim letovima nisu presahnula iskonska pitanja naša, postavljena na nov način: Ko smo,? Odakle smo? Kuda smo se uputili i dokle ćemo dosegnuti u vremenu i prostoru. To je makro - kosmos. Ništa nas manje ne zanima i mikro - kosmos. Cinićemo sve da, makar u mašti, oborimo neoborivu činjenicu da su vremena i prostor beskonačni, a naša fizička ograničenja - konstantna.

Dragi čitaoci, mi želimo da Vas iz broja u broj revije „Pilot” kroz

Pilot

priče pisaca-vizionara, u najboljem smislu dobre literature - fantastike, upoznajemo, pobudjujemo u vama želju da uživate u dobroj fantastičnoj i naučno - fantastičnoj priči, želimo da sami poletite na krilima mašte. Želimo da utičemo na Vaš dobar čitalački ukus, ali da ne budete samo konzumenti, već da se i sami „latite pera“.

Želimo da naš časopis bude dobra zabava za svakog ko voli dobru fantastičnu priču.

Još više, želimo da časopis bude utočište za sve sanjare, fantastike, buduće velike vizionare.

Najzad, želimo da na stranicama našeg „Pilot“ i sami potražite šansu, da maštu pretočite u priču, a priču na svetlo dana na zadovoljstvo drugih čitalaca. Dakle, pozivamo Vas na saradnju, da šaljete svoje priloge, čeda Vaše fantazije.

Poželimo našem časopisu dug i bogat život na vaše i naše zadovoljstvo.

Putujmo u središte uma i srca, do zvezda i dalje...

U Kraljevu 10.01.2002.

Glavni i odgovorni urednik
Slaviša Čirović

MUDROST FANTASTIKE

Kada se rodio „greh“ koji nazivamo fantastikom? Rano, veoma rano. Od najstarijih vremena pojavile su se religija i fantastika. Nema naroda koji u svom duhovnom nasledju nema svoje mitove i legende. One su danas svojina čitavog čovečanstva, neodvojiva od istorije čovečanstva.

Naša ljudska radoznalost isterala nas je iz pećina i prvi put, možda, dovela ljude do ugljenisanog drveta koje je oborila munja. Na jednoj srednjovekovnoj graviri naslikan je čovek, koji je glavom prolomio nebeski svod i sada se zaprepašćeno osvrće unaokolo.

Od kako čovek postoji čekalo ga je N e p o z n a t o . A čovekova radoznalost i fantazija su bez prestanka, sa manje ili više uspeha, otkrivale to Nepoznato. Tako su i nastajali mitovi i legende, u kojima se izmešalo zemaljsko i natprirodno, fizičko i metafizičko, duša i telo kao celina ili razdvojeni na dve polovine. Nastajale su fantastične priče. To su priče iz sive zone, priče o preobraćanju, o djavolu i anđelu, o vukodlaku i vilenjacima. U takvim fantastičnim pričama imamo dva vida preobraćanja:

Prvi je da se nečastivi, dakle djavo, ili neko drugo onostrano nebiće preobraća, bolje reći, uvlači u ljudsku kožu, poprima čovekovo obličje, ali zadržava svoje djavolje nakane.

Drugo je - čovekovo preobraćanje u monstuma, djavola pod uticajem neke natprirodne sile. Otuda u mnogim religijama ima mnogo fantastike, koja, doduše ima i simbolički karakter. Među „grešnicima“ fantastike srećemo kroz istoriju više sveštenika i čuvenih mistika. I u religijskim temama susrećemo se sa fantastikom. Na divan umetnički način Dante Aligijeri obrađuje tu temu u Božanstvenoj Komediji (Pakao).

A šta je to naučna fantastika? Ko su to pisci fantaste - vizionari?

Naučna fantastika čuva svoju vezu sa dvema velikim legendama koje su je rodile: legenda o Prometeju i legenda o Faustu. Obe nas podsećaju na cenu koje je žovek morao da plati radi sticanja znanja.

Fantastika znači budućnost; budućnost transporta, budućnost ratova, budućnost sporta, duhovnih traganja. Prvi kosmonauti novog vremena su engleski episkopi Džon Vilkins i Frensis Godvin, koji su osvojili mesečevu površinu mnogo pre naučnika i „svetskih pisaca“.

Roman Meri Seli „Frankeštajn“ smatra se prvim naučno -

fantastičnim romanom novoga doba. Od tada krug tema koje interesuju pisce - vizionare veoma se proširio. Najeksploatisanija tema je - Kosmos.

Kosmos... Kako je već rečeno pisci-vizionari su otkrili kosmička prostranstva pre naučnika i konstruktora i kada su prvi sateliti počeli bojažljivo osvajati vanzemaljska prostranstva, fantazija pisaca - vizionara već je u mislima „okupirala“ svu vidljivu i nevidljivu Vasionu. Kosmički svetovi i njihovi stanovnici u toku prošlog XX veka toliko su obrađivani u toj literaturi, da je današnjem pokolenju čitalaca fantastika ovaj „zvezdani karavan“ već prilično dosadio.

Kosmos je beskonačan, a pisci - vizionari, kao se čini, sa zvezda se, definitivno, neće vraćati na Zemlju. Napred će ih goniti dve nepromenjive kategorije: Nepoznato - koje svojim iznenađenjima neprestano preti svakom živom biću; i nepresušna čovekova radoznalost. Neizvesnost nepoznatim uvek će se podsticati na nove avanture duha.

Pisci - vizionari, kao istinski stvaraoci uvek će se osećati Tvorcima svetova, doduše, različitih od ovog našeg jedinog, svetova svojih sopstvenih konstrukcija i zakona, no u osnovi moraće da uvažavaju osnovne zakonitosti postojanja Vasiona. Drugim recima, ovi pisci moraju posedovati izvesna tehnička i naučna saznanja, da se njihove priče ne bi pretvorile u čistu fantaziju.

Žil Vern je svoja „putovanja“ na Mesec i u središte Zemlje ili na dno okeana opisao tako tehnički precizno jer je za konsultanta imao svog prijatelja velikog matematičara Poenkarea. Naravno, u vizionarske sposobnosti Žil Verna niko ne sumnja. Danas, prvi pisac - vizionar sveta legendarni Artur Klark sem svog vizionarskog talenta raspolaže i izvrsnim tehničkim i naučnim znanjima, te tako njegove Odiseje u Kosmos izgledaju tako uverljivo. Njima možemo pridružiti čitavu plejadu savremenih pisaca naučne fantastike: Stanislava Lema, Isaka Azimova, Boba Šou, Erika Frenka Rasela, Roberta Šeklija i mnoge druge...

I ovog trenutka mnogi novi pisci-vizionari zaraženi „virusom“ naučne fantastike konstruišu neke nove sopstvene svetove, ali i raste broj poklonika fantastične priče...

U Kraljevu, 10.01.2002.

Belojica Radovan
urednik edicije

ZVEZDA

ARTUR KLARK

O davde do Vatikana je tri hiljade svetlosnih godina. Nekada sam mislio da nebesa nemaju vlast nad verom; isto tako sam smatrao, da nebesa otelovljuju dela Gospoda. Sada sam se upoznao bliže sa tim otelovljenjem, a moja se vera, avaj, pokolebala. Posmatram raspeće što visi nad bočnom ogradom iznad ESM-Y1 (Elektronski svetlosni modul), i prvi put u životu pitam sebe: nije li to prazan simbol?

O tom zasad nisam nikom govorio, ali istinu ne možeš sakrivati. Fakti su tu, zapisani na bezbroj milja magnetnih traka, i hiljade fotografija, koje ćemo poslati na Zemlju. Drugi naučnici uspeće da ih pročitaju ne gore od mene, a ja nisam takav čovek, da počnem falsifikovati poput onih, koji su još od davnina izneli na loš glas moj Red. Posada je i bez toga bila potištena; kako li bi moji saputnici primili ovaj ironični zaključak?... Među njima je malo vernika, a ipak oni neće rado iskoristiti to novo oružje u ratu protiv mene, prikrivenim, dobroćudnim, ali prilično ozbiljnim ratom, koji je tinjao na celom našem putovanju od Zemlje. Njih je zabavljalo to što je Glavi astrofizičar - jezuita, a doktor Čendler nikako se nije mogao pomiriti sa tom mišlju (zašto su lekari takvi nepopravljivi bezbožnici?). Često je dolazio k meni u osmatrački odsek, gde je svetlost uvek prigušena, a zvezde sijaju

punom snagom. Stojeći u polumraku, Čendler bi upirao pogled u ovalni iluminator (prozor na brodu ili avionu), gledao je kako se nebo vrti, - nismo uspeali otkloniti nepotrebnu rotaciju, pa smo davno digli ruke od toga.

- Pa, oče, - započinjao je razgovor, - evo nje, Vasion, nema joj ni početka, ni kraja, i, moguće je, da ju je nešto stvorilo. Ali kako možete verovati, da je tobože tome „nešto“ stalo do nas i našeg malenoga sveta, - eto tu vas ja ne razumem.

I polemika se razbuktavala, a oko nas, kroz idealno prozračni ilu-minator bešumno su promicali beskonačni lukovi maglina i zvezda...

Po svoj prilici, posadu je najviše zabavljala prividna protivurečnost moga položaja. Uzalud sam se pozivao na svoje članke - tri u „Astrofizičkom časopisu“, pet u „Mesečnim izveštajima Kraljevskog astronomskog društva“. Napominjao sam da se moj Red odavno proslavio svojim naučnim pronalascima, te mada nas je ostalo malo, naš doprinos astronomiji i geofizici, počev od osamnaestog veka, je prilično veliki.

Zar će moj izveštaj o maglini (skupini zvezda) Feniks staviti tačku na našu hiljadugodišnju istoriju? Bojim se, ne samo nju...

Ne znam ko je dao maglini takvo ime; činilo mi se sasvim neumesnim. Ako ono u sebi nosi proročanstvo - to proročanstvo

može se ostvariti tek kroz mnogo milijardi godina. A i sama reč „maglina“ je netačna: jer je reč o neuporedivo manjem objektu, nego što su golemi oblaci još nerođenih zvezda, razbacanih duž Mlečnog puta. Biću jasniji, u razmera-ma kosmosa maglina Feniks je mališan, tanki gasoviti omotač oko usamljene zvezde. Preciznije - onoga, što je ostalo od zvezde...

Portret Lajole (Rubensova gravira), što visi iznad grafičara podataka spektrometra, kao da mi se podsmehuje. A kako bi ti, sveti oče, upotrebio znanja, koje sam ja ovde stekao, daleko od malog sveta, koji je za tebe bio sve što si znao o Vasioni? Bi li se tvoja vera, za razliku od moje, mogla odupreti takvom udarcu?

Ti gledaš u daljinu, sveti oče, no ja sam prešao rastojanja, kakva ti nisi mogao ni zamisliti, kada si pre hiljadu godina osnovao naš kalendarski Red. Prvi put se izviđački brod udaljio tako daleko od Zemlje prema rubovima ispitane Vasion. Cilj naše ekspedicije bila je maglina Feniks.

Stigli smo do nje i sada se vraćamo kući natovareni znanjem. Kako skinuti taj teret sa svojih pleća? A ja ću ti se uzaludno obraćati kroz vekove i svetlosne godine, koje nas dele.

Na knjizi koju ti držiš u rukama jasno se izdvajaju reci: AD MAJOREM DEI GLORIAM. Ka većoj slavi Božjoj... Ne, ja više ne mogu verovati toj ideji. Da li bi ti

verovao, da si video ono što smo mi našli?

Razume se, mi smo znali šta predstavlja maglina Feniks. Samo u našoj Galaksiji svake godine eksplodira više od sto zvezda. Nekoliko časova ili dana sijaju hiljadu puta jačim sjajem, zatim tamne, umirući. Obične nove zvezde, obična kosmička katastrofa. Od početka moga rada u Mesečevoj opservatoriji ja sam sakupio spektrograme i krivulje luminescencija (svetljenja) desetina takvih zvezda.

No tri ili četiri puta u milenijumu događa se nešto takvo, pre nego što nova potamni, izgleda kao patuljak.

Kada se zvezda pretvara u supernovu, ona izvesno vreme svojim sjajem prevazilazi sva sunca Galaksije, uzeta zajedno. Kineski astronomi su posmatrali tu pojavu 1054 godine, ne znajući, šta posmatraju. Pet vekova kasnije, 1572 godine, u sazvežđu Kasiopeje zasijala je toliko sjajna supernova, da se videla na Zemlji danju. Od tada za proteklih hiljadu godina primećene su još tri supernove.

Imali smo zadatak da provedemo izvesno vreme tamo gde se dogodila takva katastrofa, odredimo pojave, koje su joj prethodile, i ako je moguće, objasnimo njihov uzrok. Kosmički brod je lagano probijao koncentrične omotače gasa, koji je bio izbačen još pre šest hiljada godina i još uvek se nastavlja širiti.

Ogromne temperature, blistavo ljubičasto svetljenje (luminiscencija) karakterisali su ove omotače, ali je gas bio suviše razređen da bi izazvao bilo kakvu štetu. Kada je eksplodirala, površinski slojevi bili su takvom brzinom odbačeni da su odleteli izvan granica gravitacionog polja. Sada su oni obrazovali ljusku u koju bi se smestile hiljade naših sunčevih sistema, a u centru plamtelo je sićušno neobično telo - Beli Kunić, po razmerama manje od Zemlje, ali milion puta teže od nje.

Svetleći gas okruživao nas je sa svih strana potisnuvši gusti mrak međuzvezdanog prostranstva. Mi smo se našli usred kosmičke bombe, koja je eksplodirala pre mnogo hiljada godina i čiji su se usijani odlomci još i dalje razletali na sve strane. Ogromna snaga eksplozije, a takođe i okolnost da su parčad te kosmičke bombe ispunila sferu prečnika milijardu milja, nisu dopuštali da se golim okom primeti kretanje. Bile bi potrebne decenije, da bi se bez aparata primetilo kako se kreću kolutovi i vihori uskomešanog gasa, ali mi smo imali jasnu predstavu kako izgleda ta pomamna bujica gasova.

Proverivši i utvrdivši svoj kurs, mi smo već nekoliko časova ravno-merno klizili prema maloj „ljutoj“ zvezdi. Nekada je ona bila sunce poput našeg, a onda je izvesno vreme nemilice trošila svoju energiju, koja je bila

dovoljna da svetli milione godina. I eto postala je namrštena cicija, koja je u mladosti spiskala svoje bogatstvo, a sada drhti nad mrvicama, trudeći se da bar nešto sačuva.

Niko od nas nije ozbiljno računao, šta ćemo naći na planeti. Ako su oni i postojali do praska, kataklizma ih je morala pretvoriti u oblake pare koji su se izgubili u gigantskoj masi zvezde. Mi smo međutim pri svakom približavanju bilo kojoj zvezdi vršili obavezno izviđanje i neočekivano smo otkrili maleni svet koji je na ogromnom rastojanju kružio oko zvezde. Tako reći, Pluton ovog izgubljeno sunčevog sistema, koji juri duž granica noći. Planeta je suviše udaljena od svog sunca da bi se bilo kada mogao na njoj razviti život, ali ju je ta udaljenost spasila od strašne sudbine koja je zadesila njenu sabraću.

Pakleni plamen zapekao je stene tamnom skramom i sagoreo kondenzovane smrznute gasove, koji su pokrivali planetu pre katastrofe. Spustili smo se na nju i našli Grobnicu. Njeni stvaraoci su se potrudili da ona bude neizostavno pronađena. Od monolita, koji je obeležavao ulaz, ostao je samo istopljeni panj, ali su već prvi fotosnimci pokazali, da je to trag delatnosti razuma. Malo kasnije smo zabeležili prostrano polje radioaktivnosti, čiji je izvor bio skriven u steni. Čak i da je stub nad Grobnicom bio potpuno sase-

čen, ipak bio bi sačuvan nepokolebljivi, večni svetionik, neprekidno pozivajući zvezde. Naš kosmički brod je usmeren prema ogromnoj Jabučici, kao strela prema meti. Kada je podizan stub je, verovatno, bio visok oko milju, sada je podsećao na istopljenu vsecu.

Mi nismo imali adekvatna oruđa pa smo se ćelu sedmicu probijali kroz pretopljeni kamen. Mi smo astronomi, a ne arheolozi, ali umemo improvizovati. Zaboravljen je početni cilj ekspedicije; usamljeni spomenik, koji je po cenu ogromnog truda podignut na maksimalnoj udaljenosti od nesrećnog sunca, znaćio je samo jedno. Civilizacija, koja je znala da će uskoro umreti, učinila je poslednju prijavu za besmrtnost.

Biće potrebne decenije, da se izuće sve tajne, koje smo našli u Grobnici. Očigledno, Sunce je poslalo prva upozorenja mnogo godina pre kobnog praska, i sve što su oni želeli sačuvati, sve plodove svoga genija, oni su još pre praska dopremili na ovu udaljenu planetu, nadajući se, da će drugo pleme naći spremište te oni neće bez traga kanuti u Letu (u grčkoj mitologiji reka zaborava u podzemnom svetu). Da li bismo mi na njihovom mestu isto tako postupili ili bismo, isuviše zatečeni svojom nesrećom, zaboravili da razmišljamo o budućnosti, koju nećemo doživeti niti je među sobom deliti?

A da su na raspolaganju imali još vremena! Oni su slobodno kontaktirali sa planetarna svoga sistema, ali nisu naučili preletati međuzvezdana prostranstva, a do najbližeg sunčevog sistema bilo je potrebno sto svetlosnih godina. Međutim, i da su bili ovladali najvećim brzinama, svejedno, samo bi nekoliko miliona moglo računati na spasenje. Možda je i bolje, stoje upravo tako i bilo.

Ćak i da nije te zapanjujuće sličnosti sa ćovekom, o ćemu govore njihove skulpture, moramo im se diviti i žalostiti se što ih je zadesila takva sudbina. Ostavili su hiljade videotraka i aparate za njihovu projekciju, ostavili su detaljna objašnjenja u slikama, koje su omogućavale lako usvajanje njihove pismenosti. Izućili smo mnoge snimke i prvi put za šest hiljada godina oživeli slike ćudesne i superiorne civilizacije, koja je bila daleko, daleko ispred naše, po svim parametrima. Može biti, pokazali su nam ono što je najlepše, ali ko ih kori zbog toga. U svakom slućaju, njihov svet bio je prelep, gradovi lepši od bilo kojeg našeg. Videli smo ih na poslu i igri, kroz stoleća slućali njihov melodićan govor. Jedna slika mi sve do danas titra pred oćima: na obali, na neobićno plavom pesku igraju se i brćkaju na talasima deca - kao što to ćine i deca kod nas na Zemlji. Ćudno drveće, krunama svojim kao lepezom uokviruju obalu, a u

plicaku kreću se krupne životinje, niko ih se ne plaši. A na horizontu se sunce zagnjuruje u more, još toplo, umiljato, životvorno, sunce, koje će uskoro verolomno uništiti nepomućenu sreću.

Da nismo bili toliko daleko od kuće i toliko osetljivi prema usamljenosti, ne bi bili tako snažno potreseni. Mnogi od nas su videli u drugim svetovima ruine drugih civilizacija, ali nikada nas ta slika nije uzbudila u tolikoj meri. Ova tragedija bila je neponovljiva. Jedna je stvar kada je jedna civilizacija na zalasku i nestaje, kako je bivalo sa narodima i kulturama na Zemlji. Ali biti potpuno uništen u vreme najvećeg procvata, iščeznuti bez traga - gde je tu milost božja.

Moje kolege postavljale su mi to pitanje; ja sam se trudio da odgovorim, kako znam i umem. Može biti, oče Lajola, Vi biste uspeli bolje od mene, ali u spisu „Egzercisia Spiritualia” nisam našao ništa što bi mi moglo pomoći. To nije bio grešan narod. Ja ne znam kojem su se Bogu klanjali, jesu li priznavali Bogove uopšte, ali sam o njima razmišljao kroz prizmu minulih stoleća, i u zracima sunca koje ih je spržilo, pred mojim očima ponovo je oživela ta lepota, čijem su ovekovečenju posvetili poslednje misli i atome snage. Mogli su nas mnogome naučiti - u čemu je svrha njihovog uništenja? Znam šta će odgovoriti moje kolege na Zemlji.

Vasiona, reći će oni, nije podređena razumnom cilju i poretku, svake godine u našoj Galaksiji eksplodiraju stotine sunaca, i negde u bezdanu kosmosa u ovom istom trenu umire nečija civilizacija. Je li to pleme za svoga postojanja činilo dobro ili zlo, to neće uticati na njihovu sudbinu: božanske pravde nema, zato što nema Boga.

Međutim, ništa od onoga što smo videli ne dokazuje to. Narator se tako rukovodi emocijama, ne razumom. Bog nije obavezan da opravdava pred čovekom svoja dela. On je saznao Vaseljenu i može je po svojem nahodanju i uništiti. Bila bi to drskost ili čak huljenje vere sa naše strane, kada bismo govorili, šta On treba i šta ne treba da čini.

Mučno je zamišljati kako čitavi svetovi i narodi nestaju u plamenu, ali i to bih ja mogao shvatiti, ipak postoji granica, iza koje počinje da se koleba i najdublja vera, i gledajući silne proračune što se nalaze preda mnom, ja osećam da sam došao do te granice.

Dok nismo istraživali maglinu na licu mesta, teško je bilo reći, kada je došlo do eksplozije. Sada, obradivši astronomske podatke i saznanja, izvučena iz sačuvane planete, ja mogu sa velikom tačnošću datirati kata-strofu. Znam, koje je godine svetlost džinovskog auto-dafea (čin vere - svečano spaljivanje jeretika i jeretičkih spisa u vreme

inkvizicije) stigla do naše Zemlje. Znam, koliko je sjajno ta supernova, što svetluca u tami dok povećavamo brzinu naše kosmičke letilice, plamtela na zemaljskom nebu. Znam, da je u svitanje njen svetionik blistavo sjajio nad istočnim horizontom.

Nema nikakve sumnje; drevna zagonetka je napokon rešena. Ipak, o, Svevišnji, pod tvojom vlašću bilo je toliko mnogo zvezda! I zar si morao upravo taj narod predati paklenoj vatri samo zato, da bi simbol njegove prolaznosti sijao nad Vitlejemom.

ARTUR KLARK
(rod. 1917 g. -)

Artur Klark je svetski poznat pisac - vizionar i popularizator nauke. Sada je stalno nastanjen u Sri Lanki kao njen državljanin. Učestvovao je u II sv. ratu, zatim je radio kao inženjer, bio na čelu Britanskog međuplanetarnog društva. Autor je mnogim pionirskih naučnih ideja, kme (osobito globalnu telekomunikacionu TV i radio vezu)

Naučnu fantastiku počeo je objavljivati 1946 god. Autor desetine knjiga, od kojih su mnoge prevedene na većinu sv. jezika pa i na srpski jezik: „Kraj detinjstva“ (1953), „Grad i zvezde“ (1956), „Odiseja u Svemir 2001“ (1968), „Susret sa Ramom“ (1973) i dr. Po delima A. Klarka snimljeni su filmovi. Više puta bio je laureat nagrada, među njima i Nobelove. Među njima je i priča „Zvezda“ uvrštena u ovaj zbornik.

BITKA SA SATANOM

Robert Šekli

Vrhovni komandant Feterer naglo je ušao u operativnu salu i bukval-no riknuo:

- Voljno!

Tri njegova generala pokorno su zauzeli stav voljno.

Nemamo previše vremena, - rekao je Feterer pogledavši na časovnik.

- Ponovimo još jednom plan bitke.

Prišao je zidu i razgrnuo ogromnu zidnu kartu Sahare.

- Prema najpouzdanijoj teološkoj informaciji, koju smo dobili, Satana namerava da izvede svoje snage na svetlost dana u ovoj tači.

- Upro je u kartu svoj debeli kažiprst. U prvoj liniji biće đavoli, demoni, sukubi, inkubi i svi drugi iz te branše. Desnim krilom komanduje Velijal, levim - Velzevul. Njegovo Satansko veličanstvo komandovaće centrom.

- Zaudara na srednji vek, - promrmljao je general Del.

Ušao je ađutant generala Feterera. Lice mu je blistalo od sreće pri pomisli na Proviđenje.

- Ser, - reče, - tamo je opet sveštenik.

- Zauzmite stav mirno, - ukori ga Feterer. - Mi tek treba da se tučemo i pobedimo.

- Razumem, ser, - odgovori ađutant i kao sveca se uspravi. Sa lica mu je ispario osmeh.

- Sveštenik, mmm? - Vrhovni komandant je zamišljeno vrteo palčevima.

Posle Javljanja, pošto je postalo

jasno da predstoji Poslednja Bitka, pregaoci na svetskoj njivi religija postali su prava napast. Prestali su da se međusobno ujedaju, stoje samo po sebi bilo za pohvalu, ali, osim toga, pokušavali su da umešaju svoje prste u vođenje rata.

- Oterajte ga, - rekao je Feterer. - Pa on već zna, da mi razrađujemo Armagedonov plan.

- Razumem, ser, - salutirao je ađutant, propisno se okrenuo i izmarširao iz kabineta.

- Nastavimo, - reče vrhovni komandant Feterer. - U drugom ešalonu nastupaće uskrsnuli grešnici i različite stihijske sile zla. Eskadrilu bombardera predstavljajuće pali anđeli. Njima će se suprotstaviti roboti-presretači generala Dela.

General Del se sumorno osmehnu.

- Posle uspostavljanja kontakta sa protivnikom automatizovani tenkovski korpusi generala Mak-Finija, podržavani pešadijom robota generala Ongina napašće protivnički centar, - nastavljao je Feterer.

- Del će komandovati hidrogenskim bombardovanjima neprijateljske pozadine, što mora biti izvedeno maksimalno koncentrisano. A po potrebi jaću u različitim tačkama uvoditi u boj mehanizovanu artiljeriju. - Vratio se ađutant i zauzeo stav mirno.

- Ser, - obratio se pretpostavljenom, - sveštenik odbija da ode. On izjavljuje da mora sa vama

neizostavno razgovarati.

Vrhovni komandant Feterer je zaustio da kaže „Ne“, ali se pokolebao. Setio se da je ovo ipak Poslednja Bitka, te da pregaoci na religiskom polju imaju prema njoj izvestan stav. Odlučio je da sveštenika primi na pet minuta.

- Pozovite ga da uđe, - rekao je.

Sveštenik je nosio običan sako i pantalone, što je značilo da ovamo nije došao kao predstavnik neke konkretne vere. Njegovo umorno lice odavalo je odlučnost.

- Generale, - obratio se on, - obraćam Vam se kao predstavnik svih trudbenika na svetskom polju religije - frataru, rabinu, mularu, pastora, i svih ostalih. Molimo za Vašu dozvolu, generale, da uzmemo učešća u Bitci Gospodnjoj.

Vrhovni komandant Feterer je nervozno zadobovao prstima po bedru. Bolje je da ostane u dobrim odnosima sa tom bratijom. Bez sumnje, čak ni njemu, vrhovnom komandantu neće škoditi ako, u važnom trenutku za njega kaže prijateljsku reč...

- Shvatite moj položaj, - setno je rekao Feterer, - Ja sam general, ja treba da vodim bitku....

- Ali to je i Poslednja Bitka, - pobuni se sveštenik, - U njoj dolikuje ljudima da učestvuju.

- Ali oni u njoj i učestvuju, - odgovori Feterer. - Preko svojih predstavnika, vojnika.

Sveštenik ga sumnjičavo pogleda, a general nastavi:

- Vi ne želite da ova bitka bude izgubljena, nije li tako? Zar da pobedi Satana?

- Razume se, ne, - promrmaljao je sveštenik.

- U tom slučaju mi nemamo prava da rizikujemo, - izjavi Feterer.

- Sve vlade u tome su složne, zar nije tako? Da, naravno bilo bi prijatno uvesti u Armagedon koncentrisane snage čovečanstva. Vrlo simbolično. No da li bismo u tom slučaju bili sigurni u pobedu?

Sveštenik pokuša da se usprotivi, ali Feterer žurno nastavi:

- Mi čak i ne znamo snagu satanskih armada. Obavezni smo da bacimo u boj sve što je najbolje kod nas. A to znači - automatizovane armije, robote - presretače, robote tenkove, vodonične bombe...

Sveštenik je izgledao veoma neraspoloženo.

- Ali u tome ima nečeg nedostojnog, - odgovorio je on. - Zar ne biste u svoje planove mogli uključiti i ljude?

Feterer je razmotrio ovu molbu, ali je nije mogao ispuniti. Detaljno razrađeni plan bitke bio je savršen i obećavao je sigurnu pobedu. Uvođenje u bitku krhkog ljudskog materijala moglo je sve pokvariti. Nikakvo živo meso ne bi izdržalo grmljavinu napada ovih mašinerija visoke energije, vatrenih sila koje paraju vazduh i sve proždiru. Svako ljudsko biće bi poginuo još na sto milja daleko od bojnog

polja, a da i nevidi neprijatelja.

- Bojim se, to je nemoguće, - reče Feterer.

- Mnogi, - grubo odvratí sveštenik, - smatraju, da bi bila velika greška poveriti Poslednju Bitku vojnicima.

- Izvinite, - žustro se usprotivi Feterer, - to su defetističke brbljarije. S vašim dopuštenjem... - Pokazao mu je vrata, a sveštenik sa tugom izađe.

- Ah, ti civili, - uzdahnúo je Feterer. - Dakle, gospodo, vaše trupe su spremne?

- Spremni smo da se borimo za Njega, - vatreno izdeklamova general Mak-Fej. Ja mogu garantovati za svakog vojnika-automata pod mojom komandom. Njihov metal blista, njihovi radari su obnovljeni, akumulatori napunjeni. Ser, oni bukvalno kipte od želje da uđu u bitku.

General Ongin se prenuo iz razmišljanja.

- Kopnene trupe su spremne, ser.

- Vazdušne snage su spremne, - potvrdio je general Del.

- Odlično, - zaključio je vrhovni komandant. - Ostale pripreme su završene. Televi-zijski prenos za celokupno stanovništvo planete je obezbeđen. Niko, ni bogataš, ni siromah neće biti lišen slike poslednje bitke.

- A posle bitke... - zaustio je general Onigin, ali učuta pogledavši Feterera.

Ovaj se namrštio. Bilo mu je

poznato, šta sledi posle bitke. Ovim, bilo je očigledno, pozabaviće se verske ustanove.

- Verovatno će biti organizovana svečana parada ili nešto u tom smislu, - odgovorio je on neodređeno. Imate li u vidu da ćemo mi biti predstavljeni Njemu? - upitao je general Del.

- Tačno ne znam, - odgovori Feterer, - ali je verovatno. Pa ipak... Vi razumete, što ja hoću da kažem. Ali kako treba da se obučemo? - upitao je u nedoumici general Mak - Fej. Kakva je uniforma u ovakvim slučajevima predviđena?

- Šta oblače anđeli? - upitao je Feterer Ongina.

- Ne znam, - odgovori ovaj.

- Bele odore? - pretpostavio je general Del.

- Ne, - odlučno je odgovorio general Feterer. - Obući ćemo paradnu uniformu, ali bez ordenja.

Generali su klimali glavama. To je odgovaralo prilici.

I kucnuo je čas.

U veličanstvenoj vojnoj odeći sile Pakla kretale su se pustinjom. Vriskale su paklene flaute, ječali su šuplji doboši šaljući napred prividne odrede. Podižući zaslepljujuće oblake peska, samovođeni tenkovi generala Mak-Feja obušili su se na vražjeg neprijatelja. I tada su bespilotni bombarderi generala Dela sa hukom uzleteli uvis, bacajući bombe na legione umrlih duša. Feterer je smelo ubacivao u boj svoju mehaničku konjicu. U taj

haos umešala se robotopešadija gen. Ongina, a čelik je učinio sve, što je u stanju da učini čelik.

Horde paklenih sila usekle su se u stroj, razdirući u param-parčad tenkove i robote. Automatske mašine su ginule braneći svako parče pešćanog tla. Bombarderi gen. Dela padali su sa neba pod udarcima palih anđela kojima je komandovao Marhozije, čija su đavolja krila od vazduha stvarala tajfune. Iznurena vrsta robota odupirala se pritisku zlih duhova koji su ih mrvili, ispunjavajući užasom srca TV gledalaca u celom svetu, koji su kao začarani sedeli pred ekranima televizora. Roboti su se borili kao muškarci, kao heroji, pokušavajući da potisnu zle sile.

Astarot je gromoglasno naredio, a Begemot je robusno napao. Velijal se na čelu klina đavola obrušio na pokolebano levo krilo generala Feterera. Čelik je škripeo, elektroni su urlali u agoniji, ne uspevajući da izdrže taj nalet.

A hiljade milja iza fronta general Feterer je obrisao drhtavom rukom oznojeno čelo, ali je i dalje spokojno i hladnokrvno izdavao naredbe koja dugmad treba pritiskati, koje komandne ručice pokretati. I njegove super armije nisu izneverile njegova očekivanja. Smrtno povređeni roboti iznova su ustajali na noge i nastavljali borbu. Đavolja sila je sa paklenim urlikom uništavala, mrvila i u paramparčad razbijala robote

braniocce, ali su ovi uprkos svemu zadržali svoje pozicije. A onda je u kontra-napad bačen Peti korpus veterana. Neprijateljski front je probijen.

A hiljade milja iza linije vatrenih okršaja generali su rukovodili gonjenjem neprijatelja. - Bitka je dobijena, - prošaptao je vrhovni komandant Feterer, odmičući se od televizijskog ekrana. - Čestitam gospodo!

Generali su se umorno osmehivali. Ali se na njihovim TV ekranima nešto dešavalo.

- Šta! Pa to je... to je... - izusti general Mak-Fej i začuta.

A po bojnopolju među gomilom razabacanog, smrskanog metala svečano se kretala Blagodet.

Generali su ćutali.

Blagodat je dotakla unakaže-nog robota.

I roboti po celoj zadimljenoj pustinji počеше davati znake života. Izuvijani, nagoreli, istopljeni komadi metala su se obnavljali.

I roboti ustadoše na noge.

- Mak-Fej, - prošapta vrhovni komandant Feterer. - Pritisnite neko dugme - neka oni... kleknu na kolena.

General je pritisknuo, no daljinsko upravljanje nije radilo.

A roboti su se već vinuli u nebo. Okruženi anđelima gospodnjim, roboti-tenkovi, robotopešadija, roboti-automati uzdizali su se sve više i više.

Pilot

- Oni ih žive vode u raj!
Histerično je uzviknuo Origin. On
uzima robote u raj!

- Desila se greška, reče Feterer,
- brže, pošaljite oficira za vezu...
Ne, sami ćemo otići.

Momentalno su dobili avion i
odleteli na bojno polje. Ali već je
bilo kasno: Armagedon je završen,
roboti su iščezli, a Gospod se sa
svojom vojskom vratio u svoje
nebeske dvore.

ROBERT ŠEKLI (rod. 1928. g.) Američki pisac - vizionar. Završio je univerzitet, ratovao u Koreji. Prvo delo objavio 1952 g. Autor je desetina knjiga, među kojima romani - „Civilizacija statusa“ (1960), „Putovanje u prekosutra“ („Dzounsovo putovanje“) (1963), „Razmena umova“ (1966), „Merenje čudesa“ (1968). Dela su mu prevedena na mnoge svetske jezike. Napisao je mnoge kratke priče.

POVRATAK MESIJE

Rej Bredberi

Kapetan Hart je stajao na otvorenom ulazu u raketu.

- Zašto oni ne dolaze? - upita on.

- Otkud ja znam, kapetane? - odvratio je njegov pomoćnik Martin.

- I kakvo mu je ovo mesto? - ponovo upita kapetan paleći cigaru. Upaljeno palidrvce baci u travu, koja se odmah zapali.

Martin htede cipelom da ugasi vatru.

- Nemoj, - naredi mu kapetan Hart, - neka gori. Može biti, pojaviće se da pogledaju, kakvo je to čudo, prostaci.

Martin je slegnuo ramenima i sklonio nogu od vatre koja se širila.

Kapetan Hart je pogledao na časovnik.

- Evo već ceo čas kako smo aterirali, i ništa! Gde je delegacija domaćina, dobrodošlica i rukovanja, gde je orkestar? Nikoga! Mi smo preleteli milone milja kroz kosmos, a „dični“ građani nekakvog glupog gradića na nekakvoj nepoznatoj planeti ne obraćaju na nas pažnju! - frknuo je kapetan, kucnuvši po časovniku. - Pa dobro, daću im još pet minuta, a zatim...

- I šta će biti zatim? - upitao je uvek ućtivi Martin, posmatrajući kako se tresu kapetanovi otromboljeni obrazi.

- Zatim ćemo proleteti nad njihovim prokletim gradom još jednom i na smrt ih isprepadati. - Glas mu se utišao. - Martine,

možda nas oni nisu videli kada smo se spustili?

- Videli su. Gledali su nas, kada smo proletali nad gradom.

- Pa zašto onda nisu istrčali ovamo na poljanu? A možda, možda su se sakrili? Izgleda, uplašili su se?

Martin je odmahnuo glavom.

- Nisu. Uzmite dvogled, ser. Pogledajte sami. Oni tumaraju okolo. Ali nisu uplašeni. Oni... pa, kao da im je svejedno.

Kapetan Hart je primakao dvogled umornim očima. Martin ga pogleda, zapazivši na njegovom umornom licu ljutnju, umor, nerazumevanje situacije. Činilo se daje Hart već proživeo million godina. On nikada nije spavao, malo je jeo i prisiljavao je sebe da putuje sve dalje, dalje... A sada su njegove stare, upale usne ljutito micale pod dvogledom.

- Martine, ja prosto ne znam, radi čega se mi trudimo. Pravimo rakete, rasipamo snagu da presećemo provaliju, tražimo ih, - i šta dobijamo? Prezrenje. Pogledajte, ovi idioti se samo muvaju unaokolo. Zar oni ne shvataju, kakav se veliki događaj upravo zbijo? Prvi kosmički let u njihovu nedodiju. Događa li se to često? Zasićeni su, šta li?

Martin je ćutao, ne znajući odgovor.

Kapetan Hart mu vrati dvogled.

- Čemu sve ovo, Martine? Imam u vidu kosmičke letove. Istražujemo, istražujemo. Unutra je

sve natrpano, a nikakvog odmora.

- Možda mi tražimo mir i spokojstvo. Na Zemlji toga upravo nema, - rekao je Martin.

- Vi mislite, nema? - Kapetan Hart se zamislio. - Od vremena Darvina, da? Od tada, kao da je sve, sve u šta smo ranije verovali, palo u vodu, je li? Božje providenje i tako nešto. Misлите li vi da mi zbog toga mi letimo ka zvezdama, a Martine? Tražimo izgubljene duše, zar ne? Pokušavamo pobeći sa naše bludne planete na drugu - čistu i nevinu.

- Moguće, ser. U svakom slučaju, mi doista nešto tražimo.

Kapetan Hart se nakašljao i glas mu je ponovo bio tvrd.

- Šta je tu je, u ovom trenutku mi očekujemo gradonačelnika. Otrčite tamo, ispričajete im da smo mi prva kosmička ekspedicija koja je stigla na planetu. Kapetan im šalje svoje pozdrave i želje da se sretne sa gradonačelnikom. Polazi!

- Razumem, ser. - i Martin laganim korakom pođe preko polja.

- Brže! - podviknu kapetan.

- Jes, ser! - Martin ubrza korak, a kada odmače podalje, ponovo uspori korak, smešeći se nekoj svojoj pomisli.

Do povratka Martina kapetan je popuštao dve cigare.

Martin je zanemio pred otvorenim ulazom, njišući se, kao da nije u stanju usmeriti pogled ili povezano misliti.

- Govori! - riknuo je Hart. - Šta

se desilo? Dolaze li da nas pozdrave?

- Ne. - Martin se morao osloniti na raketu - vrtelo mu se u glavi.

- A zašto?

- Mi nemamo za njih nikakvog značaja, - odgovori Martin. - Kapetane, molim Vas, dozvolite da zapalim cigaretu. - Pružio je ruku, ne gledajući, napipao pruženu mu paklicu, dok je, žmirkajući, gledao prema zlatnom gradu. Zapalio je cigaretu i dugo čuteći pušio.

- Pa recite već nešto! - Vikao je kapetan. - Nije valjda, da ih nije interesovala naša raketa? Martin je promrmljao:

- Šta? Ah raketa... - zagledan u cigaretu nastavio je, - Ne, ne interesuje ih. Izgleda, doleteli smo u ne baš zgodno vreme.

- U nezgodno vreme!

Martin je strpljivo objašnjavao:

- Slušajte kapetane. Juče se u gradu dogodilo nešto veliko. Toliko nesvakidašnje i veliko, da smo mi ispali samo bedni dubleri. Moram sesti. - Izgubio je ravnotežu i spustio se, teško dišući.

Kapetan je ljutito žvakao cigaru.

- Šta se dogodilo?

Martin je podigao glavu, dim cigare, koja je gorela u odrvenelim prstima, otplovio je sa vatrom.

- Ser, juče u gradu pojavio se neobičan čovek - dobar, pametan, bolećiv i beskrajno mudar!

Kapetan se besno zagledao u svoga pomoćnika.

- A šta se on nas tiče?

- Teško je objasniti. To je

čovjek, kojeg su oni čekali stolicima, million godina, verovatno. I eto, juče je on stigao u njihov grad. Zato, ser, danas naša raketa za njih apsolutno nema nikakvog značaja.

Kapetan je naglo seo.

- Pa ko je on? To je valjda Ešli? Je li moguće da je doleteo pre nas i ukrao moju slavu? - Stiskao je Martinovu ruku. Lice mu je bilo bledo i ožalošćeno.

- Nije Ešli, ser.

- Berton! E znao sam. Berton se provukao ispred nas i pokvario nam spuštanje! Nikome ne možeš verovati.

- Nije Berton, ser, - tiho je rekao Martin.

Kapetan nije mogao verovati.

- Pa bilo je svega tri rakete, a mi smo poleteli pre svih. A taj čovek, što je stigao pre nas, kako se zove?

- On nema ime. Nije mu ni potrebno. Na svakoj planeti oslovaljavaju ga na svoj način, ser.

Kapetan je upro u Martina težak, nepoverljiv pogled.

- I šta je on to uradio, tako izuzetno, da niko i ne gleda naš brod?

- Naprimo, - odlučno je odgovorio Martin, - izlečio je bolesne i utešio siromašne. Osudio je licemerje i korumpirane vlasti, sedeo je sa narodom ceo dan, razgovarajući.

- I šta kažeš, tako je to izuzetno?

- Da, kapetane.

- Ne razumem. - Kapetan je

oštro posmatrao Martinove oči, lice. -Da se niste napili, a? - Izmakao se korak nazad, pun nekakve sumnje. -Ne razumem.

Martin se okrenuo prema gradu, i posmatrajući ga odgovori:

- Kapetane, ako vi ne razumete, ja vam ne mogu objasniti.

Kapetan je pratio njegov pogled. Grad je delovao spokojno i lepo, spokojstvo je vladalo svuda oko njega. Kapetan je zakoračio napred, izvukavši cigaru iz usta. Žmirkao je, gledajući čas Martina, čas zlatne vrhove grada u daljini.

- Da li vi hoćete reći... zar vi nemate u vidu... taj čovek? Ne može biti!..

Martin je klimnuo glavom:

- Da, ser, upravo to imam u vidu.

Kapetan je zanemio čuteći. Zatim se prkosno ispravio:

- Ne verujem.

U podne je kapetan brzo ušao u grad u pratnji potporučnika Martina, sa pomoćnikom koji je nosio instrumente. S vremena na vreme kapetan je praskao u gromovit smeh, podbočivši se vrteo je glavom.

- Vi ste gradonačelnik? - obratio se kapetan, uperivši prst u grudi vanzamaljca.

- Da, - odgovori ovaj.

Između njih se najazio komplikovan aparat kojim su upravljali Martin i tehničar. Ta kutija je obezbeđivala trenutni prevod sa bilo kog jezika. Recima su resko odzvanjale u grobnjoj tišini grada.

- Najpre o jučerašnjem događaju, počeo je kapetan, je li to istina?

- Da, - odgovori gradonačelnik.

- Imate li svedoke? -Da.

- Može li se sa njima razgovarati?

- Govorite sa bilo kojim od nas,

- odgovarao je gradonačelnik. – Svi mi smo svedoci.

Kapetan je tiho šapnuo Martinu:

- Masovna hipnoza. - Zatim se obrati gradonačelniku: - Kako je izgledao taj čovek, taj stranac?

- Teško je opisati, - gradonačelnik se ovlaš osmehnu.

- Zašto?

- Mišljenja se mogu razlikovati.

- Pa ispričajte nam svoju verziju - reče kapetan - zapišite Martine

Potporučnik je pritisnuo dugme portabl-magnetofona.

- Pa, - počeo je gradonačelnik, - bio je to dobar čovek, meke naravi. Uz to - čovek bogatog i širokog znanja o svemu.

- Da, da, znam, znam, - kapetan je odmahivao rukom, - uopšten opis. -Treba mi nešto opipljivo. Kako je on izgledao?

- Mislim da to nije važno, - odgovorio je gradonačelnik.

- Veoma je važno, - grubo ga je prekinuo kapetan - Potreban mi opis spoljnosti toga tipa. Ako vi nećete odgovarati, pitaću druge. - Obratio se Martinu: Zacelo je Berton! Jedna od njegovih šala, uobičajena igra!

Martin je hladno ćutao ne gledajući u kapetana.

Kapetan je pucnuo prstima: -I šta je on tamo radio - lećio?

- Mnoge izlećio, - potvrdio je gradonačelnik.

- Mogu li videti... jednog izlećenog?

- Naravno, evo moga sina, - gradonačelnik dade znak glavom dečaćiću i ovaj iskorači napred. - Ruka mu je bila osušena. Sada - pogledajte.

Kapetan se blago nasmejao.

- Da, da, ali to nije dokaz. Pa ja nisam video dečaka sa sasušenom rukom. Ovde vidim samo zdravu ruku. Imate li vi dokaz, da je dečaku juče bila bolesna ruka, a danas zdrava?

- Moja reč je moj dokaz, - mirno je odgovarao gradonačelnik.

- Čujte vi! - povikao je kapetan. Vi biste hteli da vam verujem na reč? Ni govora!

- Izvinite, - rekao je gradonačelnik, gledajući kapetana sa izrazom pomešane radoznalosti i sažaljenja na licu.

- Imate li neku sliku dečaka? - pitao je kapetan.

Kroz nekoliko trenutaka doneli su veliki portret, naslikan uljem, na njemu je bio naslikan gradonačelnikov sin sa sasušenom rukom.

- Dagi moj! - odmahnuo je kapetan, pogledavši portret. -Sliku možeš naslikati kako želiš. Slike lažu. Imate li dečakovu fotografiju?

Nije bilo fotografije. Umetnost fotografije je još uvek bila

nepoznata na toj planeti.

- Šteta, - uzdahnu kapetan, a lice mu zadrhta. - Dajte da popričam sa drugima. Kakva korist od toga.

Dotakao je prstom neku ženu. - Vi. - Ona je stajala neodlučno. - Vi, vi pridite ovamo, - zapovedi kapetan.

- Ispričajte mi o tom čudesnom čoveku, koji se juče pojavio kod vas.

Žena odlučno odgovori:

- Bio je sa nama. Bio je prelep i dobar.

- A kakve su mu boje oči?

- Boje sunca, boje mora, boje planina, boje noći.

- Dovoljno je. - Kapetan je podigao ruke k nebu. - Jeste li razumeli, Martine? Ništa! Nekakav šarlatan je tumarao po gradu šapćući im na uši slatke besmislice, i...

- Prekinite, molim vas, - zamolio je Martin.

Kapetan se odmače korak nazad. - A zašto?

- Čuli ste što sam rekao. Meni se dopadaju ovi ljudi, ja im verujem. Vi imate pravo na svoje sopstveno mišljenje, ali zadržite ga za sebe, ser.

- Vi ne smete tako sa mnom razgovarati! - dreknuo je kapetan.

- Dosta mi je vaše oholosti, - odgovarao je Martin. - Ostavite ih na miru. Njima je stigao u goste neko dobar i duševan, a vi banuli u tuđe gnezdo, prljate ga i podsmevujete im se. A ja sam razgovarao

sa njima. Šetao sam po gradu, posmatrao njihova lica. Oni imaju nešto, što vi nikada nećete imati, - veru. Malo prostodušne vere, i uz njenu pomoć velika dela će činiti. Vi ste zapenili od jeda, jer je neko ukrao vaš trijumf, neko je stigao do njih pre vas i vi se pokazali suvišnim!

- Dajem vam još pet sekun-di, - rikao je kapetan. Shvatam. Vi ste se nalazili pod ogromnim pritiskom, Martine. Čitavi meseci u kosmosu, nostalgija, usamljenost. A sada još i ovo. Ja saosećam sa vama, Martine. Ja ne pridajem značaja vašoj neznatnoj neposlušnosti.

- A ja pridajem značaj vašoj sitnoj tiraniji, - odgovorio je Martin. -Ja odlazim od vas. Ostajem ovde.

- Ne dozvoljavam!

- Ta nije valjda? Pokušajte me zaustaviti. Ja sam zbog toga i doleteo ovamo, mada toga nisam bio svestan. Meni je to potrebno, to je za mene. Vozite vašu prljavštinu u neko drugo mesto, pokušašte zagaditi i neka druga gnezda svojim sumnjama i svojim - svojim naučnim metodom! - Brzo se osvrnuo. -Ovim ljudima se desilo nešto istinski veliko, i mi smo još imali sreće, što smo doleteli ovamo skoro istovremeno! Zar vi zaista ne možete uliti sebi u glavu, da se čudo zaista dogodilo! Na Zemlji se o ovom čoveku govorilo dvadeset vekova, od kako je posetio ljudski rod, žrtvovao se za njega. Mi smo

žarko želeli da ga vidimo i čujemo njegovu reč, ali nam se nije dalo. A danas smo opet propustili priliku da ga vidimo -mimoišli smo se za samo nekoliko časova.

Kapetan Hart se zagleda u Martina.

- Pa vi plaćete kao dete, prestanite.

- Baš me briga.

- A mene jeste. Pred ovim meštanima treba pokazati uzdržanost. Vi ste se premorili. Opraštam vam.

- Ne treba mi vaš oprostaj.

- Glupane! Zar niste shvatili, da je sve to samo Bertonova lakrdija? Obmanuti, prevariti, osnovati svoje naftne i druge koncerne pod religioznim plaš-tom! Vi ste budala, Martine. Vi ste neviđena budala! Do sada biste morali znati kakvi su zemljani. Oni su spremni na sve: na bogohuljenje, prevaru, laž, obmanu, na krađu, ubistvo, samo da bi postigli svoj cilj. Sve je dobro -što može koristiti. Zar ne znate Bertona - pragmatik je, kakvih je malo.

Kapetan je teško uzdahnuo. -De, Martine, priznajte, upravo je na takve gadosti i spreman Berton - zbuniti ove provincijalce i oguliti ih do gole kože, kada sazreju.

- Ne, - izusti Martin, ali već pokolebano.

Kapetan je ponovo podigao ruke k nebu.

- Evo kunem se, bio je to Berton. Ko bi drugi? To su prljave, kriminalne metode. Da, naravno,

moguć je i zanos. Doleteo k njima stari đavo u vatri i plamenu, okružen svetlošću, ovde - lepa reč, tamo -poljubac ljubavi, lekovita mast ili zračenje za zarastanje rana. Eto, takav je Berton!

- Ne, - odgovori Martin u pola glasa. Pokrio je oči rukama, - ne verujem!

Vi prosto ne želite da ve-rujete, - navaljivao je kapetan. - Ma priznajte. Nešto slično je u stanju Berton da uradi. Pre-stanite sanjati budni, Martine, probudite se! Jutro je. Oko nas je stvaran svet i mi smo stvarni ljudi, prljavi, naravno, a Berton je prljaviji od svih!

Martin mu okrenu leđa.

- De, de, Martine, - kapetan Hart ga je mahinalno tapšao po leđima -Shvatam, za vas je to bio šok. Stid, sramota i sve slično tome. Berton je nitkov. Polako, polako, obračunacu se sa njim, dajem vam reč.

Martin se lagano uputio prema raketi.

Kapetan Hart ga ispratio pogledom, a zatim, duboko uzdahnuvši, okrenuo se ženi:

- Ispričajte mi još nešto o tom čoveku, gospodo?

Kasnije, kada su oficiri bili za večerom oko malenih stočića, postavljenih na travi pokraj rakete, kapetan je dao Martinu dobijena obaveštenja:

- Ispitao sam gomilu meš-tana, i svi nose tu istu besmilicu. Bertonova rabota, koga bi drugoga. Za dan-dva on će banuti ovamo, da

utvrdi svoja prava i odnese nam ispred nosa sve ugovore. Mislim da treba sačekati i pokvariti mu zadovoljstvo.

Martin, zakrvavljenih očiju, mračno ga pogleda.

- Ja ću ga ubiti.

- De-de, Martine, dečko moj! Smiri se!

- Ubiću ga, bože mi pomози, ubiću.

- Ne treba, ja ću mu stati na rep. Ali morate priznati, da je lukav. Nepošten, ali lukav.

- Hulja!

- Obećajte mi da nećete preduzimati ništa grubo. - Kapetan je proverio beleške. - Pričaju da je bilo trideset čudotvornih isceljenja, slepac je progledao, uz to on je izlečio i gubavog. Berton baš ume da završi svoje poslove, u tome mu nema premca!

Odjeknuo je signal gonga i minutu kasnije kapetanu je salutirao član ekipe:

- Kapetane, dozvolite da referišem! Bertonov brod upravo sleće! I Ešlijev brod takode, ser!

- Vidite li! - kapetan Hart je lupio pesnicom po stolu. - Evo njih šakala, požurili da uberu plodove! Ne mogu da sačekaju! No pričekajte, nagaziću ja njih! Moraće napraviti mesta i za mene na njihovom piru, - priteraću ih ja uza zid!

- Izgleda da se Martin osećao loše. On je ćuteći gledao kapetana.

- Posao je posao, dragi moj, - rekao je kapetan.

Svi podigoše pogled prema

nebu. Odozgo su se silovito spuštale dve rakete.

Aterirali su jedva izbegavši nesreću.

- Šta se desilo sa tim luđacima? - podskočivši, vikao je kapetan.

Ljudi su već trčali prema raketama preko polja punog dima. Vrata Bertonovog broda sa treskom se otvoriše.

Iz rakete jedan čovek bukvalno ispade na njihove ruke.

- Šta se desilo - povikao je Hart.

Čovek je pao na zemlju. Ljudi se nagnuše nad njim. Bio je sav u opekotinama. Čitavo telo bilo je pokriveno ožiljcima, ranama i nagorelom kožom koja se dimila. Pogledao ih je nadutim očima, a njegov natečeni jezik prevaljivao je nešto preko izranavljenih usana.

- Sta se desilo? - vikao je na sav glas Hart, klečeći pred samrtnikom na kolenima i drmusajući ga za ruku.

- Ser, ser, šaptao je ranjenik. - Pre 48 časova u sektoru 79, nedaleko od planete 1 ovog sistema, naš i Ešlijev brod upali su u kosmičku oluju, ser. - Nešto sivo je poteklo iz nosa samrtnika, iz usta mu je curela krv. - Svi su poginuli. Čela posada. Berton je mrtav. Ešli je umro pre jedan čas. Tri člana posade su ostali nepovređena.

- Slušajte! - razdrao se Hart, nadnoseći se nad čovekom koji je krvario. - Vi ste prvi put aterirali?

Ćutanje.

- Odgovorite!

Umirući je poslednjom snagom izustio:

- Ne. Bura. Berton je umro pre dva dana. Prvo spuštanje za šest meseci.

- Jeste li sigurni? - drao se Hart, stežući ranjenikove ruke svojim rukama i tresući ga iz sve snage. - Sigurno?

- Da, - jedva izusti umiruć.

- Berton je, znači, umro pre dva dana? Je li tačno?

- Da, da, - prošaptao je čovek.

Glava mu je pala na grudi. Bio je mrtav.

Kapetan je pored tela klečao na kolenima. Lice mu se iskri-vilo, a mišići nevoljno grčili. Članovi posade su ga gledali sa strane i čekali. Čekao je i Martin. Kapetan zamoli da mu pomognu da ustane, što i učiniše. Svi su pogledali prema gradu.

- To znači...

- To znači? - priupitao je za njim Martin.

- To znači da smo na ovu planetu stigli samo mi. - prošaptao je kapetan. -I onaj čovek...

- Onaj čovek? - upita Martin.

Kapetanovo lice se besmisleno trzalo. Odjednom je postalo staro-prestaro i sasvim sivo. Oči staklaste. Napravio je korak-dva po suvoj travi.

- Idem, Martine, idemo. Prihvatite me, prihvatite, bojim se da ću pasti. Ne srne se gubiti vreme...

Spotičući se, oni su se probijali kroz suhu travu prema gradu dok im je vetar šibao lice.

Nekoliko časova kasnije oni su još uvek sedeli u čekaonici pred gradonačelnikovim kabine-tom. Hiljade ljudi ovde su čekali da ih primi gradonačelnik. Kapetan je i dalje sedeo, lice mu je odavalo krajnju iscrplje-nost, ali je on i dalje slušao, slušao. Toliko je svetlosti bilo na licima onih koji su dolazili, pričali, potvrđivali da ih više nije mogao gledati. Svo vreme je sedeo vrpoljeći se, dok su mu ruke nervozno bile čas na kolenima, čas na bedrima...

Kada je sve bilo gotovo, kapetan Hart se okrenuo gradonačelniku i, gledajući ga čudnim pogledom, rekao :

- Vi treba da znate, kuda se on uputio?

- Nije nam rekao .

- Prema nekom od najbližih svetova? - bio je uporan kapetan.

- Ne znam.

- Vi morate znati!

- Vidite li ga vi? - gradonačelnik je pokazao na gomilu naroda. Kapetan se osvrnuo.

- Ne.

- To znači da je, verovatno, odleteo.

- Verovatno, verovatno! - nemoćnim glasom uzviknuo je kapetan. -Dopustio sam sebi strašnu grešku i hoću da ga vidim - odmah! Tek sada je jasno da se desio najveći događaj u istoriji. Zamislite samo, mi smo učesnici u svemu tome! Postoji jedna šansa od milijardu, da smo doleteli na jednu od miliona planeta dan kasnije od njegove pojave na toj

planeti! Vi mora da znate kuda je otišao?

- Njega svako nalazi sam, - blago odgovori gradonačelnik.

- Vi ste ga sakrili! – kapetanovo lice se lagano iskrivilo u grimasu, vratio mu se onaj raniji, surovi izraz. Ustajao je lagano, preteće.

- Nismo, - odgovorio je gradonačelnik.

- Gde je on? - kapetanovi prsti su otkopčavali kožnu fut-rolu što je visila o desnom boku.

- Ne mogu vam tačno reći.

- Ta govorite, ako vam je život mio, - i kapetan izvuče oružje iz kožne futrole.

- Ništa vam ne mogu reći.

- Lažove!

Na licu gradonačelnika, koji je netremice posmatrao Harta, pojavio se izraz sažaljenja.

- Vi ste premoreni, - rekao je. - Dugo ste putovali, a doleteli ste od ljudi koji već odavno žive bez vere i takođe su umorni. A sada biste tako želeli da verujete, da sami sebi pravite nevolje. Ako izvršite ubi-stvo, biće vam još teže. U tom slučaju nikada ga nećete naći.

- Kuda se uputio? On vam je rekao, i vi to znate. Govorite! - kapetan je podigao oružje.

Gradonačelnik je odmahnuo glavom.

- Recite mi! Recite već jednom!

Odjeknuo je pucanj - samo jedan. Gradonačelnik je pao, ranjen u ruku.

Martin je skočio napred.

- Kapetane!

Kapetan je uperio oružje u njega.

- Ne smetajte!

Gradonačelnik je pogledao gore, držeći ranjenu ruku.

- Odložite oružje. Ranićete sebe samog. Nikada niste verovali, a sada mislite da možete postati vernik, a samo ljudima nanosite štetu, povređujete ih.

- Vi mi niste potrebni, - govorio je kapetan nadnoseći se nad gradonačelnikom. – Propustio sam priliku ovde, zakasnio sam jedan dan. Šta mogu, poleteću dalje. I dalje. Sve dalje. Na sledećoj planeti biću iza njega pola dana, potom - šest časova, pa dva časa, pa čas, pola časa, pa minutu iza njega. Ali stići ću ga! Čujete li? - On je već vikao iz sveg glasa, naginjući se nad ranjenikom na podu. A jedva se držao na nogama od umora. - Idemo, Martine. Spustio je ruku i vratio oružje u futrolu.

- Ne, ja ostajem ovde.

- Tikvane! Ostanite, ako hoćete. A ja ću poleteti dalje, što dalje mogu, sa svim ostalim.

Gradonačelnik se obratio Martinu:

- Ne brinite za meine, letite. Moje će rane zarasti.

- Vrtiću se, - obeća Martin. - Samo da ga otpratim do rakete.

Prošli su kroz ceo grad. Svakome je bilo jasno, kakve je napore ulagao kapetan da bi izgledao nesalomivo, kao u mladosti. Stigavši nekako do rakete, lupio je po njenom oklopu

drhtavom rukom. Zatim je pogledao Martina.

- Dakle, Martine?
- Molim, kapetane?

Kapetan podiže oči prema nebu.

- Jeste li odlučili da letite sa mnom?

- Ne, ser. Neću leteti.
- Čeka nas velika avantura, bogami. Ja ću ga naći!

- I odlučili ste da letite za njim, ser? - upitao je Martin.

Namrštivši lice i zatvorivši oči, kapetan odgovori: -Da.

- Zeleo bih da znam...

- Šta?

- Ser, kada ga nađete, ako ga nađete, - šta ćete ga zamoliti?

- Ja... - kapetan zbunjeno otvori oči. Ruke je stezao u pesnice, pa otvarao. Čitavu mi-nutu je razmišljao u nedoumici, a zatim se nasmejio čudnim osmehom. - Ja... ja ću ga zamoliti za malo mira i spokojsva. - Naslonio se na raketu. -Odavno, odavno ja ne znam ... šta je spokojsvo.

- A jeste li ikada pokušali da se smirite, kapetane?

- Ne razumem, - rekao je kapetan Hart.

- Nije važno. Zbogom, kapetane.

- Zbogom, Martine.

Posada je stajala kod ulaza u raketu. Samo su trojca odlučili da lete zajedno sa Hartom. Sedam članova posade je ostalo ovde, sa Martinom.

Kapetan Hart ih je osmotrio i promrmljao:

- Glupaci!

On je poslednji ušao u raketu, brzo salutirao, glasno se nasmejao. Vrata su hermetički zatvorena.

Raketa se poput vatrenog stuba vinula u nebo.

Martin ju je pratio pogledom, dok nije nestala iz vidnog polja.

Na drugom kraju polja stajao je gradonačelnik u društvu nekoliko građana. Mahnuo je rukom Martinu.

- Odleteo je, - reče ovaj prilazeći gradonačelniku.

- Da, odleteo je, jadnik, - odvratio je gradonačelnik. -Tako će i leteti, sa planete na planetu, bez prestanka tražeći, i večno će, večno kasniti - za jedan čas, pola časa, deset minuta, za jednu minutu. Najzad će kasniti svega nekoliko sekundi, A kada obleti tri stotine svetova i navrši sedamdeset ili osamdeset godina, ON će mu izmaći za delić sekunde, a zatim još za delić sekunde. I tako će leteti, misleći da će, evo-evo, uhvatiti ono, što je ostavio ovde, na našoj planeti, u našem gradu, sada...

Martin je gledao gradonačelniku pravo u oči, a ovaj mu pruži ruku.

- Zar uopšte možemo sumnjati u njega? - Pozva rukom ostale za sobom i okrenu se licem prema gradu. - Hajdemo. Čekaju nas. On je tamo.

I oni uđu u grad.

REJ BREDBERI

(rod. 1920 g. -)

U svetu poznati američki pisac, čiji znatan deo stvaralaštva pripada fantastici.

Nije se sistematski obrazovao, jer je odmah po završetku škole počeo raditi kao prodavač novina. Rano je počeo objavljivati (prva publikacija 1941 g.). Slavu su mu donele ciklus novella „Marsovske hronike" (1950), romani: „451° po Farenhajtu" (1953) i „Vino od maslačka" (1957), „Osećam, Zlo se približava" (1962). Takođe je pisao realističku prozu, stihove, drame, knjige za decu, detektivske romane. Više Bredberijevih dela je ekranizovano, po njima napisane kantate i opere, neka dela su dramatizovana. Prevođen je na mnoge evropske jezike, a dela štampana u milionskeim tiražima.

VASKRSNUĆE

Bruno Enrikes

Automobil je brzo i bešumno klizio drumom, koji je vijugao između brežuljaka što su s vremena na vreme zaklanjali more od pogleda Mena Koste.

Na izlazu iz jedne uobičajene krivine iznenada se pojavio beli teretnjak sa zlatnim natpisom, približavajući se velikom brzom automobilu Mena Koste. Pre nego što je ovaj stigao da bilo šta pioduzme, sve je progutao blesak u vidu zraka.

Men Kosta prikoči tako naglo da je njegov automobil izleteo na suprotnu kolovoznu traku, čudom izbegavši sudar. Men ostavi svoja kola na ivici druma i pode prema kamionu zaustav-ljenom na kraju urvine.

Šoferu u kabini nije bilo!

- Uh, malo je trebalo da me zgnječi - kao lepinju, - promrmlja Men Kosta, naježivši se. Zatim se vrati svom automobilu i nastavi put.

- „Baš dobar početak odsustva,” - pomislio je,

Na nizbrdici drumom su mu u susret trčala dva muškarca u kombinizonima, dajući mu znake da zaustavi kola. Men prikoči, ijedan od njih, približivši se upita:

- Jeste li videli beli kamion?

- Koji me je umalo smrskao? - ironično ih je prekinuo Men Kosta.

- Vaš kamion je tamo dole, iza krivine na dnu urvine.

Uzdržavajući se da ne isp-suje, usmerio je svoju pažnju na put i

tako poleteo s mesta da su gume njegovog auto-mobila neprijatno zaškripale.

Ali već nekoliko časova kasnije Men Kosta ne bi mogao sa sigurnošću reći, jeli mu se to uistinu dogodilo, ili mu se - pričinilo.

II

Otvarao je oči veoma polako, čudeći se što je to u stanju učiniti. Ne mičući se, u mislima je okrznuo pogledom svoje telo, u kojem je bol, kao fantom, izazivalo ubrzanje pulsa. Zatim je bola nestalo.

Živ je! On je bio živ!

Poslednje čega se sećao bio je kamion koji je jurio prema njegovom automobilu. Sada, pošto je otvorio oči, video je bolničku sobu i nekoliko lica, nagnutih nad njim.

- Podignite se, - naredi mu glas.

Uz mali napor sede na krevet. Sada je shvatio, zašto mu se činilo tako čudnovatim: vid mu se izmenio - on je video boje koje ranije nije zapažao. Sluh je takođe funkcionisao drukčije, sa većom oštrinom.

Sevši, on je zapazio da mu je i telo postalo drukčije i ruke - drukčije; da je on sam, kao lutka, veoma slično onome stoje on bio ranije, ali ipak na baš sasvim...

Koža mu je bila pokrivena porama i kosom, ali to nisu bile pore i kosa ljudske kože...

- Kako se osećate? - prekinuo je njegove misli onaj isti glas, ali

mu je intonacija bila manje zapovednička.

- Osećam se čudno, - odgovori i zagrcnu se, ne prepoznavši svoj glas.

- To je prirodno, no ne uzrujavajte se, sada ćemo vam sve objasniti.

- De, ustanite! Hodajte! Pogledajte kroz prozor!

On posluša i oseti snagu i gipkost novih udova.

Pode ka prozoru i baci pogled u ogledalo, jedva je prepoznao sebe. Bio je bez odeće i, činilo se, ni po čemu se ne razlikuje od bilo kog neodevenog čoveka.

I još je primetio bezizražajnost u očima, zategnutost kože na mišicama, neuobičajeno usporeno disanje. On bi mogao proći kao obično ljudsko biće, ali pri pažljivom pogledu više je ličio na manekena.

Prišao je prozoru, a čovek koji je govorio sa njim položi mu ruku na rame; dodir tkanine belog mantila i kože izazvao je čitav niz osećaja i sećanja.

Čovek u belom mantilu, ne primećujući, kako se Men prenuo, nastavio je:

- Pred vama se otvara novi svet, mi smo vas spasli od smrti, pa je moguće, da ćete biti prvi čovek koji nikada neće umreti.

Ove reci pre su ga dovele u nepriliku, nego umirile.

- A sada se obucite, pa ćemo vam sve objasniti.

III

Dva muškarca u belim manti-

lima pripremali su se za razgovor.

- On ne treba da zna šta je to kopija.

- Naravno! Mi ćemo mu sugerirati da mu je transplantiran mozak

- lakše će to shvatiti.

- Neophodno ga je takode ubediti da ne može izlaziti van prostorija vile, da ćemo ga nadgledati, jer postoji opasnost da novo telo otkáže. On ne srne imati nikakvih kontakata sa spoljnim svetom.

IV

Uveli su ga u nekakav kabinet. Za ovalnim stolom sedela su sedmorica; tri fotelje bile su prazne. Ponudili su mu da sedne. Svi su ga po smatrali sa interesovanjem.

- Gospodo, dozvolite da vam predstavim Mena Kostu, - počeo je čovek u belom mantilu. - Gospodine Košta, predstavljamo vam upravu kompanije „Večnost", koja se specijalizovala u osiguranju života. Vi ste prvi, koji je potražio reanimacione usluge naše kompanije. Poginuli ste u automobilskoj nesreći. Da - da! Ne čudite se, poginuli. Naša reaminaciona brigada dopremila je vaše telo ovamo, stim da transplantiramo vaš mozak, čije je životne funkcije održavao generator pseudomoždane volje. Ne - ne, ne trudite se da to shvatite. Stvar je u tome, da se vi nalazite u eksperimentalnom prototipu veštačkog tela, u koje smo mi presadili vaš mozak. U telu, koje je sada vaše, postoje još izvesni

nedostaci, mada, koristeći moj metod, možemo ga poboljšati transplantujući vaš mozak u nova, savršenija tela. Jednom rečju, vi ste besmrtni. Zaprepaščen, Men Košta je čuteći slušao monolog specijaliste i osećao je kako se prisutni osmehu-ju, dok su njihove oči bile prikovane za njegovu kožu...

- Ali ovde postoji jedan detalj, - nastavio je govornik. - Vi morate ostati pod kontrolom „Večnosti" sve do dok ne otplatite sve račune, za sada ste uplatili samo dva mesečna iznosa.

- U redu, - složio se Men Košta, pokušavajući da se priseti, kada je on tražio od kompanije takve usluge. - Ja imam račun u banci, mogao bih otplatiti...

- Ne, ne! - prekinuo ga je sago-vornik, dok su se ostali zaverenički pogledali.

- Taj novac se ne srne dirati - niko ne treba da zna da ste živi, kao što niko i ne sumnja da ste mrtvi.

- Vaša porodica misli da ste na putu, - dodao je jedan od prisutnih.

- Vi ćete raditi za „Večnost", a vaša zarada će ići na otplatu naših usluga. Vi nećete imati kontakte sa spoljnim svetom do tog vremena, dok vaše telo ne počne odlično funkcionisati - setite se, ono predstavlja samo eksperimentalni model.

- To jest ja ne mogu izaći odavde?

- A zašto bi... Vi možete izlaziti u park „Venčosti", rekreirati se u sportskom kompleksu, ali sada se ne smete ni približiti, ni razgovarati sa bilo kim od onih koji ne rade u kompaniji. Svaki dan ćete ići na medicinski pregled. Setite se, mi smo vas spasli od smrti i naslađujete se životom.

„Šta ovo sve znači? Liči na nekakav košmaran san". Uštipnuo se i, stiskajući svoju novu kožu, ose-tio je da je ona nekako čudna. Mada je mesto gde je sebe uštinuo -zabolelo, on nije spavao.

„On mora izaći odavde, videti se sa porodicom, platiti ono što je dužan ovoj čudnoj kompaniji.

Šta je to večni život. Bio je laboratoriski miš, pomažući usavršavanje tela, kojima će se sigurno koristiti oni koji su u stanju da plate fantastične sume novca, dok u isto vreme drugi... „U njegovoj svesti još jednom se pojavila slika nesreće, on se sećao svakog detalja, ne samo sudara, već svega što se desilo trenutak pre toga: u kamionu koji mu je išao u susret nije bilo šofe-ra, a natpis, urađen zlatnim slovima, glasio je: „Večnost".

Sada je samo shvatio to, da njegova smrt nije bila rezultat nesrećnog slučaja, već je smišljena radi zamene tela.

Da zadobije njihovo poverenje, on se pretvarao da popušta...

U vili nije bilo loše. Svaki dan, prošavši kroz medicinsku kontrolu, kada je bio podvrgavan svakovr-

snim proverama, on je izlazio u park, posećivao je gimnastičku salu, odmarao se, šetao, plivao je u bazenu.

Glavna pažnja na pregledima poklanjana je manje psihičkom, a više njegovom fizičkom stanju, to jest, manje tome da li je on zadovoljan ili ne svojim položajem, a više, koliko je njegovo zdravlje na potrebnom nivou, koliko je harmonično razvijeno njegovo telo.

Šetajući, posmatrao je kako su ulazili na teritoriju vile i napuštali je automobili i kamioni, proučavao je maršute kojima su se svaki dan kretali drugi žitelji vile. Kroz prozor svoje sobe on je zapazio prilaze ka ogradi. Ako bi mu pošlo za rukom da izađe neprimećen, prošao bi kroz šumicu, dotrčao do drumu i zamolio bi nekoga da ga odbaci do najbližeg naseljenog punkta, odakle bi se mogao javiti porodici.

V.

Men Kosta je najzad dočekaao zgodan momenat: kada su otvorena vrata parka, propuštajući kamion hemijskog čišćenja on je, zavaravši budnost čuvaraj potrčao za njom na svojim odličnim novim nogama. Neprimećen od bilo koga, iskrao se i duž ograde vile stigao do šumice i počeo trčati brzinom šampiona. Tempo je smanjio tek kada je stigao do drumu.

Bilo ko da gaje sada posmatrao, ne bi primetio ništa neobično u njegovoj pojavi - u trenerci on je ličio na čoveka koji trenira. Čuvši

iza sebe zvuk motora, on se osvrnuo i gestom zamolio vozača da stane. Automobil se zaustavio i vozač ga je zamolio da sedne. Bio je to muškarac od četrdesetak godina, naizgled spokojna izraza. Kada je automobil krenuo sa mesta, vozač je zamolio, ne gledajući putnika:

- Pušite li?

- Ne, - odgovorio je ovaj.

- A ja bih zapalio, ako dozvolite.

- Naravno!

- Budite ljubazni, dodajte mi cigarete, one su u kutiji za rukavice.

Uzevši cigarete, vozač spusti levu ruku u džep kaputa tražeći upaljač.

Umesto njega on izvuče revolver i dvaput opali u Mena Kostu.

Ovaj klonu napred, poginuvši tako po drugi put.

Automobil se okrenu, i usmeri ka vili kompanije „Večnost“.

VI

- To je složen pacijent, ipak je uspeo da nas obmane.

- Sledeći put moramo biti obazriviji. Neću čak ni da pomislim šta bi se desilo, ako bi se kopija srela sa originalom.

- To dokazuje da smo postupili pravilno, izabравši za početak čoveka običnog, srednjeg imovnog stanja, a ne jednog od onih miliona, koji čekaju na svoj red da promene telo. Posebnih zakona, koji odredjuju koje pravi čovek, za sada još nema, a postojanje ljudskih

kopija u postojećim zakonima se ne komentariše.

- Zamislite, doktore, kada bi ovaj podigao svoj novac u banci... I on bi to mogao učiniti, jer on ne imitira originalni potpis, već se jednostavno potpisuje.

- A ta njegova ljubavnica, kako ono bese? Ah, da - Dijana... voleo bih da vidim njihov susret, he, he.

Ljudi u belim mantilima, ispijajući koktele, razgovarali su na jednoj od terasa vile „Večnost“. Najzad onaj, koji je, po svojoj prilici,

bio starešina, ustade i reče:

- Dakle, na posao. Počnimo sve od nule.

VII

Otvario je oči lagano, čudeći se što može to činiti. Ne mičući se, u mislima je okrznuo pogledom svoje telo, u kojem je bol, kao fantom, ponekad izazivao ubrzano kucanje pulsa. Zatim je bol nestao.

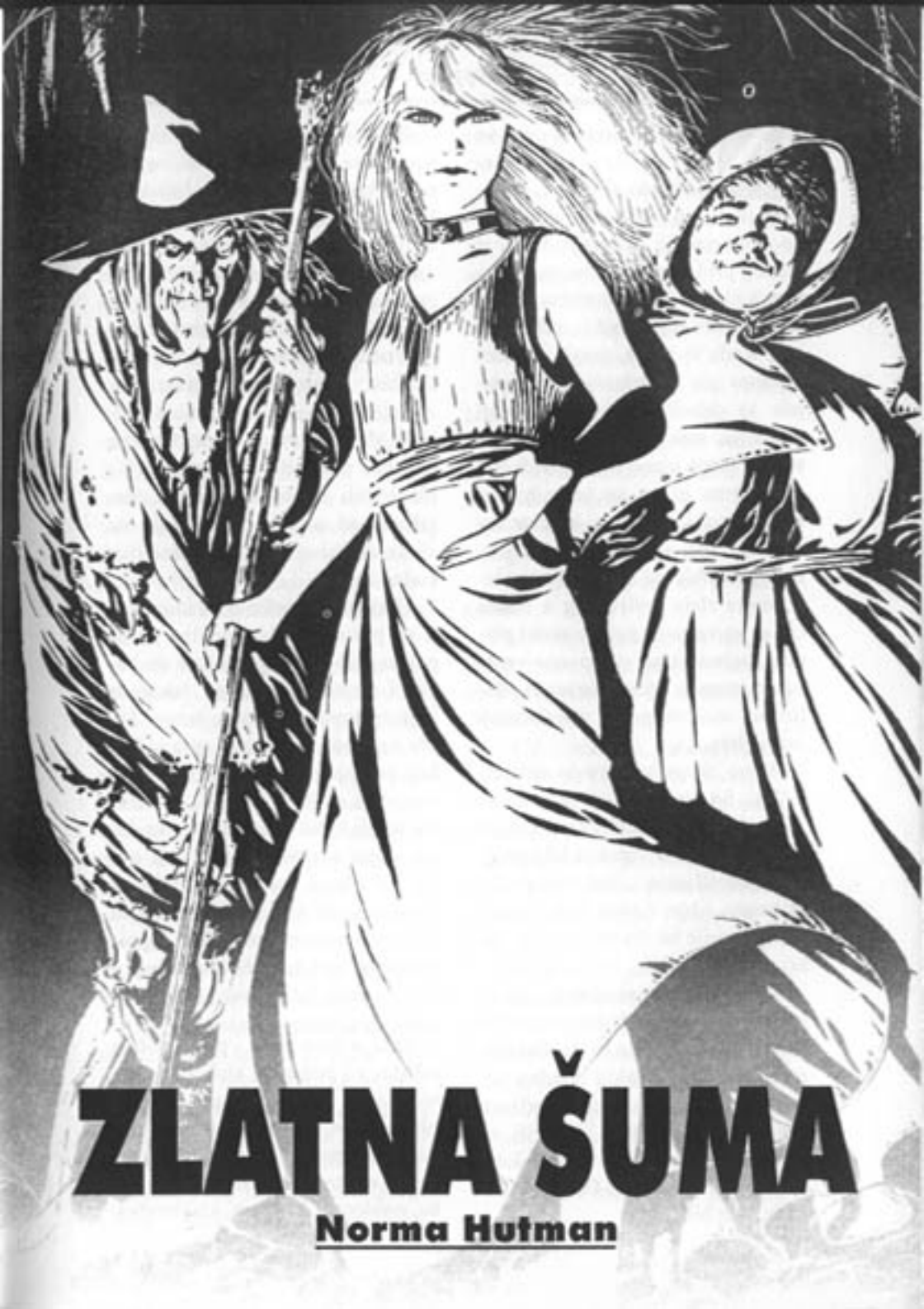
Živ je! On je bio živ!

Poslednje, čega se on sećao, bio je kamion, koji je jurio prema njegovom automobilu...

BRUNO ENRIKES

Kubanski pisac rođen 1947. god. Po obrazovanju je geofizičar, bavi se problemima fizike životne sredine. Većina priča B. Enrikesa posvećene su jednoj temi: treba pomoći ljudima planete da zajedničkim naporima učine Zemlju zdravom, a ljudske odnose harmoničnim.

▼ ZLATNA ŠUMA

Norma Hufman

Njeni prozori su se otvorili iznad vrhova drveća. Poslednje zlatno lišće je stiglo skoro do ivica njenih draperija kada je jednog prolećnog vetrovitog popodneva uletelo kroz otvorena okna i stiglo skoro do najnižih terasa palate. Kada se nagla, mogla je videti mesto gde su se tanke grane spajale sa debelim, takodje zlatnim granama, mnogo ispod okna. Na stotine stopa ispod njenog balkona ove zlatne grane su se gubile u zlatnoj masi, debelom klupku šume koja leži u podnožju kraljevstva, protežući se zapadno od palate, mora zlata prelevenog u zlatne talase na vetru pa sve do senki planine tamne šume, pokrivene verovatno tamnim lišćem, tamnim udaljenim morem preko svetlucavih ivica zlata.

Tamo, naravno, niko do sada nije bio. Sa terasa palata gde su se dame šetale po hladovitim letnjim senkama, tamna šuma je bila predmet razmišljanja. „Bez sumnje, to je tamno lišće, čudno kao i drveće," govorele bi. Naravno, tamo niko nikada nije bio.

Sa najviše osmatračnice koja se nalazila u sedištu palate, vitezovi su mogli videti, ako bi se okrenuli prema zapadu, odakle nijedan neprijatelj nije dolazio crni horizont iza lelujavog zlata i govoreli su „Verovatno zakržljalo drveće koje nikad ne vidi sunca." Oni tamo nikada nisu bili.

Niko nikada nije bio u zlatnoj šumi koja se nalazila ispod, zapadno od kraljevstva, koja je bila udaljena, ne zna se koliko stopa, metara ili, možda, milja. Palata se nalazila na steni, udobno smeštena, raznobojna kao marame u vreme pijaćnog dana, bučna i aromatična sa pudinzima i raznim đakonijama, udobna i popločana kamenom. Zadnja strana je bila okrenuta čudnom zlatnom moru lišća, koje se nalazilo nešto dalje od tvrdjave i hladovitih terasa kraljevstva, negde ispod njenih okana koja su skoro dodirivala zlatasto lišće ove čudne šume.

Postojala je priča o mladiću koji se, pošto je sedam godina tražio put koji bi vodio od palate do šume, i u tome nije uspeo, bacio sa najniže terase u zlatnu šumu. Lišće se razdvojilo da ga primi. Oni koji su stajali u bespomoćnom užasu dok je padao, govorili, su da su ga videli kako bezglasno tone dugo, dugo vremena. Nisu čuli poslednji udarac kad je pao. Posle se lišće ponovo zatvorilo, grane nisu bile polomljene, površina nepromenjena, kao da je čovek uronio u more i voda se ponovo umirila iznad njega, zaboravljajući ga.

Ona je čula priču i pošto je bila mlada, a i princeza, slobodna i inteligentna, ponosna i sanjalica, se-tila se priče i posmatrala neumoljivo zlatno more koje nije nudilo nikakav odgovor njenom svetlu satena, goblena i udobnog, kraljevstva.

Nije samo gledala; tražila je put koji je tako davno izmamio mladog viteza iz bajke. Nije imala više sreće od njega. Gledala je temelj dvorca, zatim baštenske staze, istraživala prozore, kuhinje i staje, sve što je moglo ukazivati na tajna vrata, nevidljivi otvor između stena, šupljinu, čak i veliku rupu u bašti. Ništa nije pronašla.

Dok je stajala sanjajući iznad zlatnog lišća, i mada je volela da igra, a bila je lakomislena i mlada i nosila suknje od srebrnih niti i ogrtače od hermelina, još uvek je bila sanjalica i pogledom je klizila zlatnim horizontom i zadržala se na crnom kraju i naježila se, i pitala se i tražila.

Tada je jedne tople večeri, dok je stajala u hladu terase koja je bila najbliže vrhovima zlatnog lišća, iznenada čula neki zvuk. Bila je sama. Okrenula se i ugledala ga, prebacivao je nogu da bi preskočio ogradu i približio se - iz vazduha, niotkuda, iz zlatne šume - pored nje.

- Dobro, večer. Divno proleće, zar ne?

- Ko ste Vi? - pitala je mešovitim straha i ljubaznosti.

- Da li sam rekao nešto što ne treba? - pitao je. Bio je visok i lep i da njegove oči nisu bile zašiljene, kao i trepavice, prsti na nogama i uši, mislila bi da je princ, jedan od mnogih koji su tražili njenu ruku. Međutim, oni nisu dolazili iz vazduha i magičnih šuma. Nije joj trebalo mnogo da ga prepozna, -

Vi ste vilenjak.

- Lepo što ste primetili, rekao je poklonivši se. - Vežbao sam kako da Vam se predstavim. Da li sam negde pogrešio?

- O, ne. Nikako.

- Ali Vi ste uplašeni

- Vi ste vilenjak.

Podigao je zašiljeni prst prema zašiljenom uvetu i počeo se.

- Znam. Kakve to ima veze

Vi se ne plašite vilenjaka, zar ne? - iznenada je upitao.

- Pa, do sada nikad nisam srela vilenjaka. - Zacrveneo se.

- I Vi ste došli, zar ne, iz zlatne šume?

- Mislim da jesam! Koliko sam samo morao da se penjem. Šta mislite gde vilenjaci žive ako ne u zlatnoj šumi?

- Ah! - rekla je, zaboravljajući na svoj strah i približila mu se.

- Oduvek sam želela da odem tamo. Hoćete li me odvesti?

- O, draga moja. Trebalo je da ih poslušam. Trebalo je da prihvatim njihov savet, draga, - počeo je da jadikuje.

- Sta je bilo? - pitala je princeza.

- Bio sam upozoren da ćete tražiti da idete. Oni - stariji vilenjaci - su mi rekli da ćete to hteti jer Vi ste ono što jeste, jer nije trebalo da se zaljubim jo. - Poprimio je boju zlata, a to je boja kada vilenjak pocrveni.

- Kako ste mogli da se zaljubite u mene?

- Posmatram Vas sa lišća već dugo vremena, još od Vašeg rođenja.

- Ali Vi ste mlađji od mene, - rekla je posmatrajući ga.

- Vilenjaci su veoma stari. Bio sam mlađji od Vaše pra-pra-pra bake kada je ona bila u Vašim godinama.

- Oh. I pošto me volite, pokazate mi kako da dodjem do šume?

- Da. Pokazaću Vam. Ali Vi nećete ići.

- Ne shvatam.

- Svako smrtno biće koje udje u zemlju lišća mora putovati dok ne dodje do najdalje obale gde je tama. A cena za to putovanje je smrt.

- I nema drugog načina?

- Nijednog poznatog. Možda postoji jedan. Rizik da se on otkrije je veliko traganje. Ne znam zašto bi bilo koje smrtno biće preduzelo to traganje.

- Ne znam ni ja, - rekla je i sa čuđom i videla da on plače.

- Najzad, - rekao je - mogu Vam pokazati put u taj svet. Hajdete, moramo otići do temelja Vaše palate.

- Ali tamo sam tražila, - insistirala je.

- Ne sa vilenjakom, - rekao je tužnim glasom. Ali ona mu je vero-vala i otišli su po svetlu koje je isijavalo iz njegovih prstiju kroz tamne prolaze do udaljenog ugla gde se nalazio vinski podrum, gde je vilenjak pomerio kamen.

- Hajdete, - rekao je vilenjak.

- Ali rekli ste da ne mogu da idem.

- Dovde možete. Do ivice šume.

Tako je pošla sa njim, niz dvorane i beskrajnim stepenicama, bezbrojnim stepeništima, stepeništem za stepeništem sve dok se prolaz iznenada nije, ispunio zlatnom svetlošću koja se talasala ispod njih. Stigli su do vrata koja su stajala otvorena prema zlatnoj zemlji, zemlji lišća.

- Sanjao sam, - rekao je vilenjak, - da ćete me voleti. Sada vidim da sam pogrešio. -Izvinite -, rekla je princeza.

- Ne, - rekao je, - Vi ste smrtno biće. - Zakoračio je kroz vrata.

- Čekajte, recite mi kako se zovete.

- Da. Izvinite. Zaboravio sam na lepo ponašanje. A toliko sam se godina učio da bih mogao da razgovaram sa Vama. Vaše ime znam, princeza Aminta, tako da bi i Vi trebalo da znate moje. Zovem se Tari. Da sad predjemo na ti. Vрати se sada u svoju zemlju, svoju pala-tu i na tvoje prozore iznad lišća. Ja ću te gledati.

Zatim je on otišao, vrata su se zatvorila a ona je bila u mraku. I po mraku je uspela da se vrati bezbrojnim stepeništima. Ali kada je stigla do palate videla je da je bila odsutna samo sat vremena i niko to nije primetio.

Pošto je zatvorila kamena vrata na stepeništu, zatvorila je i druga vrata, ona koja se, po njenom miš-

ljenju, nalaze ispod sloja lišća. Još uvek je stajala na mesečini na balkonu i gledala kako se lišće pomera na letnjem vetru, ali kada je svetlost obasjala, sećanje na vilenjaka Tarla i pogled na mesečev zrak ju je naterao da se skloni sa balkona. Jednog jutra, posle takvog sećanja, rekla je svom ocu da primi prosce i odabere joj muža.

Tako će ova godina biti godina radosti jer je ženidba sa kraljevom jedinom kćerkom obećavala kraljevinu u nasleđstvo, zemlja će biti srećna sa princezom, vijoriće se zastave, biće darova i izliva ljubavi.

Prosci su došli sa severa, juga i istoka. Sa zapada niko nije došao jer na zapadu kraljevstva se nalazi zlatna šuma, a iza nje noć.

Došli su. Neki su pevali, neki bili bučni. Došli su skromni i bogati, blistavi i važni i svi puni nade. Došli su sa istoka, juga i severa.

Zmaj je došao sa zapada.

Stigao je u plamenu i iznenada. Stigao je u septembru posle lepog leta. Došao je i seo i proždirao kraljevsko blago, decu i krave, žito, jelene i krasuljke, goniče stada i lovce. Palio je sela, spržio ljude, sagoreo žetvu, i seo onako debeo, krljuštav i ohol, kezeći se pakosnim zadovoljstvom na bedu koju je doneo malim pomeranjem svog repa, svojim sumpornim zadahom. Heroji su dolazili, borili se i umirali.

Proroci su govorili: predskaza-

nja su mračna. Jedan mudrac je rekao, - Odgovor može doći sa zapada, a tamo mogu otići samo oni koji znaju put.

I princeza je ovo čula i studen se uvukla u njeno srce jer je znala put a nije smela ići.

Kraljevstvo je tiho ušlo u zimu. Godina je polagano umirala. Princeza je posmatrala očevu kraljevstvo koje će jednog dana biti njeno, a ona nije otišla.

Kralj i kraljica su dugo oplakivali nestale ljude. Princeza je rekla sebi da voli svoje roditelje i nije otišla.

Prinčevi su došli da je spasu, galamili su na zamrznutoj kaldrmi i klizali se po inju i probijali se da bi zaprosili njenu ruku. Princeza je plakala i nikako nije stilazila do beskrajnih stepeništa, do vrata prema zemlji lišća.

I došao je jedan princ, lepši od ostalih, pribran i bez straha. Došao je na belom konju i izgledao veličanstveno. Prišao je ogrnut kabanicom i miran, nepokolebljiv i ponosan i rekao, - Ja ću ubiti zmaja.

A kralj je rekao, -Ako to uradiš, dobićeš sve što ti mogu dati.

- A princ je odgovorio, - Ne želim nikakvu nagradu.

Princeza Aminta je rekla, - Ako to uradiš, udaću se za tebe.

- Princ je odgovorio, - To bih zaista želeo.

Tako je otišao da se bori sa zmajem i sreli su se u žestokoj borbi i zmaj je pao u svom vlastitom

dimu, poginuo, ležao nepomično, a kraljevstvo je oslobođeno.

Ali u ovoj borbi, princ je zadobio veliku ranu, tako da je umirao u palati. Svi lekari iz zemlje su stigli i rekli,

- On mora umreti jer u ovoj zemlji za njega nema leka. - Ali mag je rekao, - Postoji lek za ovakve rane ali on se nalazi tamo gdeje zmaj boravio, u tami iza zlatne šume.

Kada je za to čula, princeza koja je tugovala, ogrnula se crnim plas-tom i sišla stepeništem do dna sve-ta i zakoračala u zemlju lišća i rekla,

- Koliko košta da košta, ovo ću ja uraditi. Jer ja volim ovog čoveka koji je došao i koji nas je spasao. A naučio me je da volim bez straha i tako ću iskušati sebe i otići u tamu, pa neka košta koliko košta.

Prošla je kroz šumu, a ona je bila neprijateljska prema njoj Drveće je vikalo, - Ona neće žrtvovati za svoj narod, ona je kraljica; neće pronaći put.- A životinje su govorile, - Sramota, sramota, ona ne bi rizikovala ništa za majku i oca, a oni je vole; neće pronaći put.- A pećurke su zviždale, - Sramota,- I šumski patuljci su se kezili i govorili, -Ne bi ona plakala zbog smrti drugih; sada ćeš ti plakati.-

A ona je plakala i vrištala, -Ja ću podneti svaku kaznu ali moram pronaći lek i princ će živeti.-

Tada, kada je bilo sve manje zlatnog lišća i kada je ugledala crne grane šume večne senke,

čarobnjak se pojavio sa debla velikog hrasta i preprečio joj put. - Sta ćeš dati za ono što tražiš?- pitao je. -Život,- rekla je.

A on je znao da ona želi da živi jer je bila mlada i lepa i zlatna, kao i zemlja lišća. Zbog toga je rekao svojim ledenim glasom: -Pa neka bude tako- Idi hrabro do kraja tame. Nemoj da te drveće spreči, jer stabla su duhovi onih koji nisu uspeli u svojoj potrazi. Uzmi srebrni pehar i videćeš fontanu i napuni je vodom i vrati je kroz opasnosti tame. A ako u tome uspeš, tada će voda života povratiti život tvom princu i zdravlje.- Uzviknula je od sreće.

Ali ledeni glas je nastavio. -Tada kada se on otrgne od senki smrti, moraš se baciti sa balkona u zlatnu šumu.-

- To ću učiniti. - rekla je. I nije plakala.

I čarobnjak je video da nije plakala. I kada je otišla, nasmejao se, ali to je bio hladan osmeh.

Tada je ušla u tamu. Drveće ju je hvatalo; bez glasa, ehom bez glasa i dovikivalo, -Ostani sa nama. Budi sa nama. Lezi i odspavaj malo. Kasnije možeš nastaviti.- Pošto se nije zaustavila, ono je hvatalo i eha su postala piskava i oni su vikali, r Poniženje, poniženje. Ne možeš imati blagoslov i živeti. Vрати se. Spasi se. Zaboravi princa. Spasi sebi život.

Ali boreći se hrabro, stigla je najzad do jasnog proplanka obasjanog mesečinom gde je bila fontana

osvetljena srebrnim svećama. Uze-la je srebrni pehar, napunila ga vodom iz fontane i krenula nazad.

Tada, kada joj se crno drveće približilo, podigla je pehar i njihove moći je nestalo. I tada je shvatila da voda ima moć nad smrću. Ušla je u zlatnu šumu gde su životinje i patuljci i drveće i sam vazduh dovikivali: - Umrećeš, umrećeš.

- A ona je držala pehar i oni su utihnuli. I shvatila je da voda ima moć nad strahom.

A čarobnjak je govorio svojim ledenim glasom: - Sama popij vodu, dete, i imaćeš večni život.- Ona se nasmejala i rekla, -Kada sam dala reč, ispuniću je. Nemate nikakvu moć nada mnom.

Tada je stigla do vrata bezbrojnih stepeništa i penjala se kroz vreme uz svetlost srebrnog pehara i popela se do sobe gdeje princ umirao. Doktori su rekli, -Sada on umire.- Ona mu je dala vodu i on je ustao i ozdravio. Tada su se svi pridružili i pevali od sreće ali princeza Aminta je otišla do sobe, pa na balkon, pogledala na zlatno lišće koje je sijalo na prolećnom suncu, popela se na ivicu balkona i bacila se u zlato.

Tada se lišće odvojilo i palo i nestalo i otvorilo se i opet nestalo i ona je padala stotinama milja u zlato nadole; i ono je uhvatilo i stajala je nepovredjena na zemlji, na livadi koja je mirisala na ljubičicu. Drveće je nestalo. Umesto toga, zemlja je bila nova, porana da primi seme, a glasovi

koji su pevali su bili čudni, ali veseli.

Njen princ joj je prišao, izlečen smešio se, njegova odeća srebrna a njegova kabanica zabačena unazad, tako da ga je poznala.

- Ti si vilenjak - uzviknula je.

- Ustvari, da.- rekao je, -Nadam se da nemaš ništa protiv

- Ti si sve ovo znao.

- Da. Došao sam da ti dam slo-bodu. Hoćeš li se udati za mene? Sada mi ništa ne duguješ. Podarila si mi život.

- Da li si rizikovao svoj život za moju ljubav?

- Smešno. Mislim, jesam, da jesam. Niko se lako ne odriče svojih snova.

- Drage volje ću se udati za tebe. - rekla je, - jer te volim, više od sebe. -

- Znam, - odgovorio je.

- Može li se smrtno biće udati za vilenjaka? - pitala je a on joj je obećao, - Kao što se san može oženiti sa životom, moja princezo. A naši ljudi će ovde zajedno živeti. A naša deca će biti deca tvoje palate i moje šume, tvog vremena i moje bezvremenosti, tvog balkona i moje šume, tvog budjenja i mog sna. To može biti; ti si to omogućila. -

Tada su se venčali u palati visokih zidina i nove šume na početku vremena. I posle toga je kraljevstvo cvetalo kao spoj ljudi i vilenjaka, u prostoru između sna i budjenja. I zaista, živeli su mirno, na zavoju sna, u centru sveta.

VIKEND

Dimitrij Bilienkin

Na nebu nije bilo pruga kao obično, sunce je sijalo tinjajućom svetlošću parčeta uglja -u takve dane bilo je moguće izvući se iz grada, odmoriti na usamljenom mestu, čak se i okupati pri sunčevoj svetlosti. Zašto da ne?

Arno je usmerio motorni čamac u tihu lagunu, loše je, pošto se udar o kamenje činio neminovnim, oduzeo gas. Lakmi se priljubila uz mamu: pod dnom je ujednačeno zašuštao mokri šljunak, motor se oglosio poslednjim cmokajućim zvukom, i zavladała je neobična tišina.

UPRAVO TAKO PRISTAJU
UZ OBALU PRAVI MUŠKARCI!

Ni jednog od tih novinskih naslova nije se setio Arno, nijedan od odgovarajućih TV inserata nije prokமாகao u svesti, ali je sve to živelo u njemu, bilo delom njegove duše, i, iskrcavajući se, istovarajući čamac, on je nehotično proveravao tekuće događaje po obrascima: je li tako ili ne? Da, zadovoljno je odgovarala njima prezasićena podsvest. Spretan muž, moćni čamac, skladno građena plavuša - žena, dobro odevena, dobroćudna deca...

Dan je bio baš onakav, kakav treba da bude, ostrvo takode, Arno se osećao kao avanturist kome sve polazi za rukom. Najpre je razapet šator za zaštitu od sunca (SLUŽBA ZAŠTITE OD RADIJACIJE UPOZORAVA...) i zbačena do grla zakopčana odeća. Prijatan vetrić pomolovao je tela željna

svežeg va-zduha.

Tatice, a možemo li...

Može. Sa širokim osmehom Arno je načinio gest kao da im lično daje ovo ostrvo, a sa njim i ceo svet. Treba! Igraćemo se, kupati se, mi ćemo se...

Samo kratko. I ipak navucite sombrero, gledajući popreko u nebo, reče Kora.

Ženine reci pokvrile su raspoloženje Arnou. Sombrero! Od vremena kada su se ljudi počeli bojati sunca, ovim šeširom, kažu, snabdeli su se čak i Eskimi.

Pih! On se izveštio da ne misli na takve stvari, kao što je opasnost od atomskog uništenja, „pobuna Golema“ ili ekološka katastrofa. Kao daje čoveku malo saznanja, da je smrtan! „Svi ste vi iščašeni, - prede, gundao je deda. - Svi ste vi od kolevke otrovani! Psihički ozračeni! Da, da, i ne poričite: samo takvi starci, kao mi, to vidimo: mi smo, razumeš li, imali normalno detinjstvo...”

Ostrvo je bilo neveliko, ali prelepo. Obišli su ga za pola časa, ushitili se izvorom, koji se skrio između drveća i stena. Odavno nisu pili tako izvrsnu vodu. Decu je osobito zapanjilo, da ova voda prosto teče tako i da je - potpuno besplatna. Arno se radovao njihovoj razdraganosti, a onda iznenada pomislio za sebe, da njemu u njihovim godinama nije pala na pamet misao, kao stoje njima. E, baš me briga!

- R-r...

Bila je to igra. Arno je sa urlikom iskočio iza grma (iz dremljivih džungli izronio), šćepao oboje dece preko pojasa, podigao ih visoko da su zavrištali. Ritajući se, Bert je iz sve snage udario kolenom oca u jagodicu, što je bilo dosta bolno, ali ko bi se vređao? Trenutak, dva i oni su obrazovali malu gomilu, „tigar“ je bio oboren, ukroćen, raspolučen.

- Laseri paljba! - povikao je Bert, podižući nad očevu glavu kamen. - Smrt teroristima!

Na kraju su se svi zaduvali, i bože sveti, u šta su se pretvorili novi novcati sombrero šeširi! Ali su zato mišići brideli, niz telo je tekla sveza krv, čak se Kora, gledajući ih, radovala i nije primećivala zgnječene šešire.

- Ah vi moja dečice - zverčice!...

A onda se iznenada setila:

- Pod šator, deco, pod šator!

Počinje... Arno je ispljunuo kamenčić koji se prilepio za usnu. Ovde iznad njih nije bilo krova, svuda je nebo i sunce, čak i na izmaku dana, ipak svi odmah teraju decu pod šator - to je, naravno, reosiguranje, ali pokušaj to dokazati Kori! Sve se na svetu menja, sem žena.

- Okupaćemo se kasnije, - promrmljao je on. - Kada se smrkne. Plivaćemo koliko nam se prohte!

Kora se osmehnula. Bože! Loše raspoloženje je nestalo bez traga. Bože, kada bi se vreme moglo

okrenuti unazad!

„KOSMIČKI ŠTIT“ - TO JE NAŠA POLISA OSIGURANJA!

Arno je netremice gledao prozračne talase, koji se na kopno naltali već četiri milijarde godina i bili su namemi to činiti još isto toliko. Na svom smiraju delić sunca se ogledao u njihovim iskričavim prelomima. Prokletstvo! Pa sasvim nedavno, pre rođenja dece, niko se nije bojao sunca. Te rakete su oštetile ozonski omotač atmosfere. Zaglušujući „Šatlovi“, koji su ekspresno isporučivali hiljade i hiljade tona tereta radi montiranja svakojake super ubitačne tehnike u Kosmosu.

SOI - PUT K MIRU I RAZORUŽANJU!

Nebo nije izdržalo navalu tolikih raketa, na zemlju je linuo kosmički ultraviolet, i izići na sunce značilo bi isto, što i provesti neko vreme pod rentgenskim tracima.

Arno, šta ti je?...

Zadrhtao je, zbunjen je buljio u svoju pesnicu. Da, on je malopre njom mlatio po zemlji iz sve snage, ruka ga je bolela, a njega, oca, su zanemilih lica posmatrali deca i Kora. Taj njihov izraz lica bio mu je poznat, suviše dobro poznat!

PRAVI MUŠKARAC...

Kladimo se, da ću brže od svih sagraditi tvrđavu? - Arno se nadao, da će njegov glas zazvučati kao i kockara.

Bolje dvorac, - prošaptala je Lakmi.

Tvrđavu! - Bart se trgao. – Kosmičku, kao u bioskopu! Da je bombardujemo!

Posle kratkih prepiranja sagradili su i jedno i drugo. Arni ni sam nije primetio kako se zaneo, svi su se zaneli. Velika je to stvar! Nevažno je, čime su zauzete glava, ruke - igrom ili biznisom, važno je da su oni zauzeti, jer ako toga nema...

Dvorac i tvrđava su ispali odlično. Prvo su ih sagradili, a zatim porušili. U međuvremenu nastupilo je veče.

Kupanje, kupanje, kupanje!...

Svom snagom su jurnuli u more i u blaženom stanju prepustili se talasima, poput malaksalih meduza. Kora je napipala u vodi ruku muža i pomilovala je. Ali su tada deca zagrajala, počela se pljuscati, pa je za svaki slučaj otplivala k njima. Skoro omamljujući spokoj zahvatio je Arnoa.

Zvezde su već gorele na nebu, ali uopšte ne onakve, kakve su sijale samo deceniju pre. Svetlost bojevih stacionara bila je isto tako krotka, kao i svetlost pravih zvezda. Nedavno je Lakmi upitala: „Mama, a kada će se nebo srušiti, svi ćemo izgoreti?”

**TEHNOLOŠKI PRODOR U
BUDUĆNOST! „ATOMSKI
ŠTIT" - NAJGRANDIOZNIJE
PREDUZEĆE VEKA!**

I najsložnije. Njime su upravljali

kompjuteri, koji su jedino i mogli munjevito reagovati na pojavu tuđih raketa. Lukavo zaštićeno od smicalica i kontramera, izoštrene budućnosti, trenutno spremno da sprži sve i svakog, uhvativši ga u svoje elektronske šeme, sam duh rata. Nervno preosetljivo - suviše preosetljivo. Kada je sa neba, „šatllovima" oštećenog, linuo smrtonosni ultraviolet, tada su progledali i najratoborniji generali, najgluplji političari, najpohlepniji preduzimači. Dogovor o razoružanju je potpisan. Ali prvi pak „šatl", upućen da demontira kosmičke tvrđave, bilo je spaljen laserima sopstvenih baterija.

Nije li to bilo posledicom loma? Greške u preciznom programu napada i samozaštite? Beznačajno! Nešto slično, čak mimo volje stvaralaca, bilo je usađeno u prapočetku, jer nema te tehnike, koja se ne otima i ne lomi, već je postojalo iskustvo sa „Iščašenim robotima".

„Ranije su ljudi umirali srećni, - iz prošlosti ga je dozvao glas dede. - Oni su znali, i posle njih život će trajati večno".

Tamna dubina bila je nežna i spokojna, pred očima su se zvezde lagano vrtele. Izdaleka se razlegao dečji smeh. Malo uznemiren glas ga je pozvao:

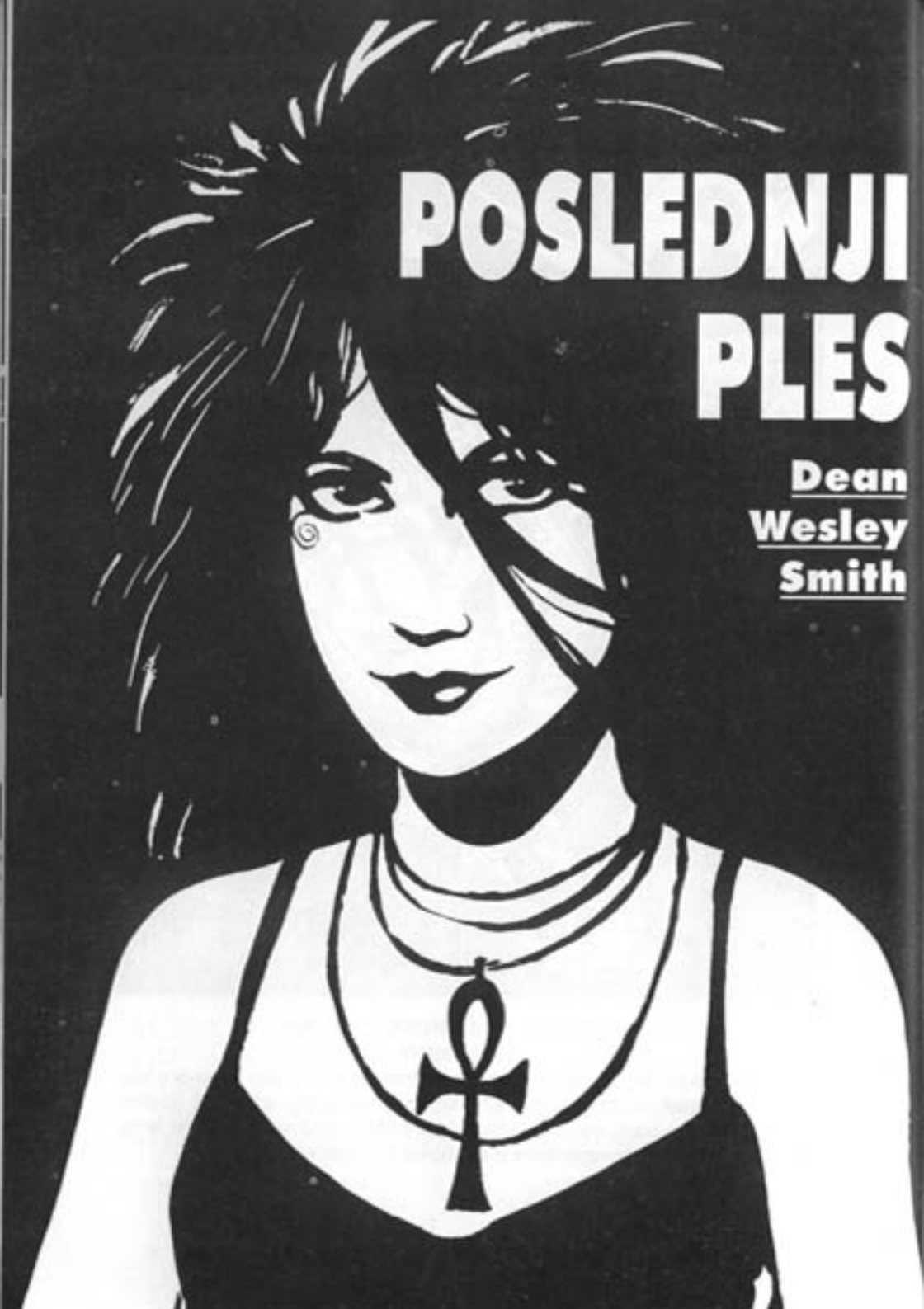
Arno, gde si?...

On je nadro ka površini vode, da su mu pod rukama talasi uzavreli.

DMITRIJ ALEKSANDROVIC BILENKIN
(1933-1988)

Neobična je i bogata biografija ovog plodnog pisca. Bio je po profesiji geolog i poznat naučni radnik, radio kao novinar, a poslednjih 25 godina bio poznat kao pisac naučno fantastičnih priča i romana. Centralna tema - Zemlja i sudbina čovečanstva u atomskoj i postatomskoj eri.

POSLEDNJI PLES

Dean
Wesley
Smith

S ećate li me se? Bila sam u vašem snu prošle noći?

- Da li opet sanjam? -

Nasmejala mu se kao nekom detetu. - Možda. - Zabacila je glavu unazad oslobađajući svoju braon kosu iz okovratnika bluze.

- Zašto? - upita on. - Zašto ovde?

- Ovde smo se dogovorili da se nademo. - Pričala je plešući i dodirujući podšišanu travu, šipražje i kola na polupraznom parkingu. Svetlost iz soba oronulog staračkog doma obasjavala je njenu kosu, čistoću i mladost.

Posle jednog dugog okreta, ona stade i pogleda ga. - Vi me stvarno ne prepoznajete, Bile?

U glavi je čuo slabo šuštanje, a zatim ostade samo praznina. Odgovor je bio tu negde, lebdeo je u uglovima njegovih očiju. Ali on je bio star, i u poslednje vreme nije mogao da se seti svega. Odmahnuo je glavom i pogledao u pločnik i svoj štap.

- Nema veze, reče ona. - Pružićemo vam večeras nove stvari kojih ćete da se sećate. Pridite sada, da ne gubimo vreme. Oslobodite se tog ogrtača i štapa. Treba da plešemo.

Njen smeh je odzvanjao kao u staklenom zvonu. Naklonila se zamišljenom partneru, a zatim praveći se da pleše s njim, skakutala je po pločniku.

On je pogledao preko svog ramena prema staračkom domu u kojem živi, a onda u nju. Stajala je

i pozivala ga da dođe, poput deteta koje stoji na ulazu u cirkus i maše roditeljima da požure.

Imao je osamdeset sedam godina. Teško da je uopšte ustajao iz kreveta, a sad je sam sišao do par-kinga. Kako je mogla da očekuje da on pleše? I ko je ona? Odmahnuo je glavom. Dosta je sanjao u poslednje vreme. Šta ima veze ako je to jedan od tih snova?

Pomerio je svoj štap i prešao desnom nogom preko rupe na pločniku. Ovo će mu oduzeti dosta vremena, ali zaboga, ovo je njegov san. Pratiće je; makar par koraka.

Privukao je svoju levu nogu desnoj i onda ponovo pomerio štap unapred. Odjednom je osetio vrtoglavicu. Bože, on umire! Ujutro će naći njegovo telo ispruženo u ši-blju. Kakav način da se napusti ovaj svet. Oslanjajući se na štap, pokušao je da prikupi snagu. Možda bi mogao da se vrati do kreveta, kad bi samo prošla vrtoglavica. Ali ne prolazi. Pa ipak, još uvek ne oseća ono što je smatrao da treba da oseća mrtvac.

Leđa mu se ispraviše. Noge zategnuše. Njegova artritična leva ruka visila je ne izazivajući nikakav bol. Savio je ramena i, po prvi put posle ko zna koliko godina, uživao u opuštenosti mišića. Trep-nuo je nekoliko puta. Vid mu se razbistrio i vrtoglavica prošla.

Sada je znao da sanja. Opet je bio mlad.

Dole niz pločnik Suzana se sme-

jala i aplaudirala. Sada se setio. Njeno ime je Suzana. Sreli su se prošle noći dok su šetali pločnikom. Plesali su i pričali do zore.

Bacio je štap pored pločnika i skinuo stari ogrtač koji je mirisao na bolnicu. Imao je na sebi široke žute pantalone i odgovarajuću košulju. Prošle noći je nosio plave pantalone i belu košulju. Suzana se osećala loše, zato što je umazala rukom njegov oko vratnik tokom plesa. Plašila se da se neće oprati. Nije mogao čak ni da seti da li je ikada imao košulju kao što je ta.

Okrenuo se i pogledao u brdo na kojem se uzdizao oronuli starački dom. Medicinska sestra mu je pomogla da se popenje u krevet pre manje od dvadeset minuta. Šta se desilo od tada?

Suzanina ruka na njegovom ramenu ga uplašila. - Sećate li se?

Klimnuo je glavom. - Svega, osim kako sam stigao dovde. Kako mogu da se osećam ovako? Ja sam mrtav. Mora da je to u pitanju. Ili sanjam.

- Ne znam, - reče ona. - Kakve to veze ima? Ja moram da budem ovde. Mislim da i vi morate. Želim da plešem i da se opet smejem. I želim da sve to radim sa vama.

Starački dom grlio je brdo iznad njih kao što šal grli bakino rame. Nudio mu je sigurnost u njegovim godinama - sigurnost sadržanu u potpunoj nezi, ali i dosadu u životu između četiri zida. Pogledao je u svoje izglancane cipele. Nekoliko trenutaka ranije one su bile stare,

iznošene papuče. Šta bi mogao da izgubi? Malo sna? Možda malo više?

Poljubila ga je nežno. - Jeste li spremni?

On se smejao dok su netremice gledali jedno u drugo. Pokušao je da zapamti svaki detalj u vezi sa njom. Želeo je da večeras zapamti sve. Sve, uključujući tu i ukus ruma i tonika koji će kasnije da pije.

- Ne brinite, - reče ona. - Ovo će biti zabavno.

- Nego, šta nego će da bude. - Nasmeha se on i uhvati je za ruku.

- Bilo bi bolje da krenemo. Želim da plešemo što više, a ne samo jedan ples.

Njen zvonak smeh vodio ih je pod svetlošću uličnih lampi. Trčali su i plesali pored mračnih kuća u svetu njegovih unučica.

Nijednog trenutka nije pokušao da skloni pogled s nje, dok su plesali uz muziku u noći. Želeo je da zapamti svaki njen osmeh i pokret.

Doručkovali su u istom kafeu kao i prethodne noći, a zatim otišli u šetnju. Bilo je posle četiri ujutro i sunce je upravo bilo počelo da obasjava padine okolnih brda.

- Ti znaš, zar ne? - reče on dok su lagano išli prema staračkom domu, - da ja neću dozvoliti da ovo prođe?

- Znam, - reče ona gledajući ga u oči. - Neću ni ja. - Odraslost se pojavila u njenim očima. Ona obori glavu i lice joj se izgubi u

lepršavoj, kestenjastoj kosi.

Poslednji deo puta su prešli ćuteći i držeći se za ruke.

- Kako ćemo sutra da se vratimo ovde? - upita je on, zaustavljajući se kod mesta gde je bacio ogrtač i štap.

- Uradili smo to večeras. Ne brini. Oboje to želimo. Bićemo ovde.

- Nadam se da si u pravu, - reče on. - Molim te, budi u pravu.

On je poljubi, zatim se okrenu i uze svoj ogrtač i štap.

Nejasno ružičasto lice i bela uniforma medicinske sestre polako ga je vratila u drugačiji život.

- Viljeme, Viljeme, čvrsto smo, izgleda, spavali ovog jutra, reče medicinska sestra, povlačeći njegove pokrivače. - Zašto ste spavali u svom ogrtaču? -

Ona požuri. Uvek je žurila u ovo doba jutra. - Hajde, pomerite ovo tako da možemo da vas smestimo tamo. - Podigla je njegov štap i naslonila ga na noćni stočić. Zatim je uhvatila njegove noge i podupirući mu leđa podigla ga u sedeći položaj na ivicu kreveta.

- Hvala, - reče on. - Oдавde mogu sam. - Ona otrča iz sobe, žureći da uznemiri nekog drugog.

Trebalo mu je pola sata da završi sve u toaletu i da se obuče oslanjajući se na štap. Jedina stvar na koju je mogao da misli tih pola sata bio je san. Možda je gubio razum, skliznuo u prošlost kao što se to desilo mnogim stanarima staračkog doma. Uvek je s

prezirom gledao na odbacivanje stvarnosti.

Pa ipak, izgledala je tako stvarno. Danas se čak sećao Suzaninog imena. Juče jedva da je mogao da se seti sna. Danas celo njegovo te-lo drhti od mladosti, plesa, ruma i tonika.

San ili ne, on će se vratiti tamo večeras. Smejao se glasno. Naravno, ako bude mogao da se vrati.

Obuvši papuče, lagano je izašao iz sobe. Njegov štap ga je vodio kroz hodnik i on se pridruži sporom kretanju njegovih cimera koji su se uputili na doručak.

Prostorija za ručavanje bila je velika, sa visokom tavanicom i dugačkim stolovima postavljenim u tri reda. Mnogi stanari već bili stigli i mirno su sedeli na svojim me-stima. Kada je krenuo prema svojoj stolici, medicinska sestra mu je prišla i zamolila ga da im pomogne oko portikli.

Ponekad je dvaput nedeljno pomagao da se stave portikle manje pokretnim stanarima. Naravno, on je voleo to da radi, zato što se tada uvek osećao korisnim. Ali ovog jutra mogao je da misli samo o snu. Pa ipak, ako sad odbije medicinsku sestru, možda mu više nikada neće dozvoliti da im pomaže.

- Naravno, - reče on. Uzeo je portikle, stavio ih preko svoje slobodne ruke i krenuo prema prvom redu. Njegov posao se sastojao u pružanju portikli stanarima koji mogu sami da ih

vežu i u stavljanju onima koji to ne mogu.

Završio je jednu stranu stola i započeo drugu. Prva dva stanara bila su u stanju da sami vežu portikle. Treća je bila žena u kolicima kojoj je uvek pomagao. Obesio je svoj štap o kolica i okrenuo se ka njoj. - Evo vaše portikle, - reče on savijajući se i stavlajući krajeve portikle oko njenog vrata. Onda ustade i veza ih podižući njenu dugu sedu kosu.

- Hvala Bile, - reče ona tiho, skoro isuviše tiho da on čuje, a onda ga pogleda. Zadržala je svoj pogled na njemu samo trenutak. Brzo je spustila glavu, a njena duga kosa opet joj je prekrila lice.

Zurio je u nju par trenutaka, a onda se okrenuo prema sledećoj osobi za stolom. To nije moguće. Ta obogaljena stara dama ne može da bude Suzana. Suzana je divna, puna života, voli da pleše.

Zaustavio se ledima okrenut njoj i pogledao u svoj štap i svoju naboranu ruku. Mogao je još uvek da oseti glatku kožu njene ruke dok su se šetali i ljubili.

Okrenuo se i vratio do nje. - Suzana?

Starica je okrenula glavu i pogledala ga smešeći se. Braon mrlje pokrivala su njenu smežuranu kožu na obrazima. Suzanini obrazi su bili glatki, nežni na dodir.

- Ja se izvinjavam, - reče on. - Pomislio sam da ste možda... - Ućutao je. Počinjao je da ludi. Ovo

ne može biti Suzana. On nikoga nije sreo prethodne noći. On je isuviše star da bi plesao.

- Žao mi je, - rekao je i okrenuo se. - Moram da završim ovo. - Učinilo mu se da iza sebe čuje slabo -Bile? - Ali, kada se zaustavio kod sledeće osobe i dodao joj portiklu, glava stare dame bila je spuštена i lice joj je bilo pokriveno kosom.

Te noći, pošto mu je medicinska sestra podigla noge na krevet, ležao je budan nadajući se da će se Suzana pojaviti i pokupiti ga. Nadao se da će njegovi snovi da mu vrate osećaj kontrole nad sopstve-nim telom i ošamućenosti koja se pojavljuje kad si zaljubljen.

Ali nije mogao da zaspi.

I Suzana nije došla.

Posle jednog sata, spustio je noge na pod. Samo u ogrtaču, sišao je niz mračan hodnik do ulaznih vrata koja su vodila na parking.

Nikoga nije bilo u blizini. Pločnik je bio prazan. Ulazna svetla bacala su senke čineći da pločnik izgleda poput prazne pozornice. Dežurna sestra ga je pronašla u ponoć kako stoji napolju i, grdeći ga, sprovela u njegovu sobu.

Kada je sestra došla sutra ujutro, zamolio ju je da ostane u krevetu toga dana. Nije mogao da se suoči sa činjenicom da je stara dama možda Suzana. Suzana je bila samo jedan od njegovih snova. Ispunjenje želje koja nema osnovu u realnosti. Možda umire, ali neće

dozvoliti sebi da izgubi razum. Bilo je isuviše mnogo ljudi koji su žive-li u svojim svetovima, ne znajući ni ko su, ni gde su. On je to znao. Bio je star i živio je u staračkom domu. Nije bio u stanju da pleše.

U dva se začulo slabo kucanje na njegovim vratima i stara dama u kolicima lagano je ušla u njegovu sobu.

- Izvinite, Bile, - rekla je. - Nisam vas videla ni na doručku, ni na ručku. Želela sam da proverim da li ste dobro. -

Bil je osetio mučninu u stomaku, dok se propinjao na laktove i okretao ka njoj. Ona je vezala svoju dugu sedu kosu tako da joj je padala preko naslona kolica.

- Dobro sam.

Starica je pogledala svoje artri-tične ruke u krilu. Mora da je bilo veoma bolno za nju da se doveze sama. Tišina se spustila među njih. Ona je krenula da nešto kaže, ali ju je on prekinuo.

- Kako se zovete? - pitao je.

Podigla je glavu da bi mogla da ga gleda pravo u oči. - Suzana, - reče ona.

Ponovo se spustio na krevet. Bila je to samo užasna slučajnost.

- Bile, da li vam je dobro? - upita ona pokrećući kolica do njegovog kreveta. - Šta nije u redu? -

- Sve je u redu. - Okrenuo se ka njoj. Ona je pokušavala da drži glavu uspravno u ravni sa njegovom. Mogao je da vidi da bol

ispisuje još više bora preko njenog lica. Ali njene oči su bile otvorene i sjajne. Poznao je te oči. Već je ranije gledao u njih.

- Sanjao sam jedan san, - reče on polako. - Dve noći sam sanjao kako plešem sa devojkom po imenu Suzana. Opet sam bio mlad.

- Ja sam takode sanjala da plešem, - reče Suzana. - Plesala sam sa vama.

- Kako smo mogli da delimo isti san? To nema nikakvog smisla.

- Možda to nije bio san.

Okrenuo se ka drvenim prozorskim kopcima. - Bio je to san. Bio je to moj san.

Opet je tišina ispunila prostor između njenih kolica i njegovog kreveta. Jedan deo njega želeo je da joj kaže da joj veruje. Taj deo je želeo da opet pleše večeras. Ali razum mu je nadvladao srce i šapnuo da to ne može biti istina. Bio je star. To je bila činjenica. Plesao je kad je bio mlad. Sada je došao red na njega da umre. I on će umreti, ali prethodno neće izgubiti kontakt sa realnošću.

- Žao mi je što se tako osećaš, - rekla je nežno. - Bio je to i moj san. Samo sam želela da budem srećna. Da plešem sa vama. Ali nećemo moći da se vratimo, ako vi ne verujete u to. Nedostajće mi smeh. -

- Pogledajte sebe, - reče on savijajući se ka njoj. - Ne možete da plešete. Zašto se pretvarati? Zašto jednostavno ne prihvatite da ste stari? -

- Bile, tužna sam zbog toga što ste tako čvrsto vezani za ovo vre-

me i mesto. Zavirite u svoju dušu. Da li se stvarno osećate starim?

- Ja jesam star.

- Ne. Zavirite u svoju dušu koja se zove Bil. Zaboravite na spoljašnjost. Da li se tamo osećate starim? Ili se osećate kao i ja - da jednostavno niste imali dovoljno vremena? Ja nisam stara. Ja sam mlada devojka, zarobljena u telu za koje svi misle da je isuviše staro za bilo šta, sem za sedenje. Ne želim da sedim. Želim da plesem svake noći.

- Onda objasnite kako smo...

- Ne mogu ništa da objasnim. Samo verujte da ste u duši još uvek mladi. Ne slušajte šta vam medicinske sestre i porodica govore. Njihova tela su i dalje mlada. Oni još nisu shvatili da je čovek ponekad najviše mlad onda kada mu je telo staro.

- Ali ako to nije bio san, kako ćemo da se vratimo? Bio sam napolju sinoć i nije mi pošlo za rukom. „

- Verujte, rekla je ona. Dopustila je da se prostor među njima ispuniti tišinom na trenutak, a onda je prošaputala. - Sećam se da sam kao dete verovala da je Džudi stvarno pronašla svet iznad duge. - Nasmeha se nežno. - Još uvek verujem.

- I ja, - reče on.

- Dobro. Videćemo se večeras.

- Ne okrećući se više, ona se odvezla ka hodniku.

Ležao je zureći u mesto na kojem je ona stajala, ne primećujući ljude koji su se kretali

hodnikom. Ako je samo verovanje potrebno, onda će on da veruje. To je mogao.

Nije postojalo ništa što bi ga zadržalo ovde.

Pogledao je po svojoj maloj sobi: pod prekriven pločicama da bi se krevet i kolica lakše pokretali, rešetke na krevetu da ne bi ispao noću, mali sto koji nikada nije koristio i ogledalo u kojem nije smeo da se pogleda. Ovo je bila stvarnost? Kako je, do đavola, stigao dotle?

Medicinska sestra ga je probudila da ga pita da li želi da side na večeru. Sanjao je o vremenu kada se vozio u balonu protiv volje svoje žene. Imao je dvadeset sedam godina i mislio je da će, ako se balon otrgne kontroli, on možda naći... Balon se prizemljio bez ikakvih iznenađenja.

- Preskočicu večeru, - reče. - Kasnije izlazim na večeru i ples. - Sestra mu se nasmešila i podigla rešetke na njegovom krevetu.

Ležao je i gledao u male rupe na tavanici prekrivenoj belim pločicama. Pitao se da li stvarno veruje. Mislio je na ukus ruma i tonika i miris Suzaninog parfema. Skoncentrisao se na svoja stopala i dozvolio im da osete da se plesni po-dijum pomera pod njihovim lakim koracima. Slušao je muziku. Ona je bila svuda oko njega i on je to znao.

Bila je to muzika za poslednji ples.

Hladni noćni vetar poigravao se s njegovom braon kosom. Pljesnuo je rukama i nasmejao se. Brzo je

Pilot

skinuo ogrtač i bacio i njega I štap u žbunje. Nikada mu više neće biti potrebni. Suzana ga je čekala na pločniku smešeći se.

Okrenuo se ka njoj. – Sećate li me se? – upitao je.

- Naravno, - rekla je. – Divno plešete.

**MI SMO
BILI
OVDE!
GDE SI
BIO TI?**

**Desmon
Najt**

Nastade Dan Gneva. Zadrhtalo je nebo od zvukova truba. Uspraviše se spaljene stene stenjućim i kao lavina uz tutanj se srušiše. Otvori se nebeski svod, i u zaslepljućem blesku pojavi se beli presto. Izilazili su od njega gromovi i munje, i pored njega je stajalo sedam veličanstvenih figura, obučenih u čistu i svetlu lanenu odeću, opasanih preko prsiju zlatnim lentama. I svaki je držao u rukama pehar koji se dimio..

Iz kruga svetlosti oko prestola razlegao se moćan glas: - Idite i izlijte sedam pehara gneva božjega na zemlju.

Polete prvi anđeo i izli, svoj pehar u tamu, što se prostirala nad nenaseljenom zemljom. Čutanje je bio - odgovor.

Tada se ustremi dole drugi anđeo, i leteo je nad zemljom ne izli-vajući sadržinu pehara. Na kraju vrati se anđeo k prestolu i usklik-nuvši:

- Gospode, trebalo je da moj pehar izlijem u more. Ali gde je ono?

I opet nastade ćutanje. Pred očima je bila sumorna slika: Kud god da baciš pogled - svuda je samo beživotna pustinja, a na mestu okea-na otvorene provalije, isto tako su suvi i beživotni, kao i sve unaokolo.

Treći anđeo se javi:

- Gospode, moj pehar je za izvore voda...

I četvrti:

- Gospode, dopusti mi da izlijem moj pehar.

I izli on svoj pehar na sunce, i zavlada na zemlji velika žega. Vratio se anđeo, ali ništa nije narušavalo tišinu. Nijedna ptica nije proletela pod svodom nebeskim, ni jedno živo biće nije se micalo po zemlji, na celoj njenoj površini ni drveta, ni travke.

Tada se začuo glas:

- Dobro, ostavite... Ovaj dan je predodređen. Sidimo sad na zemlju.

I ponovo, kao nekada u drevna vremena sišao je Gospod Bog na zemlju. Bio je nalik pokretnom stubu dima, a za njim su, razgovarajući, išli sedam anđela obučenih u belo. Bili su sami pod olovno -žutim nebom.

- Mrtvi su izbegli gnev moj, - ali sud moj neće ih mimoići, izgovori gospod bog Jehova.

Spaljena pustinja bila je nekada Edemski vrt, gde su prvi ljudi okusili slasti dobra i zla sa drveta. Istočnije bio je izlaz kroz koji su bili izgnani iz rajskog vrta, malo dalje nazirao šiljasti vrh Ararata, gde je pristao Nojev kovčeg posle potopa pročišćenja...

I povika Gospod:

- Neka se otvori knjiga života, i neka ustanu mrtvi iz grobova svojih i iz dubina mora!

Eho je razneo njegove reci pod mračnim nebom, ponovo se uspraviše suve stene i srušiše se; ali mrtvi ne ustadoše. Samo se kovitlala prašina, kao da ni traga

nije ostalo od bezbrojnog mnoštva ljudi, što su živeli i umrli na zemlji...

Prvi anđeo držao je u rukama ogromnu otvorenu knjigu. Kada je tišina postala nepodnošljiva, on zatvori knjigu, i obuže ga užas, i išče-znu knjiga iz ruku njegovih.

- Gospode, užasno je ovo čutanje, kada naš sluh treba da se ispunji jecajima.

Na to Bog odgovori:

- Ovaj dan je predodređen. No jedan dan na nebesima može se ravnati sa hiljadom godina na zemlji. Reci mi, Gavriolo, koliko dana je prošlo od Sudnjega dana - po hronologiji ljudi?

Prvi anđeo otvori knjigu, koja se ponovi pojavila u njegovim rukama pa reče: - Jedan danje prošao, gospode.

Prođe žamor među anđelima.

- Jedan dan, - okrenuvši se, zamišljeno je ponavljao Gospod. - Jedan treptaj oka... a mrtvi ne ustadoše.

Peti anđeo ovlaži osušene usne i prošapta:

- Gospode, zar ti nisi Bog? Zar može nešto biti skriveno od pogleda tvoga? Čutite! - planuo je Jehova, i nebo se ozari od bleska munja. -Doći će vreme, i kamenje će goreti. Prisiliću ga da ispriča sve. A sada idemo dalje.

... Išli su preko spaljenih gora i isušenih udubljenja mora, i ponovo upita gospod:

- Mihailo, ja sam te poslao da paziš na ljude. Čime su bili

ispunjeni njihovi poslednji dani?

Zaustavili su se nedaleko od raspuklog konusa Vezuva.

- Gospode, kada sam ja video ljude poslednji put, - odgovarao je drugi anđeo, - oni su se spremali za veliki rat.

- Gresi njihovi prepunih su čašu moga strpljenja, - reče Jehova. - A koje su se to zemlje spremale za međusobni rat?

- Razne, gospode. Jedna od njih je Engleska, druge ...

- Onda za početak - u Englesku.

Suvi put, nakada La Manš, vodio je prema ostrvu - nenastanjenom platou od izmravljenog kamena.

U gnevu zapovedi gospod:

- Neka kamenje progovori.

Rasuše se sure stene u prašinu, otkrivši tajne pećine i tunele, slične hodnicima mravinjaka. U prašini tu i tamo svetlucale su kapi rastopljenog metala.

Jauci užasa istrgoše se iz grudi andela, a gospod povika još jače nego pre:

- Ja rekoh: neka kamenje govori!

Tada se otkriše pećine, koje su se nalazile dublje od drugih. U tišini Gospod Bog i anđeli stadoše na njene ivice i, nagnuvši se, trudili su se da protumače džinovska slova što su blistala dole. Neko ih je usekao u stenama pećine još pre nego što su se istopile mašine koje su se nalazile u njoj i zalile udubljenja u kamenu. Sada su slova zaslepljujuće

Pilot

svetlela srebrnim sjajem u tami. I
pročita Gospod Bog reci:

„MI SMO BILI OVDE. A GDE
SI BIO TI?"

DEJMON NAJT
(rod. 1922. g.)

Američki pisac-vizionar i urednik. Počeo je objavljivati 1941. g.;
Poznat je takode kao organizator i rukovodilac stalnog seminara za
početnike pisce-vizionare.

U VRTU

Anna Jean Mayhew

Upoznao sam jednu devojkicu. -Da li je zdrava? -Potpuno -Koliko ima godina? -Petnaest. I u drugom stanju je -Gde je bila u vreme nedelje...? -U stomaku svoje mame. Rodila se kao zdravo dete zaraženih roditelja mesec dana kasnije. -Sta ti je rekla? -Voljna je da razgovara. -Kada? -Doći će sutra ujutro. - Prešao je rukom preko očiju. -Svidela mi se. Ona je sela obraćajući pažnju na svaki pokret. -Ova devojkica je drugačija. -Da. - Dirnuo joj je rame, a zatim počeo da hoda po sobi. -Ova devojkica je drugačija. Nežna je i ljubazna. Čvrsta, sposobna i jaka. Mislim da se nije još u potpunosti razvila. Pametna je i samostalna. Bistra i duhovita. Nije kao ostale devojkice. -U kojem je mesecu? -Nisu prošla ni puna dva meseca. Nosi jastuk. Rekla mi je daje to sada običaj u drugim mestima. Trudnice počinju da nose jastuke skoro istog trenutka i na taj način su zaštićene od nas ostalih. Svuda su se pokorile - tako bar ona kaže. -Znači da ste pričali o svemu potanko?" -Da. -Da li si spustio svoj veo? -Istog trenutka. Ona ništa ne propušta. -Dejvide, ona bi mogla da bude ona prava.

-Da. - U toj reci bilo je utkano petnaest godina nadanja.

-Ako nas prihvati, ona je ta. Ja ne sumnjam. Meri, ja sam joj se svideo, stvarno svideo. Smejali smo se pričali i stvarno smo se lepo slagali. Oh, Meri, ona je divna, divna na onaj način na koji su divne savršene mlade devojkice.

Meri ga uhvati za unakaženu ruku i pomilova je. Nije mogao osetiti to milovanje na svojoj koži punoj ožiljaka. Povučje je ka sebi. - Hajde da sednemo u vrt.

Izašli su na široku ravnicu koja se graničila sa velikim vrtom. Bili su to obični ljudi koji su šetali po svom vrtu. Da nije bilo užasa pro-uzrokovanog njihovim ranama, mogli su da liče na običan par u vrtu u bilo kom vremenu.

Retko su pričali o onome što su oni nazivali nedeljom smrti. Kad bi se i poveo razgovor o tome, či-nilo im se da je sve pre tog doba postajalo opet stvarno, jasnije u sećanju nego što je ikad bilo u stvarnosti, a čežnja za tim dobom ih je ubijala. Naučili su da izbegavaju takve razgovore, da prigrle realnost današnjice, da žive za ono što može doneti sutra.

Seli su u klimave drvene stolice koje su virile iz trave poput velikih pečuraka. Meri je ubrala maslačak i vrtela ga u ruci.

-Nedostaju mi razgovori s decom. Znaš na šta mslim : maslačak je cveće i ono je žuto i miriše kao prolećna kiša, ali nestaje sa snežnim mećavama. Zanima me

da li će biti dečak ili devojčica. Da li ti je rekla gde je pronašla oca?

-Hm?

-O čemu razmišljaš?

Znaš, sedimo ovde i pravimo planove kako da dobijemo bebu. Da dobijemo bebu! Nikada ranije nismo razmišljali na ovaj način. Same bebe nisu retkost, ali zdrava beba je pravo čudo. To se nikad ne bi desilo da smo znali kako je vred-na i divna zdrava beba, ali bilo je tako mnogo beba da su se naše vrednosti iskrivile. Izgledalo je prirodno da se svet rastereti velikog broja stanovnika, kao i da se sačuva sve od stvari za one jake i malobrojne koji prežive. Kako izopačen um! Pa ipak, mnogima je od nas izgledalo razumno. Dozvolili su nam da napravimo oružje - " za svaki slučaj"! Kako smo bili izopačeni!

Ustao je i udaljio se od nje. Otišao je među cveće pokušavajući da pobjegne od svojih reci. Uzgajao je krasuljke koji su ga podsećali na nekadašnji zeleni teren za bejzbol okružen krasuljcima. Baze su bile postavljene toliko precizno da je izgledalo kao da su ih devet dečaka uz pomoć kompasa, geometrijskih knjiga, olovaka, užadi i lenjira napravili. Niko nije mogao da se žali da ima razlike u udaljenosti izme-dju pojedinih baza; svi su znali da to jednostavno nije tako. Ali takve igre su se održavale u ono vreme kada je bilo lako da se okupi devet dečaka koji bi obeležili veliko zeleno polje

prekriveno krasuljcima. Imao je običaj da ubere krasuljak i nosi ga sa sobom dok ne uvene. Njegov oštar miris vraćao je Dejvi-da u prošlost i on bi ponovo čuo prodorne glasove dečaka.

Dok se Dejvid trudio da od koro-va napravi divno cveće. Meri je zasadila nešto povrća u tom istom vrtu. Njen izbor bio je paradajz. Kuvala ga je i mlela i opet kuvala sa začinima i misterioznom supom, napravljenom po receptu njene bake. Bila je to blaga supa boje svežeg paradajza, supa umirujućeg dejstva bez kiselog ukusa koje su imale supe iz konzerve. Njom se započinjao dobar obrok i ona je terala stomak da se raduje sledećem jelu. Sećala se kako su sedeli oko starog stola njihove bake za vreme dugih nedeljnih večera. Ti obroci su uvek započinjani toplom ili hladnom supom. Njena sestra je volela da srče vrelu supu iz kašike, a njen brat da je pije hladnu iz šolje. Glasovi dece koja su se igrala u komšijskom dvorištu mešali bi se sa zveketom kašika i šoljica i veselim razgovorom njene porodice. Sećala se onih stvari jasno, tako jasno kao i paste sa ukusom narandže iz detinjstva.

Istog leta kada je Dejvid pripitomio krasuljke, Meri je uzgajala kupine uz ogradu starog vinograda. Posle nekoliko neuspeha vinograd je opet rađao. Od tog groždja pravili su slatko, ljubičasto vino koje ju je podsećalo na bluzu iz detinjstva. Na njenim

rukavima bile su vezane ljubičaste trake, a Merine preplanule ruke tada nisu znale za ožiljak, krastu ili otvorenu ranu. Mogla je skoro da vidi sestrine spretne prste koji vezuju trake i da je čuje kako kaže:

- Jednog dana nosiću venčanicu poput belog oblaka i negde na njoj nalaziće se ljubičaste trake. Ionako venčаницe ne bi trebalo da budu suviše ozbiljne.

Uzgajala je dinje koje su je podsećale na letnje ponoćne igre nasmejanih rodjaka. Oni su tada znali da se u hladnom potoku čuvaju dinje i lubenice predviđene za vrele noći i radovali su se tome.

Hrana iz bašte bila je neophodna za život, ali je proces njenog uzgajanja bio podjednako važan. Radovali su se zajedno svakog proleća kada bi se prvi zeleni izdanci pojavili u dugim braon redovima.

Sreli su se u zdravstvenom centru u Pensilvaniji ubrzo posle nedeljne smrti. Dok su zajedno lutali kroz grupe preživelih jadnika, postali su par. Duge bolne dane ispunjavali su planovima za budućnost. Odlučili su da napuste centar čim im to dozvole njihova tela. Početkom proleća krenuli su na jug kroz Virdžiniju do Severne Karoline u potrazi za kućom. Konačno su pronašli jednu s velikim prozorima i visokom tavanicom. Kuća je bila smeštena na vrhu niskog grebena kraj reke. Bila je kamena i okružena hrastovima koji su garantovali

podnošljiva južnjačka leta u svetu bez klima uređaja. Tri dimnjaka uzdizala su se ponosno na krovu i oni su se složili da će to biti udoban i odgovarajući dom.

Posle tri godine zajedničkog života sreli su jednu trudnicu, bledu i bolešljivu devojkicu od dvanaest godina koja je, uprkos svojoj bolesti, resila da rodi dete. Neumorno su se zalagali da poprave njeno zdravlje, ali ona je umrla rodivši pre vremena neotpornu bebu. Oni su zavoleli dete veoma jako od trenutka kada se prv put pokrenulo. Bio je to pokret majušnog prsta, ali za njihove gladne i osetljive oči bio je to vrhunac života.

Beba je bila, kao i majka, zaražena. Iako su je dobro hranili i Meri je dojila i iako je spavala jedanaest nedelja nadgledana, negovana i lečena, njihova mala Nada je umrla jednog popodneva zajedno sa zalaskom sunca. Ostavili su je da počiva u miru pored reke odmah do deteta koje je bilo njena majka.

Meri je plakala, kao i uvek kada bi se setila Nade. Obrisala je suze ivicom svoje haljine, jedne od mnogih koje su Dejvid i ona sašili i nosili zajedno. Bile su to haljine od pamuka koje bi im ponekad zasmetale tokom rada, ali koje su odgovarale njihovim osetljivim ranama. Pozvala je Dejvida koji je lutao po vrtu. - Ako će ona da dođe sutra, onda mi moramo da razgovaramo.

Došao je do nje, a oči su mu bi-

le crvene baš kao i njene. - Da, moramo da razgovaramo. Moramo da napravimao spisak svih stvari koje bi trebalo da joj kažemo da bi je ubedili da ostane.

I onda su razgovarali do kasno u noć. Jeli su paradajz i kupine još vlažne od rose i razgovarali. Pričali su do zore, sve dok nisu postali ubedjeni da će im sledeći dan doneti ispunjenje snova. Razgovarali su i plakali, smejali se i dodirivali, a dodirivnje je preraslo u milovanje. Ležali su na travi na slaboj svetlosti zore i na kratko postali jedno.

Probudio ih je nežan glas. - Dobro jutro.

Nejasna prilika stajala je na vratima. Zbunjeno su ustali i, zame-njujući slučajno svoje haljine, počeli da se oblače. Meri prekri svoje lice. - Oh Bože, gde je moj veo?

-Zašto? - Spustio je njene ruke. - Ionako ćeš ga odmah skinuti, a ona će morati da te vidi pre ili kasnije.- Otvorio je vrata.

Bila je tako lepa da je Meri na trenutak ostala bez reci. Stidela se dok ju je gledala, a istog trenutka kada bi pomerila pogled postajala je uplašena da više nikada neće videti tako divan prizor, da više nikad neće videti zdravu petnaestogodišnju devojkicu. Dejvid je uze za ruku, a zatim je spusti u ruku devojkice.

- Meri, ovo je Ajriš.-

Ajriš pogleda u Meri, ali ne u njeno unakaženo lice, već pravo u

oči. -Otac se plašio da ćemo zaboraviti da su Irci ikada postojali, a tu pomisao nije mogao da podnese. Hteo je da mi da ime Dablin, ali to nije mogla da podnese moja majka, tako da je moje ime-kompromis.

Dejvid se nasmeja i napravi korak unazad. - Pa Ajriš, da li bi žele-la da vidiš naš vrt pre nego što počnemo da razgovaramo?

Ajriš za trenutak zinu od čuda, a onda jurnu u vrt zaustavljajući se na pojedinim mestima. - Ovo je zemlja čuda! Kako ste uspeali sve ovo?

Pratili su divno dete među cvećem. Meri zastade da ubere ružu, a zatim je pokloni devojkici. - Naša zanimanja su bila prilično beskorisna posle nedeljne smrti. Dejvid je bio fizičar, a ja plesačica. On je imao dvadeset pet, a ja dvadeset godina. Bašta nije bila oduvek ovakva. Pokušavali smo i mnogo puta je to bilo bez uspeha. U to vreme hranili smo se bednim povrćem koje smo uspevali da uzgajamo i to je trajalo sve dok nam nije pošlo za rukom ono što smo želeli.

Ajriš pomirisa ružu. - Znam da je ovo ruža, ali nisam videla baš mnogo ovakvih. Nema mnogo ovakvih mesta, mada ima još dobrih ljudi koji pokušavaju da vode pristojan život. Tražeći odgovarajuće mesto za boravak posetila sam mnogo ljudi i to dosta dugo pre nego što sam znala da ću da dobijem bebu. Moji roditelji su

bili zaraženi kao i vi, ali su ih njihove rane porazile i oni su umrli jedno za drugim pred moj trinaesti rođendan.

Od tada sam prepuštena sama sebi. Otac moje bebe je dečak koga sam srela u južnom Kentakiju. Taj zdravi dečak ostao je sa mnom dok nismo bili sigurni da sam u drugom stanju, a onda je otišao na zapad.

Ona dodirnu satenski jastuk koji je nosila na stomaku. - Još uvek se ne osećam kao trudnica, osim što sam sve vreme gladna.

Njene reci pokrenuše Dejvida. - Kakvi smo mi to domaćini! Toliko dugo smo izolovani od sveta da smo zaboravili lepe manire. Da li si doručkovala?

- Ne, a ni večerala sinoć. Jedem ono što mogu da nadjem, ali retko imam više od dva obroka dnevno.

On krenu ka kući. - Ostani u vrtu i razgovaraj sa Meri, a ja ću nam spremi gozbu.

- Mogu li da vam pomognem?"

Okrenula se da podje za njim. Meri je nežno zaustavi. - Dejvid je kralj kuhinje. Brzo je naučio da je dobra plesačica loša kuvarica. Ja znam da spremim supe, ali čak i ukusne supe dosade tri puta dnevno. Dejvidu je zadovoljstvo da spremi divan doručak.

Meri i Ajriš su se smestile udobno u drvene stolice i čuteći su uživale u prizorima i mirisu bujnog vrta i toplog južnjačkog jutra. Ajriš prekinde tišinu.

- Šta znate o ostatku sveta?

- Ne mnogo. Kad smo pronašli ovu kuću, bili smo i suviše zauzeti svojim preživljavanjem. Znali smo da sigurno postoje drugi koji su napustili zdravstveni centar kao i mi, ali nismo skoro nikoga sreli. Navikli smo se na ovaj život ovde, na našu samoću i osim što želimo de-cu, mi smo...,- ona zastade tražeći pravu reč -...zadovoljni. Dejvid je bio u kontaktu sa drugima više nego ja. Ja jednostavno ne mogu da podnesem kako drugi jadno izgledaju, zato što me to podseća na moju nesreću. I ono vrlo malo zdravih što smo videli pobegli su od nas, kao da smo zaraza. Mi smo prljavština današnjice kao što su to bili gubavci u prošlosti.-

Ajriš je govorila polako birajući reci. -Isprićaću vam neke stvari koje sam videla. Ako vam kažem više nego što želite da znate, zadržite me. Ali kada budem završila, verujem da ćete razumeti zašto sam toliko oprezna s izborom mesta na kojem ću da podižem svoju bebu. Kada sam rekla Dejvidu da smo mi, trudnice, zaštićene od drugih, to je bilo tačno, ali to nije uvek iz dobre namere.

-Koja bi to loša namera bila?

-Pohlepa. Bebe su postale nova roba kojom je nemoguće da se preplavi tržište. Broj beba je ograničen i one se daju onom ko najviše ponudi.

Meri tiho zastanja, a zatim reče prigušenim glasom, -Nastavi.

-Bila sam na mestima gde su

devojke zatvorene i zaključane dok su im stomaci veliki i dok se ne porode. Neke neguju same sebe i povrate se u život bez ičije pomoći.

Merine oči se napuniše suzama i ona zavrte glavom kao da ne želi da veruje u takav užas.

Ajriš nastavi, -Ne mogu da razumem kako ljudi koji su tako divni i zaštitnički nastrojeni prema deci mogu da budu tako bezdušni prema majkama.

-Šta se dešava sa devojka koje prežive?

-Ako su pametne, one se izgube odatle u toku noći. One koje ne odu, shvataju da će biti zaključane opet, čim budu sposobne da ponovo radjaju.

-Da li si videla mnogo takvih mesta?

-Dovoljno da znam da ona postoje. Postoji takvo naselje severno odavde u mestu koje se zove Virdžinija. Videla sam tamo mnogo dece i odmah sam postala sumnjičava. Obukla sam se kao dečak, sakrila jastuk i razgledala. Nekoliko ljudi mi je reklo da bi mogli da mi život učine udobnim u slučaju da se tu nastanim i sa sobom dovedem jednu trudnicu. A za moj drugi doprinos za povećanje porodice obećana mi je nevinost njihove najstarije devojčice - deteta od jedanaest godina. Napustila sam to mesto, mada me je dugo posle toga ta slatka devojčica proganjala u snu.

Ustajući iz stolice Meri se pos-

tačće o ivicu svoje haljine. Zatim udahnu duboko ne bi li se smirila. - Ajriš, nadam se ne sumnjaš da bi te Dejvid i ja voleli i pazili isto onoliko koliko i tvoju bebu.

Ajriš skoči i zagrli Meri tešeći je. -Ne sumnjam uopšte. Moja beba i ja bismo bile srećne da živimo u vašem domu.

Meri se povuče unazad i zadrža dah pokušavajući da ispuni svoju dušu nadom, a zatim je zapita: - Hoćeš li da ostaneš kod nas?

Ajriš pogleda u ružu koju je još uvek držala u ruci. - Ne mogu da odgovorim na to. Nas troje, vi, Dejvid i ja, možemo da ponudimo bebi sve osim zajednice. Gde god da odlučim da ostanem, biće mešavina mladih i starih, zdravih i obolelih, muškaraca, žena i dece - biće onako kako ja mislim daje to bilo ranije. Među nama biće iskrenih dečaka i trudnicu, veselu zdravu kao što sam ja i da je ubedim da ostane sa mnom, to će biti dobar početak. A onda ćemo kasnije naći zdrave dečake da napravimo još beba, a oni će možda da ostanu sa nama. Onda ću ja neko vreme da ostavim jastuk i da živim kao da nema deteta.

Pre nego što je Meri uspela da odgovori, Dejvid je treskom otvorio vrata noseći veliki poslužavnik. - Dodji i posluži se; probaj ovaj divan doručak kojeg je spremio kralj kuhinje.

Dok su doručkovali, nije se spominjalo ništa od onoga o čemu su razgovarale Ajriš i Meri.

Devojčica je jela sa apetitom kakav imaju zdrave, mlade i trudne devojke. Kada je završila, uzela je ružu koju je bila pažljivo spustila kraj tanjira. Pogledala je Dejvida i rekla.

- Ja sam već objasnila Meri zašto moram da vas napustim danas. Voljna sam da odgovorim na vaša pitanja, ali ću otići pre sumraka. Ne mogu da kažem da li ću se vratiti.

Njih troje, čovek i žena sa svojim ranjavim licima i devojka sa svojim satenskim jastukom, pričali su tokom celog popodneva sve dok se konačno tišina nije spustila među njih. Ostalo je samo jedno pitanje neodgovoreno. Dejvid je gledao kako se divna devojka igra uvelom ružom. Spuštajući Merinu ruku u svoju punu ožiljaka, on zapita devojku, - Kako ćemo mi da znamo šta si ti odlučila?

- Ako odlučim da se vratim kod vas, poslaću vam znak sredinom septembra, nešto po čemu ćete vi

znati da se vraćam u januaru.

- Ako ne čujemo ništa?

- Onda se neću vratiti.

Dejvid i Meri klimnuše glavama, prihvatajući odluku devojke koju su već zavoleli.

Pošto je Ajriš otišla, oni sedošu u vrt i ostadoše tu do kasno u noć. Narednih nedelja retko su govorili o njoj. Radili su u vrtu i čuvali plodove svoga rada. Njihov život se nije razlikovao od onog ranijeg zbog nade koja je sad postojala, osim u dve stvari. Meri je počela da kroji malu odeću koju je krila od Dejvida; Dejvid je počeo da pravi kolevku koju je krio od Meri.

Jednog jutra pred kraj leta - u periodu u kojem su se pripremali za naredne hladne mesece - pronašli su na pragu mali jastuk. Na jastuku je ležala uvela ruža i činilo im se da je ona tu bila spuštena sa neverovatnom pažljivošću.

Meri i Dejvid su plakali i smejalili se i ostatak dana proveli u vrtu.

DOBRE VESTI IZ VATIKANA

Robert Silverberg

Toga jutra, kada će robot-kardinal najzad biti izabran za papu, čekali su svi. Nije bilo sumnji u ishod izbora. Konklav se veoma dugo kolebao između vatrenih pristalica kardinala Askvige iz Milana i kardinala Karciofa iz Đeno-ve, i evo sada se stvar, izgleda, pomakla s mesta - nađeno je kompromisno rešenje. Sve frakcije su se složile da izaberu robota. Jutros sam pročitao u "Oservatore Romano", da su čak i vatikanski kompjuter zamolili da učestvuje u raspravi, i on je ubedljivo preporučio upravo robotovu kandidaturu. Mislim, ne treba se čuditi privrženosti jedne mašine drugoj. I nema mesta ogorčenju. Zaista nema mesta.

- Svaka epoha ima onakvog papu kakvog zaslužuje, - nekako sumorno je primetio danas za vreme doručka episkop Ficpatrik. - I za naša vremena robot je, naravno, najpogodniji papa. U nekoj od budućih epoha, moguće je, javiće se potreba, da za papu izaberu kita, automobil, mačka ili planinski greben.

Episkop Ficpatrik je visok preko dva metra. Na licu mu je obično tužan izraz, zbog čega je teško odrediti, odražavaju li njegove replike egzistencijalističku bezizlaznost ili mirnu blagonaklonost. Pre mnogo godina on je bio košarkaška zvezda i učestvovao je u takmiče-njima za nagradu Svetoga Krsta. U Rim ga je doveo rad na životopisu svetoga

Marcela Pravednika.

Sedeći za stočićem uličnog kafea nekoliko blokova od trga Svetoga Petra, mi smo pratili odvijanje drame o izboru pape. Za sve nas izbori su predstavljali iznenađenje u dodatku programa rimskog raspusta: prethodni papa bio je dobrog zdravlja, te nikome nije išlo u glavu da njegovog naslednika treba da uzaberu još ovog leta.

Svako jutro mi iz hotela, koji je blizu Via Veneto, stižemo taksijem i zauzimamo mesta za "našim" stočićem. Odatle se dobro vidi dimnjak Vatikana, iz kojeg se vije dim od spaljenih biltena - crni ako papa još uvek nije izabran, ili beli ako se zasedanje konklava završilo uspešno. Luidi, vlasnik kafea i najstariji konobar, već znajući naše ukuse, sam je donosio pića, svakome ono koje najviše voli: belo vino za episkopa Ficpatrika, kampari sa sodom za rabina Milera, turska ka-fa za mis Haršou, limunov sok za Keneta i Beverli i perno sa ledom za mene. Račun plaćamo kružno, iako Kenet od početka našeg dežurstva još nijedanput nije platio. Juče, kada je došao red na mis Heršou, ona je iz tašne istresla sav sadržaj i ispostavilo se da joj nedostaje još 350 lira; imala je samo turističke čekove od sto dolara. Svi smo značajno pogledali Keneta, ali je on nastavio hladnokrvno da srče svoj sok. Tada je rabin Miler izvu-kao iz džepa teški srebrnjak od 500 lira i ljutito ga tresnuo na stol. Svi

znaju da je on vrlo plahovit i strastan. Dvadeset osam mu je godina, na njemu je moderni gornji karirani ogrtač (sutana) i naočale sa ogledalom; neprestano se hvalio da do danas nije vršio tradicionalni obred zrelosti za svoje parohijane u okrugu Vikomiko, država Merilend. On je smatrao obred vulgarnim i zastarelim, a parohijane, koji su uporno vršili obred, stalno šalje u organizaciju putujućih sveštenika, koja se bavi sličnim stvarima na komisionim načelima. Osim toga, naš rabin Miler je veliki autoritet po pitanju anđela.

Naše društvo uopšte nije jednostavno prema kandidaturi robota za položaj pape. Episkop Ficpatrik, rabin Miler i ja smo za izbor; mis Haršou, Kenet i Beverli su protiv. Interesantno je da oba sveštenika - poodmaklih godina, i mladić - podržavaju taj otklon od tradicije, dok je troje drugih, koji bi, bar se tako čini, trebalo da se drže savremenih pogleda, u ovom slučaju ne odobravaju izbor.

Ja sam baš i nisam siguran zašto sam se pridružio pristalicama progresa. Ja sam zreo čovek, uz to živim dosta mirno. Poslovi rimske crkve nikada me posebno nisu uzbuđivali. Nisam upućen u dogme katolicizma i ne pratim nove tokove crkvene misli. Uprkos tome ja sam od početka bio za to da robot bude budući papa.

Otkuda baš njega? Da li zato, što tvorevina od metala na tronu svetoga Petra uznemirava fantazi-

ju, izaziva golicavo osećanje nesklada? Uopšte, ima li moja oدانost estetske osnove nije li to proizvod sopstvene malodušnosti? Možda sam se u potaji nadao da ćemo se samim tim, otkupiti od robota? Dobro, kažem ja sebi: - Dajmo im papstvo, pa će se oni izve-sno vreme umiriti? - Uostalom, neću, ja ne mogu da mislim o sebi toliko nedolično. Može biti, ja sam za robota prosto zato što je on obdaren izoštrenim smislom za društvene potrebe.

- U slučaju izbora, - kaže rabin Miler, - on planira neodložno postizanje dogovora sa dalaj-lamom o podeli kompjuterskog vremena i zajedničkom priključenju glavnom programeru grčke ortodoksne crkve. To je za početak. Čuo sam da on takođe ima nameru uspostaviti prijateljske odnose sa rabinatom, a to je, bez sumnje, nešto što ćemo svi očekivati sa osobitim interesom.

- Ja ne sumnjam da će u ritualima i praktičnom radu hijerarhije biti mnogo izmena, - izjavljuje Ficpatrik. - Na primer, kada vatikanski kompjuter počne igrati važniju ulogu u poslovima kurije, može se očekivati da će se povećati tačnost prikupljanja informacija. Ako dozvolite, ilustrovaću to ...

- U većem stepenu je odvratna ideja, - prekida ga Kenet, drečavo odeveni mladi čovek svetle kose i upaljenih očiju.

Beverli mu je žena ili sestra.

Najčešće ona čuti. Kenet se

lakrdijaški krsti i brblja:

- U ime oca i sina, i svetoga automata...

Mis Haršou se kikoće, ali, videvši moj prekoran pogled, naglo prekide kikitiranje.

Malo uvredeno, ali praveći se kao da nije primetio da su ga prekinuli, episkop Ficpatrik nastavlja:

- Ako dozvolite, ja bih ilustrovao napred rečeno svežim podacima. Juče oko podne u novinama "Ogi" pročitao sam da je, po recima predstavnika katoličke misije u Jugoslaviji, u poslednjih pet godina broj parohijana tamo povećan sa 19 381 403 na 23 501 062 lica. Međutim, po rezultatima državnog popisa, obavljenog u prošloj godini, ukupan broj stanovnika te zemlje iznosi 23 575 194. Svega 74 132 stanovnika otpada na druge religiozne i ateističke grupe. Znajući za veliki broj muslimana u toj zemlji, ja sam posumnjao u tačnost objavljenih statističkih podataka i potražio pomoć od kompjutera u crkvi svetoga Petra, koji mi je dao podatke, - episkop dohvata raspe-čaćenu listu i Sirije skoro preko ce-log stola, - pri poslednjem prebrojavanju vernika u Jugoslaviji, izvršenom pre godinu i po dana, broj vernika našeg reda bio je 14 206 198. Prema tome, dodato je 9 294 864 lica. Stoje prosto neverovatno. I kriminalno. Više od toga - to je greh.

- Kako on izgleda? - pita mis Heršou.

- Kao i svi ostali, - javi se Kenet. - Sjajna metalna kutija sa točkovima dole i očima na vrhu.

- Pa vi ga niste videli, - umeša se episkop Ficpatrik. - Mislim da niste upravu...

- Svi su oni isti, - prekida ga Kenet. - Dovoljno je videti jednog, da bi se sudilo o drugom. Blistave kutije. Točkovi. Oči. I glas, koji dolazi iz stomaka, kao mehaničko podrigivanje. A unutra točkici i zupčanici. -Kenet se strese. -Ja to ne mogu prihvatiti! Bolje još jedanput da nazdravimo, a?

- Ako to vas interesuje, znajte da sam ga video sopstvenim očima, - umeša se u razgovor rabin Miler.

- Zaista?! - uzvikuje Beverli. Kenet je gleda ljutito i razdraženo. Prilazi Luidi noseći na poslužavniku piće za sve, a ja mu dajem novčanicu od 5000 lira. Rabin Miler skida naočari i duva na svetlucava glatka stakla. Oči su mu sitne, vodnjikave i jako razroke.

- Kardinal je, - govori on, - bio glavni referent na svetskom kongresu, održanom prošle jeseni u Bejrutu. Njegov referat je nosio naslov "Kibernetški ekumenizam za savremenog čoveka". Prisustvovao sam tamo te mogu reći, njegova svetost je visokog rasta, ffinih manira, ima prijatan glas i blag osmeh. U njegovom vladanju vidljiva je izvesna duboka melanholija, čime on pomalo podseća na našeg prijatelja episkopa. Odlikuje ga elegancija kretnji i oštrina uma.

- Ali on se kreće na točkovima.
- nije popuštao Kenet.

- Na gusenicama, - odgovara rabin Miler, gledajući Keneta uništa-vajućim pogledom, zatim ponovo stavlja naočari. - Gusenice kao kod traktora. Ali ja mislim da u duhovnom smislu gusenice nisu po bilo čemu niže od nogu ili, kad smo kod točkova, dakle, od točkova.

- Kada bih ja bio katolik, bio bih itekako gord što imam za papu takvog čoveka !

- Ne čoveka, - ubacuje se mis Haršou, a u glasu joj se, kada se obraća rabinu Mileru, primećuje ironija. - Robota. Zaboravili ste da on nije čovek.

- U redu, bio bih gord da imam za papu takvog robota, - kaže rabin Miler, sležući ramenima, i diže svoj pehar: - Za novoga papu !

Iz kafea iskače Luidi, no Kenet ga gestom šalje nazad.

- Sačekajte, - kaže on. - Izbori još nisu završeni. Odakle vam tolika sigurnost?

- U jutarnjem izdanju "Oservatore Romano", - kažem ja, - piše, da će sve biti odlučeno danas. Kardinal Karcifio je pristao da povuče svoju kandidaturu i glasaće za kar-dinala-robota u zamenu za znatan udeo kompjuterskog vremena po novom rasporedu, koje će biti uvedeno na zasedanju konzistorija u sledećoj godini.

- Ukratko, nagodili su se za ce-nu, - komentariše Kenet.

Episkop Ficpatrik tužno maše glavom.

- Tvoje reci su isuviše katego-rične, sine moj. Već tri sedmice ži-vimo bez svetog oca. Moramo ga imati - takva je volja božja, a rad konklava koji nije sposoban da, između kandidata kardinala Karcifio i kardinala Askvige, izabere papu, protivureče joj. Prema tome, jednom se javila takva potreba, mi moramo delovati u skladu sa realnošću današnjeg dana, uz obavezu da volja božja više ne ostane neis-punjena. Započete političke intrige konklava su prosto bogohulne. I kardinal Karcifio odrekao se svojih ličnih ambicija, nikako zbog lične koristi, kako ti pokušavaš predstaviti.

Kenet je u svom stilu nastavio napadati kardinala Karciofa. Beverli je povremeno aplaudirala njegovim oštrim napadima. Mis Haršou nekoliko puta izjavljuje da ne želi ostati u naručju crkve, na čijem je čelu mašina. Meni je ovaj spor neprijatan, i ja okrećem svoju fotelju tako da mogu posmatrati Vatikan.

Upravo sada kardinali zasedaju u Sikstinskoj kapeli. Kako bih želeo da se nađem sada tamo! Kakve se čudesne tajne izmenjuju u polumraku ove veličanstvene sale ! Svaki od crkvenih kneževa sedi na malom tronu pod ljubičastim baldahinom. Na stolovima ispred njih trepere debele voštane svece. Preko ogromne sale ceremonijal-majstori svečano nose srebrne posude, u kojima se nalaze čisti glasački li-stići. Pehare spuštaju na

stol pred oltarom, a zatim kardinali jedan po jedan prilaze stolu, uzimaju listiće i vraćaju se na svoja mesta. Sada počinju pisati: "Ja, kardinal biram u Najviši Pontifikat visokouvaženog kardinala". Čije li ime oni ispisuju? Karciofa? Askvige? Ili nekakvog sasvim nepoznatog usahlog prelata iz Madrida ili Hajdelberga, kojeg je u očajanju predložila antirobotna frakcija? Ili ispisuju njegovo ime? Jako škripe i grebu pera u kapeli. Kardinali popunjavaju glasačke listiće, potvrđuju potpisom, slažu listić, previjajući ga više puta i spuštaju u veliki zlatni putir. Tako su oni radili svako jutro i svakog podneva mnogo dana zaredom, ali za sada bezuspešno.

- Pre dva dana pročitala sam u "Herald Tribjunu", - čuje se mis Haršou, - da aerodromu De-Mojna očekuje vesti o izboru delegacija od 250 mladih robota-katolika države Ajova. Čeka ih spreman naručen avion. Ako njihov kandidat po-beduje, oni će uputiti molbu njegovoj svetosti za prvu javnu audijenciju.

- Bez sumnje, - slaže se episkop Ficpatrik, - ovi izbori dovešće u krilo crkve veliki broj ljudi sintetičkog porekla.

- I odvratite mnoštvo ljudi od mesa i krvi! - parajućim glasom uzvikuje mis Haršou.

- Ja u to nisam siguran, - odgovara episkop Ficpatrik. - Razume se, neki od nas će u početku osećati izvesnu zbunjenost, žal za

gubitkom. Ali to će proći. Dobročinstvo svojstveno novome papi, o kojem nam je svedočio rabin Miler, postići će svoje. Ja verujem takode, da će svuda jako porasti interes prema crkvi kod tehnički orjentisane omladine. Ceo svet će dobiti moćan religiozni impuls.

- Možete li vi zamisliti, kako 250 robota sa zveketom nagrću u crkvu svetoga Petra? - ne odustaje mis Haršou.

Ja razgledam daleki Vatikan. Jutarnje sunce šija i zaslepljuje, ali okupljeni kardinali, debelim zidovima odvojeni od sveta, ne mogu se naslađivati njegovim veselim sjajem. Sada su oni već svi glasali. Evo ustaju njih trojica, izabrani jutros radi prebrojavanja glasova. Jedan podiže putir i tresе ga, meša-jući glasačke listiće, zatim ga stavlja na stol ispred oltara. Drugi vadi listiće i prebrojava ih, utvrđujući da njihov broj odgovara broju prisutnih kardinala. Zatim listiće prebacuju na daronosnicu, koja se koristi u toku mise za osveštani hleb. Prvi kardinal uzima listić, otvara ga i čita, zatim predaje drugome, koji ga takode čita i najзад listić stiže u ruke trećemu koji čita ime naglas. Askviga? Karciofo? ON?

Rabin Miler se raspičao o anđelima:

- ... postoje još i ađeli prestola. Ima ih sedamdeset i svi se oni odlikuju uglavnom svojom čvrstinom. Na primer, Orifiel, Ofaniel, Zabkiel, Jofiel, Ambriel, Tihagar,

Kelamije, Pashar, Boel i Raum. Istina, nisu sada svi na nebesima: neki se ubrajaju u pale anđele i nalaze se u paklu.

- Za doslednost i čvrstinu, očigledno, - primećuje Kenet.

Sigurno su već završili brojanje listića. Ogromna masa ljudi prekrila je trg Svetog Petra. Sunčevi zraci odbijaju se od stotina, ako ne i hiljada čeličnih lobanja. Očito, to je najneobičniji dan za robote - stanovnike Rima. Ipak velika većina na trgu su stvorenja od krvi i mesa: stare žene u crnom, dugovra-ti mladi džeparoši, dečaci sa psima, ugojeni prodavci hrenovki, pesnici, filozofi, generali, zakonodavci, turisti, ribari. Kakav je rezultat prebrojavanja? Uskoro ćemo saznati. Ako ni jedan od kandidata ne bude dobio većinu, tada će, pre nego što bace listiće u kamin, pomešati ih sa mokrom slamom, a iz dimnjaka će pojaviti crni dim. Ukoliko je, pak, papa već izabran, slama će biti su-va pa će dim bit beo.

Čela ova procedura zvuči skladno mojoj duši. Imponuje mi. Slično zadovoljstvo ja dobijam od svakog savršenog umetničkog dela - bilo da su akordi iz "Tristana" ili žabini zubi u "Iskušenja svetog Antonija" od Boskea. Sa strepnjom čekam is-hod. Ubeđen sam u našu pobedu i već osećam kako se moje osećanje ushićenja širi po mojim venama. No istovremeno u meni još struji nekakvo nostalglično osećanje za onim vremenima, kada

je papa bio od mesa i krvi. U sutrašnjim novinama neće biti intervjua sa ostarelom majkom njegove svetlosti, koja živi na Siciliji, ili sa njegovim sujetnim mladim bratom iz San-Franciska. I da li će se još ikada ponoviti ta veličanstvena ceremonija izbora? Da li će nam nekad ustrebatu drugi papa? A ovoga, kojeg sada dobijamo, ako zatreba lako ćemo demontirati?

O, o! Beli dim! Došao je trenutak otkrovenja!

Na balkonu fasade crkve svetoga Petra pojavljuje se čovek. On rastire zlatom tkanu stazicu i nestaje. Ona zaslepljujuće šija, podseća-jući me na zaleđeni otsjaj hladnog mesečevog poljupca upućenog moru, u mestu Kastelamare. Ili podnevni sjaj, što se ogleda u karip-skim vodama pored obala Zemlje Svetog Jovana. Na balkonu se pojavljuje drugi čovek u odori od crvene tkanine i krza hermelina.

- Kardinal-arhiđakon, -šapuće episkop Ficpatrik.

Ljudi su se počeli onesveščivati. Kraj mene stoji Luidi i sluša reportažu o događaju na minijaturnom radio-prijemniku.

- Sve je bilo unapred naštimovano, - kaže Kenet.

Rabin Miler ga gestom učutkuje. Mis Haršou počinje jecati. Beverli, neprekidno se krsteći, tiho se zaklinje na vernost crkvi. Veličanstven trenutak. Mislim, to je uistinu najupečatljiviji događaj u mim životu, potpuno prikladan

vremenu.

Dinamički pojačani glas kardinala-arhiđakona proglašava:

- Ja vam objavljujem veliku radost. Mi imamo papu!

Za vreme dok kardinal-arhiđakon saopštava svetu, da je nanovo izabrani papa upravo taj kardinal, ta plemenita i istaknuta ličnost, čiji smo ulazak na najsvetliji presto čekali tako dugo i sa takvim nape-tošću, na trgu radost prerasta u trijumf.

-ON, - nastavlja kardinal-arhiđakon, - je dobio ime...

Kraj fraze zaglušuje ushićeni žamor gomile, a ja se obraćam Luidiju:

-Ko? Kakvo ime?

-Sisto Setimo, - odgovara Luidi.

Da, evo njega, pape Šezdeset Sedmog, kako smo ga od sada trebali zvati. Na balkonu se pojavljuje sitna figura u zlatnoj odori i pruža ruke prema masi okupljenog sveta. Da! Sunce sjakti na obrazima pape, na njegovom visokom čelu - i to je sjaj poliranog čelika! Luidi je već na kolenima. Ja klečim pored njega.

Mis Haršou, Beverli, Kenet, čak i rabin - svi kleče, jer se, nesumljivo je, desio čudesan događaj. Papa prilazi ogradi balkona. Sada će on dati tradicionalni apostolski blagoslov gradu, narodu i celom svetu.

-U ime Gospoda, koji je stvorio nebesa i zemlju, dela naša, - izgovara on strogo i uključuje reaktivne levitatore pod miškama.

Čak i sa takvog rastojanja ja primećujem dva oblačića dima. Ponovo beli dim! Papa se diže u va-zduh.

-Neka nas blagoslovi svemoćni Gospod, otac, sin i sveti duh! - objavljuje papa.

Veličanstvena je grmljavina njegovog glasa. Papina senka već pada na trg. On se uzdiže sve više i više, dok sasvim ne iščezava iz vida. Kenet gura u slabinu Luidija.

-Svima ponavljajte to isto, - govori on i gura u punačku ruku vlasnika kafea krupnu novčanicu.

Episkop Ficpatrik plače. Rabin Miler grli mis Haršou. Ja mislim, novi papa je započeo svoju vladavinu neobično srećno.

ROBERT SILVERBERG

(rođ. 1936 g.)

Američki pisac-vizionar. Počeo je objavljivati 1954. g. i za 30 i više godina književne delatnosti napisao je oko sto naučno-fantastičnih knjiga i skoro isto toliko naučno-popularnih. Među najpoznatijim romanima su "Maske vremena" (1968), "Krila noći" (1969), "Iznad linije" (1969), "Staklena kula" (1970), "Vreme promena" (1971), a poslednjih godina seriju romana o fantastičnom "kraljevstvu" Mandžipur. Nagrađivan mnogim nagradama, između ostalog i za priču "Dobre vesti iz Vatikana", uključenu u ovaj zbornik.

ATENTATI

Isak Asimov

Atentat se definiše kao ubistvo iz potaje ili iz zasede, suprotno od ubistva u otvorenoj borbi, u bici, duelu ili tuči u baru. Nekako se atentat povezuje sa političkim ubistvima, sa ubistvom javnih ličnosti.

U stvari, kada se ubije javna ličnost, obično se nade politički motiv.

Na primer, Harmodijus i Aristogeton su bila dva mlada atinska ljubavnika 514. god. p. n. e. U to vreme, Atinom su surovo vladala dva brata, Hippias i Hiparkus i Atinjani su se pobunili. Hiparkus sa njima dvijicom bio je u ljubavnom trouglu. Harmodijus i Aristogeton su odlučili da rese problem tako što će ubiti braću, uspeli su da ubiju Hi-parkusa, ali Hippias je preživeo, postao je još suroviji - pravi tiranin. Gledao je da, za primer, pogubi Harmodijusa i Aristogetona.

Hippias je prognan 510. g. p.n.e. i Atinjani su uspostavili demokratiju. Harmodijus i Aristogeton su tada postali politički heroji i ubistvo iz ličnih razloga je postalo idealno političko ubistvo. Zahvalni Atinja-ni su im na trgu postavili statue kao boricima za slobodu.

Godine 336. p.n.e., Filip Makedonski se ženio novom ženom. Njegova prva žena je trebalo da bude odbačena, a njegov sin (kasnije Aleksandar Veliki) razbaštinen. Na svadbenom veselju, Filip je ubijen. Mnogi misle da su to isplanirali njegova prva žena i sin. Iz

čisto ličnih razloga, ali, naravno, to je imalo političke posledice.

Zatim, tu su i politička ubistva. Kada se neka politička ličnost uzdigne, ljut gubitnik se može odlučiti na osvetu - tako Marko Brut ubija Julija Cezara 44. g. p.n.e., a Džon Vilkis But ubija Abrahama Linkolna 1865. god.

Ali kako se sve ovo može nazvati "atentatom"?

Krajem jedanaestog veka, Turcima Seldžucima je dobro išlo. Pobedili su Vizantijsko Carstvo i osvojili veći deo Male Azije. Pobedili su i Fatimide iz Egipta i pokorili Siriju i Palestinu. I Turci i Fati-midi su bili muslimani ali su pripadali dvema različitim grupama. Turci su bili suniti, a Fatimidi su bili radikalni šiiti. Rascep između njih se dogodio 661., samo dvadeset godina posle Muhamedove smrti. Te godine, Ali, Muhamedov zet, je ubijen. Šiiti su podržavali Alija, suniti se suprotstavljali i rascep među njima traje sve do danas, trinaest i po vekova kasnije.

Kada su se Turci suniti uzdigli, šiiti su morali nešto učiniti. Ismaili su bili grupa šiitskih ekdtremista i jedan od njih, Hasan ibn al-Sabah, je oteo dolinu u surovoj zemlji južno od Kaspijskog mora (gde se danas nalazi Iran). Okružena planinama, bila je skoro neosvojiva i al-Sabah (kao i njegovi naslednici) je postao poznat kao "Starac sa planine".

Njegovi naslednici su obučava-

ni u apsolutnoj lojalnosti starcu. Priča se da ih je on ohrabrivao da žvaću hašiš i tada objašnjavao halucinacije izazvane drogom, kao vizije sa neba - neba gde će odmah otići ako budu ispunjavali svoju dužnost.

Zbog toga se sledbenici "Starca sa planine" nazivaju: "Hašiši" (pušači hašiša). Za Evropljane, oni su postali „atentatori“.

Metod delovanja nove sekte je bio jednostavan, mada zastrašujući. Oni nisu delovali protiv običnog naroda, niti pokušavali da organi-zuju armiju. Umesto toga, stvorili su tajne agente čija je misija bila da ubijaju kraljeve, generale i vode. gađali su u srce i bili su nezaustavljivi jer su znali da će otići na ne-bo u trenutku kada ubiju, tj. obave svoj zadatak. Zbog toga se nisu ni povlačili. Ubica koji nimalo nije zainteresovan da pobjegne je skoro siguran da će pre ili kasnije uspeti. Jedino je teško izbeći komplikacije vezane za ove planove. Zato se aktivnosti ove sekte u političkom svetu zovu - "atentati".

Prvi ciljevi ovih atentatora su, naravno, bile, vode sunita, kao i šiti "otpadničke" grupe (teško je zadovoljiti ekstremistu). Njihov prvi veliki udarac je bio atentat na Nizam al-Mulika, vezira Seldžuka godine 1092.

On je bio najposposniji od svih zvaničnika Seldžuka i bez njega kraljevstvo se pocepalo na delove koji su počeli da se bore jedni pro-

tiv drugih. Ovo se nije moglo desiti u gore vreme jer su 1096. godine Krstaši krenuli u pohod. Oni su mogli biti pobeđeni daje Nizam al-Mulik još predvodio kraljevstvo ujedinjenih Seldžuka.

Dok su se Turci i Krstaši borili, atentatori su se spretno pojavljivali tu i tamo. Turci su pokušali da slome "Starca sa planine" oružanom silom, ali su lako odbijani čim bi zašli u divlje planinske krajeve. Atentatori su osnovali svoje grupe u Mesopotamiji i Siriji. U toku jednog i po veka oni su predstavljali kraljevstvo terora i nijedan vladalac na Srednjem Istoku nije mogao bezbedno da spava.

Šta se dogodilo sa Atentatorima? Pa, oni su dočekali svoj kraj. Godine 1206., Džingis Kan je ujedinio mongolska plemena centralne Azije i dokazao da je, verovatno, najveći vojni genije svih vremena. Od skoro ni iz čega stvorio je nezaustavljivu armiju sa tajnom službom, sa komunikacijama, mobilnošću koja nije imala premca sve do perioda mehanizovanih armija dvadesetog veka.

Godine 1255., mongolska armija pod vodstvom Kublaj-kana, Džingiskovog unuka, se kretala prema sadašnjem Iranu, do Bagdada. Prešli su Kapijsko more i saznali sve o "Starcu sa planine". Kublaj-kan je poslao svoju armiju u dolinu i na planine i jednostavno ih zbrisao. Mongoli nisu bili

mnogo zadovoljni, ali morate priznati da su završili posao.

Prema tome, vidite kakvu ulogu ima religija. Možete ponuditi strelcima novac ali oni su i dalje pažljivi. Ono žele da žive i uživaju u svom novcu. Ponudite im nebo i oni se više ne brinu za svoj život.

Nisu to samo Muslimani. U toku religioznog rata u Evropi, Holandani su se dugo borili za nezavisnost od Španije. Holandani su bili protestanti; Španci katolici. Špan-ski kralj, Filip II, ekstremni katolik, ponudio je nagradu za ubistvo holandskog vode, Vilijama Tihog. 10. Jula 1584, Vilijama je ubio Baltazar Gerard, katolički ekstremista. U to vreme, Henri III je bio kralj Francuske. Bio je katolik, ali je zbog političkih razloga bio primoran da priđe alijansi sa Anrijem od Navare, protestantom. To je bilo dovoljno, 1. Avgusta 1589, ubio ga je katolički ekstremista, Žak Klement.

Anri od Navare je postao kralj Francuske kao Anri IV. Prešao je u katolike ali to nije bilo dovoljno. 14. Maja 1610. Ubio ga je katolički ekstremista, Fransoa Ravilak.

Pretpostavljam da nikad ništa nećemo moći učiniti oko atentata na političke vode. Četiri američka predsednika su ubijena, a bilo je i nekoliko neuspešnih pokušaja.

Međutim, 1989. Je dodato još nešto novo. Pokušalo se sa ubistvom pisca Salmana Ruždija,

autora knjige "Deca ponoći" koju su mnogi muslimani smatrali uvredom. Bilo je gotovo sa nudenjem novca i obećavanjem neba.

Sada su mnoge knjige uvredljive. Čovek ne mora da ih čita. Svako može da ih optuži. Svako može da demonstrira protiv njih. I ja la-ko (ako ne i prelako) mogu odrediti knjige koje smatram uvredljivim i rado bih se pridružio maršu protiv njih.

Ali pogrešno je terati ljude da ih ne čitaju, ili da se primeni sila protiv pisca. Zamislite kakav bi to bio strašan presedan. Svaka knjiga, ama baš svaka, je uvredljiva za ovog ili onog. Ako se ove pretnje nastave, biće to ohrabrenje svoje vrste za fanatike. Pomislite, kakav bi to efekt imalo na slobodu govora. Čak ni SAD ne bi ostale nebo. Kakva je odbrana protiv fanatika? Samo jedna.

Da li pisci treba da vagaju svaku reč? Da li će to uvrediti proizvođače dečjih kolica? Da li će to uvrediti i neke druge?

Dobro poznati Kardinal je optužio pomenutu knjigu i rekao da će preporučiti da se ne čita jer vređa drugu religiju. Međutim, da lije on uradio pravu stvar?

Od tada, postojala je pretnja da se digne u vazduh Danteov grob zbog "Božanstvene komedije". On je u pakao stavio neke osobe koje su se okrenule drugim religijama. Da li bi Kardinal preporučio svojoj pastvi da ne čita Dantea? Da li će se o'n odreći Krstaša? Da li će se

odreći Filipa II od Španije? A šta
je sa Torkvemadom? Ja mislim da
je on uvredljiv.

Drugim rečima, gde će se ovo
zaustaviti?

Isaac Asimov

Asimov je rođen u Rusiji 1920. godine. Sa porodicom je emigrirao u SAD. Studirao je herniju na univerzitetu Kolumbija. Doktorirao je 1949. na Univerzitetu u Bostonu.

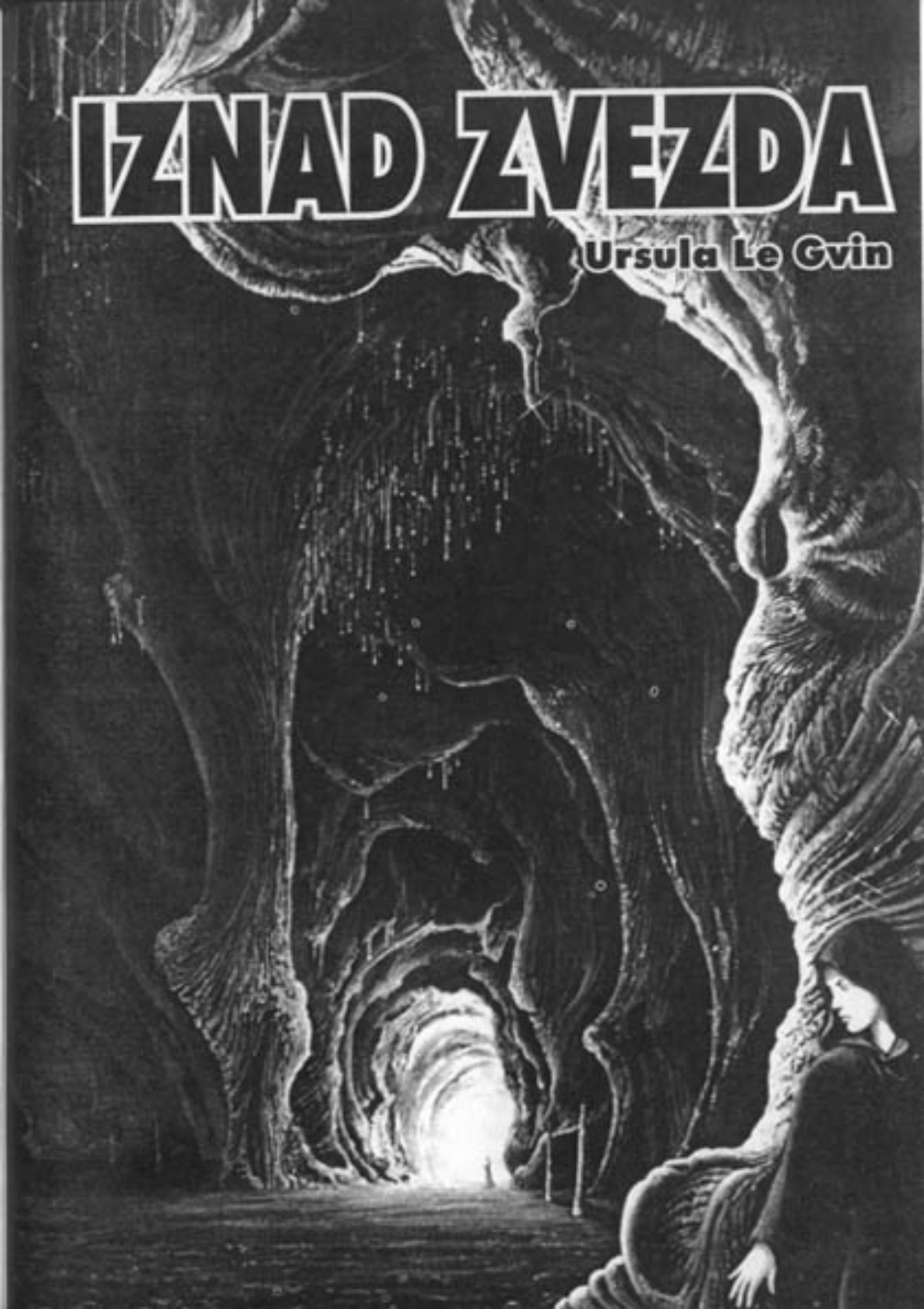
Napisao je sto pedeset knjiga iz oblasti naučne fantastike. Već trideset pet godina njegovo ime se nalazi među prvima iz ovog žanra. Rano počinje da se bavi pisanjem. Godine 1963. je dobio nagradu zbog "korišćenja nauke u naučnoj fantastici".

Pisao je o dalekoj budućnosti, o Zemlji. U svojim pričama govori i o deci i mladima.

Da pomenemo samo neke naslove: "Svemirske struje" (1952.), "Čelični kavezi" (1954.), "Kraj vecnosti" (1955), "Fantastično putovanje" (1966.), "Deca budućnosti" (1966.) itd.

IZNAD ZVEZDA

Ursula Le Gvin

Drvena kuća i dvorišne zgrade naglo su zahvaćene vatrom i za nekoliko minuta izgorele su do temelja, ali kupola opservatorije nikako se nije predavala: pokrivena debelim slojem maltera, sa zidom od opeke, počivala je na moćnim temeljima. Nakon svega oni su složili na gomilu nasred opservatorije razbijene teleskope, instrumente, knjige, tabele, crteže, polili sve to uljem i zapalili. Drveni podmetač velikog teleskopa je počeo goreti, a proradio je njegov satni mehanizam. Seljaci, okupljeni u podnožju brda, videli su kako je kupola, što se bečela na zelenkastoj pozadini večernjeg neba, za-drhtala i povila se na jednu, a zatim na drugu stranu, a iz nastale pukotine na njoj pokuljao je žućkasto-crni dim i snopovi iskri - mučno je bilo gledati.

Smrkavalo se. Na istoku se pojavio prve zvezde. Snažno su odjekivale komande, a vojnici, zlovoljni, u tamnim mundirima, u koloni se spustiše na put i potpunoj tišini nestadoše u mraku.

A seljaci su još dugo stajali u podnožju brda. U njihovom monotonom, ubogom životu požar je veliki događaj, malte ne - praznik. Na brdo se, istina, nisu penjali, već su se, kako je noć postajala sve mrkli-ja, oni sve više pribijali jedan uz drugog. Naposljetku su se počeli razilaziti ka svojim kućama. Neki su se osvrćali - na brdu nije bilo znaka

života. Iza kupole, sličnoj košnici, lagano su kružile zvezde, ali kupola nije se po navici osvrćala za njima.

Otprilike čas pre svitanja krivudavim drumom, stoje vodio prema vrhu brda, projurio je konjanik. Pored razvalina, u šta su se pretvorile radionice, on skoči sklonja i približi se kupoli. Vatra opservatorije bila su provaljena. U prolomu se jedva nazirao crvenkasti plamičak - to je tinjala moćna potporna greda, koja se srušila na zemlju i potpuno dogorela. U opservatoriji je bilo teško disati od kiselog dima. U zadimljenoj polutami micala se, bacajući pred sobom senku, nekakva ljudska figura. Ponekad je čovek zastajkiavao, posrćući, a potom nesigurno tumarao napred.

Stranac je dozivao:

- Gunare! Majstor Gunare!

Čudni čovek se ukoči, gledajući prema izlazu. Zatim brzo istrže nešto iz gomile šuta i nagorelih odlomaka i mehaničkim pokretom gurnu nalazak u džep, ne skidajući pogled sa vrata. Zatim pride bliže. Pocrveneće oči čoveka skoro da se nisu videle ispod natečenih kapaka, disao je s naporom, grčevito hvatajući vazduh; kosa i odeća bile su mestimično nagorele i prekrivene pepelom.

- Gde ste bili vi?

Čovek nekako neodređeno pokazao pod svojim nogama.

- Je li dole podrum? Znači, dole ste se spašavali od vatre? Za boga

miloga, pod zemlju se uvukao! Šta kažeš! A ja sam znao, znao sam da ću vas naći ovde, - Bord se histerično smejao, a zatim uze Gunara pod ruku.

- Hajdemo. Zaboga, hajdemo odavde. Već sviće.

Astronom je nerado pošao za njim, ne gledajući u pravcu svetleće trake na istoku, već u kupolu, kroz čiju se pukotinu nazire nekoliko sjajnih zvezda. Bord ga je bukvalno izvukao iz opservatorije, naterao ga da se popne u sedlo, a potom, uzevši konja za uzde, brzo stao silaziti niz padinu brda.

Jednom rukom astronom se držao za oblučje sedla. Drugu ruku - dlan i prsti bili su opečni usijanim odlomkom metala, za koji se on nehotice uhvatio, batrgajući se u gomili šuta, - priljubio je uz bedro. Priljubio je nesvesno, mada taj bol praktično nije osećao. Povremeno su mu, istina, čula saopštavala ponešto, na primer: ja sedim na konju. Postaje svetlije. No ovi fragmenti informacija nikako se nisu slagali u celinu. Zadrhtao je od hladnoće, kada je dunuo jutarnji vetar i zašuštad među tamnim drvećem, kuda je vodio uzak puteljak koji se gubio u šiprazima drače i vresa; ali i drveće, i nebo, i svetlucavo nebo, čak i hladnoća - sve je to za njega bilo nekako rude, nestvarno, jer je sada bio u stanju da vidi samo jedno: noć, koju sa praskom raskida plamen požara. Bord mu je pomogao da siđe s konja. Sada je sve unaokolo bilo

obasjano sunčevom svtlošću, sunčeve pegice igrale su na stenama, što su se uzdizale nad rekom. U podnožju stena videla se nekakva rupa, Bord ga je skoro silom povukao u nju, u to crnilo. U njoj nije bilo ni vrućine, ni zapare, naprotiv - sveže je i tiho.

Čim mu je Bord dozvolio da stane, on se kao vreća strovali na zemlju - noge ga nisu držale; oslonivši se drhtavim opečenim dlanovima o zemlju, osetio je hladnoću kamena.

- Sada ste zaista pod zemljom, kunem se bogom! - reče Bord, razgledajući rudarskim pijucima izra-navljene zidove rudarskog okna, na kojima je poigrava plamičak njegove svece. - Ja ću se vratiti. Noću, pre svega. Ne izlazite napolje. I dublje u okno takođe ne ulazite. To je stari potkop, na toj strani radovi su već nekoliko godina obustavljeni. A u starim potkopima svašta te čeka - jame, urušenja... A napolje ni u kom slučaju ne izlazite! Pritajite se. Čim povuku polici-ske „pse“, mi ćemo vas otpravit preko granice.

Bord se okrenuo i u tami se počeo šunjati prema izlazu. Već odavno se bio utišao bat njegovih koraka, kad astronom najzad podiže glavu i osmotri mračne zidove unaokolo osvetljene samo sićušnom svećom. Sačekavši malo, ugasio je svecu. I tada ga sa sviju strana okruži neprozirna tama, kao grob ćutljiva, nozdrve mu zagolica miris zemlje. Pred očima mu zati-

traše neke zelene figurice, zlataste pege što su se u tami rastvarale. Ta gusta i pro hladna tmina činila mu se pravim melemom za upaljene oči i izmučeni mozak.

Ako je i mislio o nečemu, sedeći u mraku, te misli je bilo teško povezati u smisaonu celinu. Hvatala ga je jeza od golemog umora, od toga, što se umalo nije ugušio od dima i nekoliko puta se opekao, u glavi mu se mutilo, povremeno se gubio... Možda, uostalom, u njegovoj glavi nije sve bivalo kako treba, mada je ona radala jasne i sjajne ideje. Zar je normalno, na primer, da čovek protrači dvadest pet godina na brušenje sočiva, konstrukciju teleskopa, da bi zurio u zvezde i nešto tamo izračunavao, sastavljao tablice i pravio spiskove, i uza sve to crtao mape takvih svetova, o kojima niko pojma ne-ma, do kojih nikome nije stalo, do kojih, uostalom, je nemoguće stići, ni ugledati, niti dodirnuti. I sada je sve to - plodovi celokupnog njegovog života, - nestalo u požaru, spaljeno. A i ono što je ostalo od njegove sopstvene kože - za grob je spremno. On je, ustvari, i tako već sahranjen.

Ipak, pomisao da je već u grobu, pod zemljom, nije baš najjasnija. Mnogo jače je bilo skoro nepodnošljivo osećanje srdžbe i gorčine, ono je razaralo mozak, mutilo razum. I ova tama u tunelu, čini se, čak mu je olakšavala tu tegobu. Na nju se privikao, noću je

za njega i počinjao pravi život. Sada su unaokolo bili teški kameni blokovi, niski svodovi dubokog rudarskog okna, ali mržnja pritiska jače nego granit, a surovost mnogo više nego hladna glina. Ovde ga je okruživala i grlila crnina netaknutih dubina zemlje. Drščući od bola, legao je i predao se zagrljajima, potom je bol uminuo i on je zaspao.

Probudila ga je svetlost. To je grof Bord zapalio ognjilom svecu. Grofovo lice izgledalo je čilo: rumeni obrazi, vesele plave oči sigurnog strelca i lovca, rumena usta, čulna, jogunasta.

- Oni vam prate trag, znaju da ste se spasli, - rekao je grof.

- Zašto?.. - upita astronom. Glas mu je zvučao muklo; grlo i oči su mu još uvek bili upaljeni posle požara. - Zašto me proganjaju?

- Zašto? Zar su vam potrebna još nekakva objašnjenja? Da vas stave na lomaču, razume se! Zbog jeresi! - Plave Bordove oči svetlucale su u polumraku, odražavajući svetlost svece.

- I onako je već sve razrušeno, sve, što sam stvorio, je izgorelo.

- O da, zemlja je najzad zaustavljena! Lisica im je pobegla, a oni hoće po svaku cenu da je ulove! Đavola ću dozvoliti da vas uhvate!

Astronome plave široko postavljene oči upiljile su u grofa:

- A zašto?

- Vi mene, verovatno, smatrate

glupakom, - rekao je Bord sa osmehom, koji je pre ličio na vučje keženje - keženje vuka, progonjenog i spremnog da se brani. Ja se doista i ponašam glupo. Glupost sam napravio, upozorivši vas. Vi me, svejedno, ne biste poslušali, kao i uvek. I glupo je što sam ja vas slušao. Ali mi se dopalo slušati vas. Dopale su mi se vaše priče o zve-zdama, o putanjama planeta i bes-konačnosti vremena. A drugi su, pak, sa mnoom govorili samo o se-menskoj pšenici ili priplodu stoke i ni o čemu drugom, razumete li? I uopšte - ja ne volim vojnike i one rudine, ne volim kada ljude saslušavaju i spaljuju na lomačama. Kao što postoji vaša istina, postoji i njihova istina, a šta ja znam o istini? Zar sam ja naučnik, moram li znati gde je nepobitna istina? Zar su meni znane putanje zvezda? U pravu ste, možda, vi. A možda oni. Zato ja tačno znam da je bilo vreme kada ste vi sedeli za mojim stolom i pričali sa mnoom. I šta sada, naredićete da mirno posmatram kako vas vode na lomaču? Oni govore da je to sveti plamen, da pročišćava, a vi ste zvezde nazvali božjim plamenom. A što me vi pitate: „Zašto?” Zašto postavljate glupa pitanja glupaku?

- Izvinite, - reče astronom.

- Šta vi znate o drugim ljudima? - nastavio je grof. - Mislili ste da će vas ostaviti na miru. I vi ste mislili da ću ja dozvoliti da vas

spale. -Gledao je u Gunara, osvetljenog plamenom sveće, i osmehivao se bolje reći kežio se kao progonjeni vuk, ali u njegovim plavim očima caklila se veselost. - Mi živimo ovde dole na zemlji, razumete, a ne tamo, među zvezdama...

Bord je doneo trud (za paljenje), tri lojanice, flašu sa vodom, parče pudinga od graška i lanenu vrećicu sa hlebom. Zadržao se kratko i pred odlaskom ponovo upozorio astronoma: ni u kojem slučaju ne srne izlaziti iz rudarskog okna.

Prenuvši se iz sna, Gunar je ponovo osetio nekakav čudan nemir, skoro patnju. No za razliku od drugih, on nije patio zbog toga što mora da se krije u rupi, pod zemljom, spašavajući svoju kožu. Njegova patnja bila je kudikamo jača: nije mogao odrediti vreme.

On nije tugovao zbog nedostatka zidnog časovnika, nije tugovao za umilnim zvukom crkvenih zvona u selu koja su pozivala na jutarnju ili večernju molitvu, niti za preciznim i čudljivim satnim me-hanizmima iz njegove laboratorije, od kojih su mnogi u velikoj meri njegova otkrića; ne, nije tugovao za običnim časovnicima, već za nebeskim.

Ne videći nebo, ne možeš odrediti ni okretanje zemlje. Bez manifestacije vremena - sjajna sunčeva korona, mesečeve mene, kruženje planeta i sazvežđa oko Polarne zvezde, smene znakova

Zodijaka -sve je to sada za njega izgubljeno, pokidane su osnove na kojima se temeljio njegov život.

Ovde vreme nije postojalao.

- Gospode, - molio se astronom Gunar u tami katakombi, - kako je moja pohvala mogla uvrediti tebe? Sve, što sam ja bilo kada video u teleskopu, - je samo nestalan odsjaj tvoje veličine, najsitniji element Poretka koji si ti stvorio. Nisi mogao posmatrati moje neznanje, Gospode. A i oni koji su poverovali u moju reč zaista su malo-brojni. Može biti, uzalud sam se osmelio da opišem kolika su dela tvoja? Ali kako sam se mogao uzdržati, Gospode, kada si mi dopustio da sagledam beskrajna zvezdana polja tvoja? Jesam li mogao čutati, ugledavši tako nešto? Gospode, ne kažnjavaj me ponovo, dozvoli mi da obnovim makar najmanji teleskop. Ja nikome ništa neću reći, nikada više neću objavljivati svoje radove, jer oni vredaju tvoju svetu crkvu. Ni reč neću kazati o orbitama planeta ili prirodi zvezda. Biću nem, Gospode, dozvoli mi samo da ih vidim!

- Zašto? Tiše, majstor Gunare. Na polovini puta sam vas čuo, - iznenada se čuo glas Bordov, i astronom je, otvorivši oči, ugledao svetlost njegove svetiljke. - Na vas su organizovali pravu hajku. Sada ste vi kod nas čarobnjak! Oni se kunu da su vas videli kako spavate u svojoj kući, dok su zaključavali vrata spolja, ali na zgarištu vaše

kosti nisu nađene,

- Ja sam zaista spavao, - rekao je Gunar, zaklanjajući oči. - Došli su oni, oni vojnici... Odavno je trebalo da vas poslušam. Spustio sam se u podzemni prolaz koji je vodio u opservatoriju. Napravio sam ga da bih za vreme hladnih noći što pre stigao do kamina da ugrijem prste - oni bi se potpuno ukočili. - Izvukao je svoje pocrnele, plikovima pokrivene prste i rasejano ih pogledao. - Zatim se razlegao bat koraka iznad moje glave...

- Evo vam još nešto za jelo. Šta to znači? Šta vam je, pa vi ništa niste jeli?

- A zar je prošlo mnogo vremena?

- Noć i dan. Sada je ponovo noć. Kiša pada. Čujte, majstor Gunare, u mojoj kući sada žive dva jezuitska njuškala. Sluge Crkve, đavo ih odneo, a ja sam još dužan da im ukazem gostoprinstvo. To je moja očevina, oni su kod mene u gosti-ma. Sada mi je teško da vas pose-ćujem. A nikoga od svojih ljudi ovamo ne smem slati. A šta, ako ti sveti oci zapitaju: Znae li, gde je čarobnjak? „Zaklinjete li se pred Gospodom da ne znate gde je on?" Zato je i bolje da ne znaju. Doći ću - kad uzmognem. Kako vam je ovde, nije loše? Još malo se strpite? A ja ću iskoristiti trenutak izvući ću vas odavde i otpraviću vas preko granice - čim se jezuite uklone iz moje kuće. I, molim vas, ne govorite više tako glasno, jer su

oni svud prisutni i nasrtljivi, kao muve. Ne bi bilo čudo i u stare potkope da zavire. Bilo bi dobro da se zavučete što dublje i dalje. A ja ću se obavezno vratiti. A sad, zbogom. Sa srećom, majstor Gunare.

- Zbogom, grofe. Srećan vam put.

Još jednom su pred njim sevnule plave Bordove oči, a zatim su na grubim svodovima rudarskoga okna zaplesale senke - to je grof sa svetiljkom u ruci pošao kući. Potom je sve progutao mrak: Bord je, došavši do okuke, ugasio svetiljku; Gunar ga je čuo kako se u onom mraku spotiče i psuje, probijajući se prema izlazu.

Nekoliko minuta kasnije Gunar je zapalio svecu i nešto malo pojeo - najpre bajatog hleba, a zatim pudinga od graška, povremeno pijući vodu iz flaše. Ovog puta Bord je doneo tri okrugla hlepčića, malo slanine, još tri svece i mešinu sa vodom kao i vuneni ogrtač. Hladnoća nije uglavnom mučila Gunara. Na njemu je bila ona ista vindjakna od ovčije kože, u kojoj je uvek radio za vreme hladnih noći u opservatoriji, inače je spavao, kada bi se u zoru, spotičući se, jedva dokopao postelje, nije imao snage ni odeću da svuče sa sebe. Vindjakna je bila topla, istina, malo nagorela na rukavima - onda, kada je čeprkao po zgarištu - i sva je čadava, ali je njemu kao i pre draga, navikao se na nju kao na sopstvenu kožu. Sedeo je,

osećajući njenu toplotu, jeo je i pokušavao pogledom pro-dreti van kruga svetlosti svece, u tamu tunela. U glavi su mu zvonile Bordove reči: „Bolje je da se zavučete što dublje u tunel". Najevši se, uvezao je namirnice u ogrtač, uzeo zavežljaj u jednu, svecu u drugu ruku i pošao, spušajući se bočnim potkopom nekuda dole, u dubinu zemlje.

Prešavši nekoliko stotina metara, izašao je prema glavnom poprečnom tunelu, od koga se širilo mnoštvo bočnih, kratkih koji su vodili u prilično prostrane pećine. Skrenuo je ulevo i ubrzo se našao u prostranoj prostoriji koja je bila na tri nivoa. Gornji deo se nalazio pod samim svodom, do njega je ostajalo svega metar i po. Svod je bio dobro osiguran drvenim stubovima i gredama. U najdaljem uglu, iza moćnog stuba kvarcne stene, koju su rudari ostavili kao dodatni podupirač, uredio je novo legalo: izvukao je iz zavežljaja trud, svece, hranu, vodu i poredao sve tako, da može lako u mraku da nađe, a ogrtač je prostro po tlu, na odlomcima izvađene rude. Gunar je zatim ugasio svecu, već za četvrtinu kraću i legao u potpunom mraku.

Već je tri puta bio u onom prvom tunelu, ali tamo nije bilo tragova Bordovog dolaska; onda je, vrativši se u logor, stao proveravati svoje rezerve. Ostalo mu je: dva okrugla hleba, pola bardaka vode i slanina, koju on nije mario i još

četiri svece. Gunar je pretpostavljao da je Bord poslednji put ovamo dolazio pre šest dana, međutim, sa istim uspehom moglo se izdržati još tri dana, i osam... Mučila ga je žeđ, ali se nije usuđivao da se dobro napije, pošto je vode bilo sve manje, a izvora nigde u blizini.

Rešio je da potraži vodu.

U početku je brojao svoje korake. Posle pređenih sto dvadeset koraka, zapazio je da je drvena građa trošna te da jedva drži naslage minerala, čiji su odlomci skoro zatvorili prolaz, izašao je prema vertikalnoj jami, gde su još bile sačuvane izandale drvene stube. Ali, spuštivši se na sledeći horizontalni horizont, zaboravio je na brojanje i nastavio dalje. Tu je našao dršku slomljenog rudarskog pijuka, za-tim odbačeni rudarski šlem, iza čijeg je venca još uvek štrcao ostatak sveće. Metnuo je svecu u džep i pošao dalje.

Kretao se kao omamljen sve dalje i dalje, otupevši od monotonog hodanja po naizgled istovetnim tunelima sa drvenim podupiračima. Mrak gaje u stopu pratio, prestizao ga, čekao ga ispred.

Sveca je skoro dogorela, ali prsti su bili opečeni od kapanja vrelog loja svece na njih. Gunar je ispustio parče svece i ono se ugasil.

Spustivši se četvoronoške, počeo je pipati u mraku koji ga je iznenada okružio, teško dišući od smrdljivog dima svece, i, kada je

na trenutak podigao glavu da bi udahnuo svežeg vazduha, pravo ispred sebe ugledao je daleke zvezde.

Jarke sićušne tačke, kao da su zavirile ovamo kroz neki otvor, podsećajući ga na krov opservatorije sa dugačkom crnom pukotinom, prepunom zvezda.

Gunar je ustao i, sasvim zaboravivši na ugašenu svecu, pohrlio je ka zvezdama..

One su se kretale, plesale, rasplinjavale, kao u cevi teleskopa, kada je nešto ometalo štimovanje satnog mehanizma, ili su Gunaru od umora počinjale suziti oči. Plešući, zvezde su plamtele jarkom svetlošću.

Najzad se našao pravo sred njih, i one su sa njim povele razgovor.

Plamen svece bacao je nestvarne senke na njihova lica, pocrnela od prašine i čađi, u živahnim, radoznalim očima zatitrao je sjaj.

- Aha, evo ga ! Koje to, Gano?

- Ej, prijatelju, treba li ti nešto, u toj staroj jami, a?

- Au, koga to vidimo? Vidi vra- ga... zaustavite ga!

Ništa ne videći pred sobom, pojurio je nazad, u mrak, tamo odakle je došao. Svetio ga je pratilo, a ispred njega dole niz tunnel trčala je njegova vlastita nejasna ogromna senka. I kada je tama ponovo progutala njegovu senku i opet se sve utišalo, on je još i dalje bezglavo i nevešto bežao, spotičući se i padajući, povremeno idući četvoronoške ili

sagnut pomažući se jednom rukom. Na kraju se poput vreće srušio pored zida. Srce mu je luđački lupalo.

Tišina, tama...

Našao je trud (za paljenje) u džepu, izvukao je parče svece, zapalio ga ognjilom i zapazio užasnut: nalazio se na nekih petnaestak metara od vertikalne jame okna. Stigao je nekako u svoje sklonište. Malo je odspavao, zatim je, probudivši se, jeo je i popio svu preosrtalu vodu - to je značilo da mora ustati i potražiti vodu; zatim je, verovatno, ponovo zaspao ili zadremao, a u snu mu se pričinilo da čuje glas koji mu se obraćao.

- Ti si, znači to stvorenje. Pa dobro, ne boj se. Neću ti zlo učiniti. A govorio sam ja; nije to nikakav rudarski e l f (po skandinavskoj mitologiji - dobar duh prim. prev.). Zar je iko viđao rudarskog elfa čovekovog rasta? I ko ih je uopšte viđao? Ne, momci, videti ih je upravo nemoguće, rekao sam im ja. To smo mi videli čoveka, kažem vam. "A šta on u jami traži, - upitali su oni, a šta ako je to utvara, možda, jedan od onih što su potonuli, kada je u južnom potkopu pukla brana, te tu sada luta?" Pa dobro, rekao sam ja tada, poći ću i sam ću doznati. Ja još ni jedanput u životu utvare nisam video, istina, slušao sam o njima. Uopšte me ne privlači da gledam ono, što se ne da videti, - narod iz jame, na primer, - a zar je loše bar još jednom videti Timona

ili staroga Tripa, mada ih ja počesto sanjam, a to je skoro jedno te isto; gledaš, rade u jami, a znoj im se presijava na licu - kao u životu. I zašto ih ne videti? I pošao sam. Ali ti ne ličiš na priviđenje. Ne boj se. Skrivaj se, koliko ti drago. Meni ne smeta. Ovde ima mesta i za mene i za tebe. No zašto se ti skrivaš od - sunca?

- Vojnici...

- U tom grmu leži zec. Tako sam i mislio.

Starac je sa razumevanjem zaklimao glavom, i plamen svece, pričvršćene iznad njegovog čela zaigrao je po svodovima jame. Čučao je na oko tri metra od Gunara obesivši ruke među kolenima. S opasaka mu je visio svežanj sveca i pijuk sa kratkom držalicom -odlično urađen alat. Njegovo lice i čela figura pri nemirnoj svetlosti svece kao da su satkani iz oštih senki i bili su iste boje kao i zidovi jame.

- Dozvolite mi da ostanem ovde.

- Samo izvoli, ostani! Zar je to moja jama? Gde si ti ušao, po svoj prilici u staroj jami nad rekom? Imao si sreće, nema šta, tvoja je sreća što si skrenuo na ovu stranu, a ne na istok. Na istoku su pećine! Velike pećine, čuo si? I niko za njih ne zna, sem rudara. Te pećine su pronašli još pre mog rođenja, stara žila je korišćena, to je ona što izlazi pravac - sunce. Te pećine sam jedanput video: otac me je vodio sa sobom, govorio je, i ti

treba jedanput da vidiš. Treba, govorio je, videti to čudo - još jedan svet ispod našeg sveta. Goleme su - čudo jedno! Do dna, kao do neba, ne možeš dohvatiti, i crna reka vodopadom pada u ambis i, koliko god osvetljavao svećom, nećeš videti dno. I zvuk tog vodopada, što dopire iz tame, utišan je kao šapat, i beskrajn je. A posle jedne pećine dolazi druga, treća i još mnogo njih - dole i gore, ko će ga znati, gde se one završavaju. Pećina nad pećinom, a unaokolo sve svetluca -sve sami kvare. Istina, ostalo je mrtvo stenje. A ovde je unaokolo odavno iskorišćeno sve. Tako da si se, sine, srećno sakrio, i eto na nas naleteo. Šta si to tražio? Hranu? A možda si pozeleo da vidiš ljudski lik?

- Vodu.

- Ima je ovde dosta. Hajdemo, pokazaću ti. U donjem delu potkopa je izvora vrela koliko hoćeš. Ti jednostavno nisi skrenuo tamo. Jednom sam stajao u do kolena dubokoj ledenoj vodi dok mi žile nisu utrnule. Davno je to bilo. Pođimo.

Stari rudar, pokazavši izvor, pratio je Gunara nazad i upozorio ga, da je opasno ići dalje koritom potoka, jer su podupirači verovatno istruleli i mogu se polomiti čak i od zvuka koraka, tada čekaj rušenje. Svi drveni stubovi na obali izvora obrasli su svetlucavim belim kristalima, dlakavim poput vune, -možda je šalitra,a možda,

neka vrsta plesni. Nad maslinastom površinom crne vode izgledalo je to vrlo jezivo. Ostavši ponovo usamljen, Gunar je pomislio da je on verovatno sanjao taj čudni beli tunel, pun crne vode a takođe i rudara koji je dolazio ovamo. Ugledavši daleko dole u tunelu promicanje svetla, on se zgrčio iza kvarenog ispusta, stegnuvši u ruci težak ko-nad granita: ođednom su se strah, gnev, ogorčenje stopili u ovoj tami u jedno osećanje koje je rodilo jasnu odluku - on nikome više neće dozvoliti da podigne na njega ruku. Ta odlučnost je bila šlepa, teška i mračna kao i kamen, stegnut u ruci, i pritiskala mu je dušu.

Ali, na sreću, bio je to stari rudar, doneo je Gunaru debelo parče suvog sira.

Sedeli su jedan pored drugog i razgovarali. Gunar je s apetitom jeo sir, jer je već svu svoju hranu pojeo, i slušao je starca. I osećao je, na duši mu je postalo malčice lakše i čak kao da bolje vidi u tami.

- A ti nisi jedan od vojnika, - rekao je starac, a Gunar mu odgovori, da je nekad bio student, ali mu dalje nije objašnjavao, bojeći se reći, ko je on ustvari. Starac je znao sve što se događa u okrugu; pričao je kako su zapalili Okruglu kuću na brdu, i o grofu Bordu.

- Oni, u crnim rizama, odvezli su ga u grad, govore, tamo će on izići pred savet Svete Crkve i njega

će suditi i pri tom mučiti. A za šta da ga muče? Šta je on to uradio? Lovio je divlje veprove, jelene i lisice. I uopšte, okolo se ružne stvari čine: ti crnorizeci svuda njuškaju, vojnike su proterali, pale kuće, ljude muče... Treba na miru ostaviti časne ljude. Grof Bord je takode bio dobar čovek, veoma dobar. Mada je i bogat. Pravedan gospodin, nema šta. Ali nikome ne možeš verovati, nikome. Možeš verovati samo ljudima u jami, onim koji se svaki dan pod zemlju spuštaju. Na šta se čovek ovde može osloniti, ako ne na sebe i na ruke drugova. Šta te od smrti može spasti, ako se dogodi urušenje stena, ako podgrada ne izdrži, ako te zatrpa, - samo te drugovi mogu spasti, njihovi pijuci i čelična volja. Tamo, gore, pod suncem, nema tog srebra koje bi zamenilo poverenje ovde među nama. Ovde imaš pouzdane prijatelje. Ovamo samo takvi i silaze, drugih ovde nema. Jesi li ikad video svojim očima da vlasnik rudnika u čipkanim manžetnama silazi niza stepenice u jamu, ili da oni vojnici silaze sve dublje i dublje u - jamu, kao u bunar? Ne, nisi video! Takvi se neće spuštati! Po travi će oni rado trčati, ali kakva korist od njihove dreke ovde, u tami? Voleo bih videti kako bi oni ovde dole potražali...

Idući put starac je doveo sa sobom još jednog čoveka, oni su doneli Gunaru uljanu lampu i glineni bokal sa uljem i još - sira, hleba i

nekoliko jabuka.

- To je Ganu palo na pamet - lampu da ponese, - rekao je starac. Fitilj joj je od kudelje, pa ako se počne gasiti, samo duni kako treba, razgoreće se. Ovde je čelo tuce sveca. Per -mladi se setio pa je poprilično uzeo iz magacina.

- I svi oni znaju da sam ja ovde?

- Mi znamo, - kratko odgovori starac, - mi, a ne oni.

Nekoliko dana kasnije Gunar se ponovo uputio na zapad, prema onom mestu gde je sreo rudare sa lelujavim plamičcima sveca na šlemovima, i prišao im. Kopači rude su ga ponudili da sa njima podeli skromni obed; proveli su ga po tunelima, pokazali mu pumpe i glavnu vertikalnu sa lestvicama i korpama, okačenim na dizalicama. Vetar, koji je prodirao u kanal okna, zapahnuo ga je, kako mu se učinilo, mirisom goreljavine ili velikog požara i on je ustuknuo. Zajedno su se vratili u školnu (potkop). Kopači rude dozvolili su mu da malo radi sa njima zajedno, a odnosili su kao prema gostu ili detetu. On je bi njihovo podstvojče, njihova tajna.

Čega ima dobroga - po dvanaest časova kopati u crnoj rupi pod zemljom i znati da ničega svojega tamo nemaš: ni tajne, ni blaga, ničega.

Razume se, oni su ispod zemlje iskopavali srebro. No žila je iscrpljena, i tamo, gde je nekad istovremeno radilo po deset brigada od

po petnaest ljudi u svakoj, niti je prestajala tutnjava, škripa i zveket natovarenih korpi, koje je uvis vukla škripava žičara, i lupkanje praznih korpi pri spuštanju, sada je radilo svega osam kopača. Svi su prevavili četrdesetu - znači u podmaklim godima. To su bili oni, koji nisu znali drugi zanat, osim rudarskog. Ovde, u tvrdim granitima bazičnih stena, u razbacanim tankim žilama ostalo je malo srebra. Ponekad za dve sedmice rada napredovali su jedva stopa (engl. 1f=30.48cm). Bio je to veliki rudnik, - govorili su s ponosom.

Oni su pokazali astronomu kako postavljati klin i kako udarati čekićem, kako zatim napredovati uz pomoć dobro izbalansiranog i oštrog pijuka duž žile u granitu, kako izvlačiti i drobiti rudu, šta u njoj tražiti, kako naći retke sjajne žilice čistoga srebra, krtoga plemenitoga metala. Sada im je pomagao svaki dan. Već od ranog jutra Gunar ih je čekao u čelu potkopa i zatim pomagao čas jednom, čas drugom -iskopavao, oštrio alat, gurao vagonet sa rudom naniže prema glavnom kanalu ili je radio u jami. No u jamu ga nisu često puštali - nisu im dopuštali ponos i dugogodišnja navika. "Ej, de prestani da lupaš kao drvoseča! Gledaj, evo kako treba, jesi li' razumeo?" Ali već sle-dećeg trenu neko drugi ga je pozivao: "Bratac, udari - der evo ovde, po klinu, aha, biće taman".

Hranili su ga istom onom gru-

bom neukusnom hranom, koju su i sami jeli.

Noću, kada su se svi ostali podizali uza beskrajno dugačke drvene stepenice napolje, "na travu", kako su oni to nazivali, on je ostajao u napuštenim potkopima sam, ležao je i razmišljao o njima, prizivao u sećanje njihova lica, glasove, njihove teške, ožiljcima pokrivene ruke sa specifičnim mirisom zemlje na njima - staračke ruke sa debelim noktima, pocrnelim od kamene prašine i gvozda; zamišljao je te ruke, pametne i osjetljive, i koje su uspevale razgrnuti zemljina nedra i izvući belo - blistavo srebro iz nerazorive kamene gromade. Ono isto srebro, koje potom nikada u rukama nisu držali, niti ga trošili na sebe i za sebe. Vadili su srebro, a da im nije pripadalo.

- A ako vi otkrijete novu žilu, šta ćete činiti?

- Pokrićemo i izvestiti gazde.

- A zašto im govoriti?

- Ma, momče! Nas plaćaju za to, da napolje iznesemo! Ne misliš, valjda, da se mi ovim prokletim poslom bavimo samo zato — jer nam se dopada?

- Da.

Smejali su se njegovim recima glasno, bez zlobe, kao deca. Na licima umrljanim prljavštinom i znojem svetlucale su živahne oči.

- Da, baš bi nas usrećila nova žila! Moja žena bi ponovo prase utovila, već smo jedno ugojili. A ja, kunem se bogom, u pivu bih se

kupao! No ako je ovde nekad i bilo srebra, svo je ono još odavno iscrpeno; zato su se tako daleko i pomerili ka istoku. Ali tamo je samo prazna stena, a ovde je prilično posno.

Vreme se prostiralo oko njega slično beskonačnim tamnim tunelima rudarskog okna, koji bi, kada bi se zaustavljao na nekoj njihovoj raskrsnici sa ostatkom svece u ruci, odjednom svi bili osvetljeni. Sada, ostajući sam, astronom je često lutao po starim potkopima i gornjim horizontalnim koridorima, dobro znajući sva njihova opasna mesta -donje koridore pune vode, labave stube, tesne prolaze. Lutao je i uživao u igri svetlosti po zidovima i ispupčenjima, sjajem pega liskuna, koje su ličile na svetiljke, žmirkajući u debelim kamenim blokovima. Zašto ponekad svetlost svece ima tako čudan odraz, zapitao se, kao da tamo u dubini nalazi nekakav dopunski izvor odraza (slike), onamo, iza neravne blistajuće površine liskuna, gde nešto kao da svetli, namiguje i onda se ponovo skriva, nenadno iskliznuvši iza oblaka, iza nevidljivog jezgra planete?...

- Pod zemljom postoje zvezde, - mislio je on. - Treba ih samo umeći raspoznati.

Koliko je bio neveš pri radu rudarskim pijukom, zato se odlično razumeo u razne mehanizme; kopači rude su se poklonili pred njegovim majstorstvom i donosili mu raznovrsne elemente i alate.

Popravio je pumpe i dizalice; okačio je o lanac specijalnu svetiljku sa reflektorom - za Peramlađega, koji je radio u uskom i dugačkom gornjem horizontalnom koridoru. Reflektor je napravio od starog venca za svece, koji je najpre brižljivo istanjio, zatim odgovarajućim po-stupkom savio i do visokog sjaja ispolirao pramenom ovčije vune, iščupanog iz one iste vindjakne.

- Čudo jedno! - govorio je Per.

- Svetio je kao danju, jedno nije dobro: svetiljka je iza mene, kod izlaza, i ne gasi se kada vazduh u jami nije ni za šta te moram silaziti da se izduvam.

Stvar je u tome, da se sveca obično gasi zbog nedostatka kiseonika u uskom čelu potkopa pre nego što čovek oseti gušenje.

- Bilo bi dobro ugraditi ovde ventilatore.

- Nešto kao u kovačnici, zar ne?

- Slično. A zašto i ne bi?...

- A noću, zar ti nikada noću ne izlaziš gore, napolje? - upitao gaje jednom prilikom Gano, sa sažaljenjem gledajući Gunara. Gano je bio pomalo melanholičan, zamišljen i - dobar momak. - Makar samo da vidiš, a?

Gunar ne odgovori. Okrenu se i ode da pomogne Branu oko podupirača; sada je ova radna zajednica morala raditi sve ono što su ranije radili tesari, sortirači, dopremači rude i mnogi drugi.

- On se smrtno plaši izlaska iz jame, - rekao je Per tihim glasom.

- Ali da bar zvezde vidi i vetar na licu oseti, - nastavljao je Gano, kao da se još uvek obraća Gunara. Jedanput noću astronom je izvukao i poredao pred sobom sve što mu se našlo u džepovima od one noći, kada su mu zapalili opservatoriju; sve to je on pokupio u onim trenucima kada je, spotičući se, tumarao po zgarištu i tražio... tražio izgubljeno... O samom gubitku od toga vremena nije razmišljao. Na onom mestu u njegovom pamćenju obrazovao se, kao posle duboke opekotine, ožiljak. Dugo posle toga taj ožiljak mu je smetao da shvati, kakvi se to predmeti sada nalaze poredani tu pred njim na prašnjavom kamenom podu rudarske jame; smotuljak listova hartije nagorelih sa jednog kraja, okrugla ploča od stakla ili providnog kamena, metalna cev, vesto izbrušen drveni točak sa zupčanicima, nekakvo parče pocrnele i savijene bakarne ploče sa finim crtežom i tako dalje i tome slično - parčići, odlomci. .. Vratio je hartiju ponovo u džep i ne pokušavajući da ih raspakuje i pročita ono što je napisano finim rukopisom na tim napola izgorelim papirima. Više je voleo da razgleda ostale predmete pa bi s vremena na vreme uzimao neki od njih i proučavao ga, a najčešće - staklenu pločicu.

Gunar je prepoznao okular od svog teleskopa prečnika 25 cm. Sam je polirao njegova sočiva. Podigavši okular sa zemlje, astronom ga je držao pažljivo za

same krajeve, da kiselina ne bi nagrizla površinu sočiva. Zatim ih je počeo glačati, dajući im sjaj isečkom one iste meke čudesne ovčije vindjakne. Kada su stakla postala skoro nevidljiva, podigao je okular i počeo ga razgledati i posmatrati kroz njega pod raznim uglovima. Izraz lica mu je bio spokojan i usredsreden; pogled sveti ih široko otvorenih očiju fiksirajući. Okretan njegovim prstima okular je prelamao svetlost lampe i sakupljao je u jednu sjajnu sićušnu pegicu na samom njenom kraju - kao da su sočiva još one noći, kada je teleskop bio uperen ka nebu, uhvatila jednu od zvezda i držala je u svom ropstvu.

Oprezno je zamotao okular u pramen vune i sakrio ga pored torbice za trud u jednoj od niša u zidu rudarske jame. Zatim je uzimao i razgledao i ostale predmete koje je našao na zgarištu.

Tokom sledećih nedelja rudari su sve rede vidali svoga tajanstvenoga poznanika. On je više voleo usamljenost; govorio im je da istražuje zapuštene istočne tunele.

- Zbog čega?

- Jednostavno želim da istražujem, - odgovorio je, a na usnama mu se pojavljivao kratak drhtav osmeh daje to u očima drugova izgledao malo luckasto.

- Eh, momče, ničeg vrednog tamo nećeš naći! Tamo su samo jalove stene. Srebro je svo iscrpljeno; tamo na istoku nije bilo ni jedne značajne žile. Možda, naravno, i nađeš nešto malo rude i

kalajnog kamena, tek ne vredi dotle kopati.

- A kako ćeš saznati šta ti je pod nogama, u kamenim slojevima, Per?

- Po znacima, momče. A ko će ih znati bolje od mene?

- A ako ne naiđeš na znake?

- Tad' ni srebro nećeš naći.

- A ipak ti znaš da je ono tu negde, jedanput osećaš gde treba kopati, drugi put vidiš dubinu kroz kamen. A šta je još dole, u dubini? Ti nalaziš metal zato što ga upravo tražiš i radi njega dubiš kamen. A zar je nemoguće u zemljinoj utrobi, znatno dublje od ove jame, naći još nešto? Ako specijalo tražiš, kako ćeš znati gde treba kopati?

- Kamen, - rekao je Per. - Kamen, kamen i još jedanput kamen.

- A još dublje?

- Dublje? Paklene vatra, verovatno. Jer zašto je baš u jamama, što su dublje i dublje, sve vrelije i vrelije? U svakom slučaju, tako se priča. Mi smo kažu bliže paklu, nego drugi.

- Pa šta je to dole pod nama?

- Zvezde.

- Aha... zbuni se rudar i počea razbarušenu glavu. -Još i zagonetka!

Njegov pogled u Gunara bio je čudna mešavina sažaljenja i ushićenja. Znao je, da je Gunar lud, no nije pretpostavljao, daje ludilo toliko snažno, da i nehotice izaziva ushićenje.

- Pa,... možda, ti pronađeš... te

zvezde?

- Ako pronađem način, - odgovorio je Gunar tako spokojno, da Peru ništa drugo nije ostalo do da začuti i uzme ašov u ruke.

Jednog jutra, spustivši se dole, kopači rude su videli da Gunar još uvek spava, umotan u iznošeni ogrtač koji mu je ranije doneo grof Bord, a kraj astronoma se nalazi nekakav čudan predmet - nekakva stvarčica napravljena od srebrnih cevčica, spojenih zicom i parčadi-ma lima, izrezanih iz starih držalica za svece sa rudarskih šlemova; okvir je od ostrugane drške pijuka i marljivo je obrađen; tu je još bio drveni zupčanik i parče svetluca-vog stakla. Stvarčica je izgledala strašno krhko, nakako neobično, zagonetno.

- Kakva je ovo prokleština?

Stajala su oko spavača i gledali stvarčicu, zajedno je osvetljavajući svojim lampama, a zatim ponovo Gunara, tada bi žuti plamičak nečije svece preleteo na njegovo lice. To je, verovatno, on napravio.

- Ma ko bi drugi.

- Samo zašto?

- Ne diraj!

- Nisam ni hteo.

Probudjen njihovim glasovima, astronom je seo. Žućkasta svetlost sveca osvetlila je njihovo belo lice na tamnoj pozadini zida. Protrljao je oči i pozdravio se sa rudarima.

- Kakva je ovo stvar, drugar?

Mada uzbuđen ili zbunjen - shvatio je šta je pobudilo njihovu radoznalost. Pokrio je zagonetni instrument rukom, kao da ga štiti, a

onda je sa naporom, jedva čujno izustio:

- Ovo je teleskop.
- A šta mu je to?
- To je takav instrument koji omogućava da se jasno vide udaljeni predmeti.

- A kako to? - zbunjeno je zapi-tao jedan od kopača rude.

Astronom je odgovorio već si-gurnije:

- Zahvaljujući nekim svojstvi-ma svetlosti i uveličavajućih stakala. Ljudsko oko je takođe fin instrument, ali je za njega bar polovina Vasiona nevidljiva, čak mnogo više od polovine. Mi kažemo da je noću nebo crno, te da među zvezdama sve izgleda prazno i crno. No usmerite oko teleskopa ka toj praznini - i eto njih, novih zvezda! Daleke su, svetle se suviše slabo da bi se golim očima mogle posmatrati, ali bezbrojna, beskonačna sazvežđa fantastično sijaju - do najnedokučivijih granica Vasiona. Uprkos tome što vam se čini, ma kolika bila tama - ona sadrži svetlost u sebi, što je veliki trijumf sunčevih zraka. Ja sam to video. Svake noći sam to video i sastavljao sam mape zvezda - svetionika Gospoda našega na obalama tame. I ovde takođe ima svetlosti!

Nema kutka u Vasioni, potpuno lišenog svetlosti, milosrđa i večnog sjaja duše Svevišnjeg. Nema na zemlji takvog mesta, koje bi Bog odbacio, napustio, zaboravio ili ostavio u tami mrkloj. Kud god Gospod baci pogled - svuda je

tamo svetlost. Mi smo obavezni da idemo dalje, da vidimo dublje! I neizostavno ćemo naći svetlost, ako zaista želimo. Treba tražiti ne samo očima, već i uz pomoć naših veštih ruku, znanja naših i vere u srcu; možemo nevidljivo učiniti vidljivim, skriveno - očevidnim. I čitava naša tamna zemlja takođe je napunjena svetlošću, kao usnula zvezda.

Gunar je govorio sa onom uve-renošću, koja, znali su to rudari, po pravu pripada propovednicima, velikim Propovednicima, čije reci se obično razležu pod moćnim svodovima crkava. Njegove reci kao da nisu imale veze sa tom mrskom rupom, gde su rudari crnčili za koru hleba; drugačijim se život činio u recima ovog bezumnika koji se skrivao od sveta.

Nešto kasnije, razgovarajući međusobno, oni su samo tužno klimali glavama. - Njegovo bezumlje raste, - rekao je Per, a Gano samo reče: -Ima, jadnik, dobru dušu!- I ne nađe se među njima nijedan, ko bi bar delimično poverovao astro-nautovim recima.

- Pokaži der, kako ono radi, - zamoli jednom prilikom stari Bran, zatekavši Gunara u dubokoj istoč-noj jami skupa sa njegovim zago-netnim instrumentom. Upravo je Bran tada, po prvi put, pošao po Gunara da mu ponese hrane i odvede ga k ostalima.

Astronom je rado skočio i pokazao Branu kako treba držati instrument, usmeren nekuda dole,

u pod rudarske jame, naučio ga da traži objekat i podesi fokus, pažljivo mu je objašnjavao principe rada instrumenata i ispričao o onome, što bi Bran mogao videti; sve je on to radio nesigurno, nije navikao da tako složene stvari objašnjava nepismenom čoveku, ali zato strpljivo, čak ako Bran ne bi shvatio odmah.

Starac je dugo i svečano razgledao pod jame i najzad rekao:

- Ništa ne vidim, samo zemlju i prašinu,... i kamenje...

- Možda te lampa zaslepljuje? - mirno je upitao astronom. - Bolje je posmatrati u potpunom mraku. Ja i tako mogu, već sam se izveštio. Na kraju krajeva i ovde je u pitanju navika i umešnost. Evo ovde kod vas u jami vama sve odmah polazi za rukom, a meni nikada.

- Da, molim... reci, a šta vidiš ti?... - Bran se snebivao. On je tek nedavno čuo, ko je ustvari Gunar. Bilo mu je svejedno je li ovaj jere-tik ili ne, ali to, da je Gunar čovek - obrazovan, smetalo je Branu da ga oslovljava sa "prijatelj" ili "momak". Ipak, ovde u jami, posle svega zajedno proživljenog, nije ga mogao oslovljavati sa "gospodine". To bi astronoma još i uplašilo. Gunar je spustio ruku na okvir svog instrumenta i tihim glasom je odgovorio:

- Tamo... tamo su sazvežđa.

- A šta je to "sazvežđa"?

Astronom ga je pogledao kao da je iz nekog dalekog sveta i počutavši, odgovori:

- Velika kola, Škorpion, srp Mlečnog Puta leti - to su, na primer, sazvežđa. To su grupe zvezda, njihovi spojevi, zvezdane skupine, gde je jedna zvezda slična drugoj...

- I ti ih vidiš? Oдавде? Pomoću ove stvarčice?

Još uvek ga gledajući zamišljenim i bistrim pogledom pri slaboj svetlosti svece, astronom je klimnuo glavom, ali ništa nije odgovorio, samo je pogledom pokazao dole na kamenje pod njihovim nogama, na koridor jame usečen u stenju.

- Na šta ona (sazvežđa) liče? - Bran upita nekako promuklo.

- Video sam ih samo za trenutak. Za treptaj oka. Još se nisam naučio kako treba, tu je potrebna druga vrsta majstorstva... Ali ona su tamo, Bran.

Rudari su ga sve rede sretali u rudarskoj jami, kada su silazili izjutra, nije čak ni dolazio uvek da obeduje sa njima, mada su mu uvek ostavljali njegov deo obroka. Sada je on znao raspored potkopa i gornjih horizontalnih koridora bolje od bilo kog od njih, čak bolje od Brana, i to ne samo "živog" dela jame, već i njenu "mrtvu" zonu - zapuštene kanale i probne tunele, koji su vodili na istok i dalje - ka pećinama. Tamo je sada najčešće boravio, no oni za njim nisu išli. Kada se ponovo pojavio kod njih u potkopu, sa njim su razgovarali nekako snebivljivo i bez smejanja. Jedne večeri, kada su se rudari vraćali, vukući poslednji vagonet

ka glavnom koridoru, on se neočekivano pojavi pred njima odnekud zdesna, iz tame tunela koji su se tu ukrštali. Kao uvek, bio je odeven u iznošenu vindjaknu od ovčije kože, pocrnelu od prljavštine i isprskanu glinom. Njegova svetla kosa bila je posuta sedim vlasima. Oči su mu kao i pre bile bistre.

- Bran, - rekao je on, pođimo sada ti mogu pokazati.

- Šta pokazati?

- Zvezde. Zvezde pod nama, pod stenama. Na četvrtom horizontu stare jame je ogromno sazvežđe. Onamo, gde se beli granit kao traka u crnoj steni.

- Znam ja to mesto.

- Eno tamo; pravo dole, kraj one stene, gde je beli kamen. Sazvežđe je veliko, sjajno, njegova svetlost se probija kroz tamu. A zvezdice -kao bajne vile, kao andeoske oči. Pođimo, pogledajmo ih, Bran! Per i Gano stajali su uz vagonet, odupirući se o njega da se ne otkotrlja: zamišljeni ljudi sa umornim, prljavim licima i velikim rukama, iskrivljenim i ogrubelim od asova, pijuka i ručnih kolica. Oni su bili zbunjeni i istovremeno puni sažaljenja i nemira.

Mi smo upravo pošli kući. Na večeru. Bolje je sutra da siđemo. - reče Brand.

Astronom je okrznuo pogledom jedno za drugim lica rudara i ne reče ništa.

Molećivim promuklim glasom obrati mu se Gano:

- Popni se sa nama, drugar. Makar danas. Na ulici je tamno, izgleda, kiša će. Novembar je. Sada te ni živa duša neće primetiti, pođimo kod mene, posedećemo zajedno nakon dugog vremena u kućnom gnezdu, poješćemo nešto toplo, zatim se naspavati pod krovom, a ne pod zemljom...

Gunar uzmače. Sa lica mu nesta živost, kao da se skrila u gustoj senci.

- Ne, - odgovori on, - oni će mi spaliti oči.

- Ostavi ga na miru, - rekao je Per i pusti vagonet; teško natovareni vagonet pođe ka izlazu.

- Kasnije proveriti, tamo gde sam ti rekao, - obrati se Gunar Branu. -Jama nije mrtva. Sam ćeš se uveriti.

- Dobro. Drugom prilikom ćemo zajedno sići i pogledati. Laku noć.

- Laku noć, -odazva se astronom i skrenu u bočni tunel, čim su rudari pošli kući. Sa sobom nije nosio ni lampu, ni svecu. Za nekolo-ko sekundi progutala ga je tama. Ujutro ga u jami nije bilo. Nije došao.

Bran i Gano su ga tražili; u početku prilično površno, a zatim i po ceo dan. Najzad su se okuražili i stigli čak do samih pećina i tumarali po njima, dozivajući ga s vremena na vreme. Međutim, čak ni oni, iskusni stari rudari, nisu se usuđivli da u ovim beskrajnim pećinama dozivaju njegovo ime na sav glas - tako je bilo strašno u mrkloj tami slušati zaglušujući,

neprekidni eho.

- On je sišao dole, - rekao je Bran. - Još dalje i još dublje. Tako je on govorio: idi napred, treba ići napred, pa ćeš naći svetlost.

- Nema ovde nikakvog svetla, - prošaptao je Gano. I nikada ga nije bilo. Od stvaranja sveta.

No Bran je bio starac tvrdoglav, radoznao i lakoveran; i Per ga je slušao. Jedanput su oni zajedno pošli ka onom mestu, o kojem je govorio astronom, ka mestu, gde je velika žila svetlog tvrdog mermera presecala tamniji masiv i bila ostavljena netaknutom kao jalova stena pedeset godina. Oni su

obnovili podupirače - u staroj jami drvene grede-nosači potpuno su satrulele - i počeli su dubiti granit, ali ne direktno u belu žilu, već pored nje i malo niže, onde, gde je astronom ostavio znak - nacrtao je na kamenom podu lojem od svece nešto kao mapu ili shemu. Naišli su na srebrnu rudu tridesetak santimeta-ra, pod kvarcnim slojem; a još dublje pijuci su ogoleli čisto srebro, bezbrojne žile i žilice, čvorove i čvoriće, koji su svetlucali u kvarc-noj steni slično sazveždima, skupinama zvezda i bezgraničnosti dubina i beskonačnosti sveta.

URSULA LE GVIN
(rod. 1918 g.)

Američki pisac, sjajna predstavница američke fantastike (kako „naučne“, tako i bajkovite „fantazier“). Po obrazovanju je filolog. Počela je objavljivati 1962 g. Slavu su joj doneli romani iz ciklusa o galaktičkoj Ligi Svetova - „Svet Rokanona“ (1966), „Planeta progona“ (1966), „Nesreća“ (1974), bajkovite trilogije o Zemnom moru i dr. Pisala je razne žanrove, ali joj je specijalnost oblast naučne fantastike. Dobitnik je više međunarodnih nagrada, osobito u sveri kratke priče.

APSOLOTNO ORUŽJE

Robert Šekli

Edsel je imao želju da nekoga ubije. Evo već tri nedelje od kako radi sa Parkom i Fakso-nom u ovoj mrtvoj pustinji. Oni su raskopavali svaki kurgan (mong. humka nad drevnim grobovima) koji im se našao na putu, ničega u njima nije bilo pa su išli dalje. Kratko marsovsko leto bližilo se kraju. Svakim danom bivalo je sve hladnije, sa svakim novim danom Edselovi živci, koji ni u bolja vremena nisu bili čvrsti, pomalo su popuštali. Mališa Fakson bio je veseo - maštao je o gomili para koje će dobiti, kada nađu oružje, a Park se čuteći vukao za njima, kao da je od gvozda, ni reci nije progovarao, sem ako mu se neko obraćao.

Edsel je bio na granici. Raskopavali su još jedan kurgan, u njemu nije bilo ničega sličnog oružju marsovaca. Vodnjikavo sunce buljilo je u njih, na plavom nebu vi-dele su se velike zvezde. Kroz topli skafander počela se probijati večernja hladnoća, ledeći zglobove i koćeći mišiće. Edsela je iznenada spopala želja da ubije Parka. Taj ćutljivi čovek nije mu se sviđao još od vremena njihovog partnerstva na Zemlji. Više je mrzeo Parka, nego što je prezirao Faksona.

Edsel se zaustavio.

- Znaš li ti, kuda treba da idemo? - upitao je Parka zloslutno niskim glasom.

Park je samo slegnuo ramenima. Njegovo bledo, mršavo lice odavalo je ravnodušnost.

- Kuda idemo, pitam te? - ponovio je Edsal.

Park opet slegnu ramenima. Ubiću ga, - oluci Edsal i poteže pištolj.

- Sačekaj, Edsele, - molećivim glasom reče Fakson, stavši između njih, - ne nerviraj se. Pomisli samo na to koliko ćemo love namlatiti, ako nađemo oružje! - Od same te pomisli mališine oči zaplamteše. - Ono je tu negde, Edsele. Možda, u susednom kurganu.

Edsel se kolebao, netremice gledajući Parka u oči. U ovom trenutku više od svega na svetu želeo je da ubija, ubija, ubija...

Znao je on tamo, na Zemlji, da se sve postiže na taj način! Tamo je sve izgledalo lako. Imao je svitak hartije, a u svitku... podaci o tome, gde je skladište legendarnog oružja marsovaca. Edsel je mislio, samo treba doleteti do Marsa i skladište oružja će se naći bez po muke.

Pre toga Edsel nikada nije napuštao Zemlju. Nije računao da će na Marsu boraviti tako dugo, smrzavati se na ledenom vetru, gladovati, hraneći se koncentratima bez ukusa i mirisa, neprestano imati vrtoglavicu od razređenog, osiromašenog vazduha koji je prolazio kroz oplemenjivač. On tada nije mislio o naprezanju mišića i podmuklom bolu u njima zbog probijanja kroz guste šikare Marsa.

Mislio je samo o tome, koliko će mu platiti vlada, bilo koja vlada, za

to legendarno oružje.

- Izvinite me, - reče Edsel, iznenada smislivši nešto, - ovo mesto mi ide na živce. Izvini, Park, što sam odlepio. Vodi dalje.

Park čuteći klimnu glavom i pode napred. Fakson je uzdahnio s olakšanjem i krenuo za Parkom.

„Na kraju krajeva, - razmišljao je u sebi Edsel, - mogu ih ubiti u bilo koje vreme”.

Našli su kurgan na izmaku dana, baš tada, kada je strpljenje Edselovo bilo pri kraju. Bila je to čudna, masivna zgrada, izgledala je tačno onako kako je nacrtana na svitku papira. Na metalnim zidovima nadvata se debeli sloj prašine. Našli su vrata.

- Ja ću ih razbiti, - reče Edsel i počeo izvlačiti pištolj.

Park ga odgurnu i, okrenuvši ručku, otvori vrata.

Ušli su u ogromnu sobu gde je na gomilama ležalo legendarno marsovsko oružje, ostaci marsovske civilizacije.

Ljudi su stajali i čuteći gledali unaokolo. Pred njima se nalazilo blago, od čije su potrage odavno svi odustali. Od vremena kada su se ljudi iskrcali na Mars, ruševine velikih gradova brižljivo su proučene. Po celoj površini bile su razbacane polomljene mašine, borna kola, instrumenti, alati - sve je govorilo o titanskoj civilizaciji, koja je za mnogo hiljada godina pretekla zemaljsku. Pedantno dešifrovani tekstovi pričali su o surovim ratovima koji su besneli

na planeti. Ali u njima nije pisalo staje bilo sa marsovcima. Već nekoliko hiljada godina na planeti nije bilo ni jednog razumnog bića, čak ni životinja.

Izgledalo je, na prvi pogled, kao da su marsovcima svoje oružje poneli sa sobom.

Edsel je znao da je to oružje užasno skupo, vrednije od čistoga radijuma. Ravnog mu nije bilo na celom svetu.

Napravili su nekoliko koraka unutar prostorije. Edsel je podigao sa poda prvi predmet koji mu je pao u oči. Sličan je bio pištolju kalibra 45, samo veći. Prišao je otvorenim vratima i nanišanio u žbun ispred kurgana.

- Ne pucaj! - uplašeno je viknuo Fakson, kada je Edsel nanišanio. - Može eksplodirati ili nešto slično. Neka se time pozabave stručnjaci, kada sve ovo prodamo.

Edsel je pritisnuo obarač. Žbun, koji je rastao na tridesetak metara od ulaza, je iščezao u jarko-crvenom blesku.

- Nije loše, - reče Edsel, nežno pogladi pištolj i, spustivši ga na mesto, uze sledeći.

- De, prestani, Edsele, - zamoli ga Fakson, - nema smisla isprobavati ovde. Možeš izazvati atomsku reakciju ili još nešto.

- Zaveži, - obruši Edsel, razgledajući mehanizam za okidanje na pištolju.

- Ne pucaj više, - i dalje je molio Fakson. Molećivo je gledao

u Parka, tražeći podršku, ali je ovaj ćuteći gledao Edsela.

- Nešto od ovoga, što se ovde nalazi, uništilo je masu marsovaca. Ti hoćeš ponovo da napraviš rusvaj, - nastavljao je da moli Fakson.

Edsel je ponovo opalio i sa zadovoljstvom je gledao kako u plamenu nestaje pustinjaški žbun.

- Dobra stvarčica! - Zatim je podigao još nešto, što je ličilo na dugačku palicu. Više nije osećao hladnoću. Edsel se zabavljao tim blistavim stvarčicama i bio je sjajno raspoložen.

- Vreme je za polazak, - reče Fakson i krenu prema vratima.

- Polazak? Kuda?- lagano je pitao Edsel. Podigao je blistavi instrument sa savijenim rukohvatom, dobro je ležao u ruci.

- Nazad u kosmodrom, - odgovorio je Fakson, - kod kuće treba prodavati svu tu vojnu opremu, kao što smo i nameravali. Ubeden sam da možemo prodati po kojoj hoćemo ceni. Za takvo oružje bilo koja vlada daće milione.

- A ja sam se predomislio, - otegnuto je odgovorio Edsel, krajičkom oka je pratio Parka.

Ovaj je razgledao gomile oružja ne dirajući ništa.

- Slušaj, drugar, - zlobno mu se obrati Fakson, gledajući Edsela pravo u oči, - na kraju krajeva, ja sam finansirao ekspediciju. Nameravali smo da prodamo tu starež. Valjda i ja imam pravo... To

jest, nisam to hteo reći... - Još neispro-bani pištolj bio je uperen u njegov stomak. - Šta si to naumio? - promrmljao je, trudeći se da ne gleda u čudan sjajni predmet u Edselovoj ruci.

- Ništa ja nisam hteo da prodajem, - izjavio je Edsel. Stajao je, oslonjen na zid tako, da ih može videti obojicu.

- Ja i sam mogu ovo isprobati. Razvukao je usne u širok osmeh, ali su šakalove oči pažljivo posmatrale oba partnera.

- Kod kuće ću razdeliti oružje svojoj deci. Sa njima ću bez cifranja oboriti neku vladu u Južnoj Americi i vlašćemo, koliko nam se prohte.

- Pa, dobro, - slabim glasom je rekao Fakson, ne skidajući pogled sa oružja uperenog u njegov stomak. - Samo ja ne želim učestvovati u tom poslu. Ne računaj na mene.

- Molim, - reče Edsel.

- Nemaš zbog čega brinuti, ja neću brbljati o tome, - brzo je govorio Fakson. - Čutaću. Prosto ne želim pucati i ubijati. Zato je bolje da pođem.

- Naravno, - odgovori Edsel.

Park je stajao sa strane, pažljivo razgledajući svoje nokte.

- Ako ti osnuješ svoje kraljevstvo, doći ću ti u goste, - rekao je Fakson, s mukom pokušavajući da se osmehne. - Daćeš mi titulu hercoga ili neku drugu.

- Možda.

- E pa u redu. Želim ti sreću, -

Fakson ga je rukom pozdravio i pošao ka vratima.

Edsel je pustio da se Fakson udalji dvadesetak koraka, zatim je podigao oružje i pritisnuo na dugme. Ni zvuka ni bleska, samo je Faksonova desna ruka bila prosto otsečena. Edsel je brzo još jedanput pritisnuo dugme. Malog čove-ka je raseklo nadvoje. sa leve i desne strane od njega ostale su na zemlji duboke brazde...

Edsel je iznenada shvatio da je sve vreme stajao leđima okrenut Parku, naglo se okrenu. Park je mogao dohvatiti najbliži pištolj i razneti ga na komade. No Park je stajao skrštenih ruku na grudima, oslonjen na zid.

- Taj zrak će proći kroz bilo šta, -mirno je primetio Park, - korisna stvarčica.

Edsel je pola časa nosio ka vratima čas jedno, čas drugo oružje. Činio je to sa velikim zadovoljstvom. Park je pratio sa interesova-njem Edselov trud, sam ga ne dotičući. Drevno oružje marsovaca bilo je kao novo; hiljade godina neupotrebe nisu ostavile traga na njemu. U prostoriji je bilo mnogo oružja raznih tipova, različite konstrukcije i kalibra. Izvanredno kompaktni toplotni i radiacioni automati, oružje, koje ume rušiti, šeci, koagulirati, paralisati i drgim načinima ubijati sve živo.

- Daj da probamo ovo, - predloži Park.

Edsel, koji se spremio da ispita

trocevno interesantno oružje, zaustavi se.

- Zauzet sam, zar ne vidiš?

- Prestani da se zamajavaš igračkama. Hajde da se bavimo ozbiljnim poslom.

Park se zaustavio pred niskom crnom platformom na točkovima. Udvoje su je izvukli napolje. Park je stajao sa strane i posmatrao kako je Edsel povlačio ručice na komandnom pultu. Iz dubine mašine začulo se tiho brujanje, zatim ju je obavila plavičasta magla. Oblak magle rastao je kako je Edsel okretao ručicu, i prekrio obojicu ljudi, obrazovavši nešto poput polulopte.

- Pokušaj probiti je iz blastera. - rekao je Park.

Edsel je opalio u plavi zid koji ih je opkolio. Plavi zid je potpuno apsorbovao metak. Edsel je u zid pucao još iz tri različita pištolja, ali oni takode nisu mogli probiti providni plavi zid.

- Čini mi se, - tiho je rekao Park, - da bi takav zid izdržao i eksploziju atomske bombe. To je, očito, moćno električno polje.

Edsel je isključio mašinu, pa su se vratili u sobu sa oružjem. Sunce se bližilo horizontu, u sobi je bivalo sve tamnije.

- Znaš šta? - iznenada je rekao Edsel. - Ti nisi loš momak, Park. Momak si na svom mestu.

- Hvala, - odgovorio je Park, razgledajući hrpu oružja.

- Nadam se, ne ljutiš se, što sam se obračunao s Faksonom, a?

On je nameravao da nas potkaže vladi.

- Naprotiv, ja odobravam.
- Uveren sam da baš tako treba.

Mogao si me ubiti, kada sam pucao u Faksona. - Edsel je prećutao da bi kada bi on bio na mestu Parka, sigurno tako postupio.

Park je slegao ramenima.

- Šta misliš o ideji da nas dvojica osnujemo kraljevstvo? - pitao je Edsel sa širokim razoružavajućim osmehom. Mislim, da uđemo u taj posao. Pronaći ćemo za sebe solidnu zemlju, biće tusta i tma devoja-ka, zabave preko glave. Reci, šta misliš o tome?

- Ja sam za to dušom i telom, - odgovori Park, - Tvoj sam čovek u timu.

Edsel ga potapša po ramenu i oni podoše dalje duž redova oružja.

- Ovde je sve jasno, - nastavljao je Edsel, ovde su varijante onoga, što smo već videli.

U uglu sobe primetili su vrata. Na njima je bio natpis na marsovskom jeziku.

- Šta piše tu? - upitao je Edsel.

- Nešto o apsolutnom oružju, - odgovorio je Park pažljivo razgledajući napisana slova tuđeg jezika, - savetuju, opasno je ulaziti.

Park je otvorio vrata. Hteli su ući, ali od iznenađenja otkočili su unazad.

Pred njima je bila ogromna sala, tri puta veća od sobe sa oružjem, a duž njenih zidova stajali su postrojeni vojnici. Raskošno

odeveni, do zuba naoružani, stajali su nepokretno, kao statue. Nisu davali nikakve znake života.

Kod ulaza nalazio se sto, a na njemu tri predmeta: lopta veličine pesnice, sa podeocima na njoj, do nje - blistavo poliran šlem, a iza njega - malena crna kutija sa marsovskim slovima na poklopcu.

- Šta je ovo - porodična grobnica? - prošaptao je Edsel sa strahopoštovanjem gledajući oštro ocrta na vanzemaljska lica marsovskih ratnika.

Stojeći iza njega, Park ništa ne odgovori.

Edsel priđe stolu i uze u ruke loptu. Oprezno je pomerio strelicu za jedan podeok.

- Šta ti misliš, šta oni treba da čine? - upitao je Parka. - Misliš li... Obojica su zadrhtali i stuknuli nazad.

Redovi vojnika su se pokrenuli. Zaljuljali su se i zauzeli stav „mirno“. Drevni ratnici su oživeli.

Jedan od njih, odeven u purpurnu uniformu ukrašenu srebrnim nitima, istupio je napred i poklonio se Edselu.

- Gospodine, vaša vojska je spremna.

Iznenađeni Edsel ćutao je kao zaliven.

- Kako vam je pošlo za rukom da ostanete živi tolike godine? - upitao je Park. - Jeste li vi marsovci?

- Mi smo sluge marsovaca, - odgovori vojnik.

Park je primetio da, dok je

vojnici govorio, usnama nije micao. Marsovski vojnici bili su telepate.

- Mi smo Sinteti, gospodine.

- Kome ste potčinjeni?

- Akvitoru, gospodine, - Sintet je govorio, obraćajući se direktno Edselu, gledajući u providnu loptu u njegovim rukama.

- Mi nemamo potrebe za hranom i snom, gospodine. Naša jedina želja je - da vas služimo i borimo se.

Vojnici su klimnulu glavom u znak odobravanja.

- Vodi nas u boj, gospodine...

- Budite bez brige, - Edsel je, najzad, došao sebi. - Ja ću vam, momci, pokazati, šta je to istinski boj, budite uvereni.

Vojnici su svečano tri puta gromko pozdravili. Edsel se osmehnulo, osvrnuvši se na Parka.

- A šta znače ostali podeoci na skali? - upitao je Edsel. No vojnici je ćutao. Očito, ovo pitanje nije bilo ubačeno u njegov program.

- Možda će oni aktivirati druge vojnike Sintete, - umešao se Park. - Verovatno, dole ima još sala sa vojnicima.

- I vi još pitate, hoću li vas povesti u boj? Još kako ću vas povesti!

Vojnici su još jedanput gromoglasno pozdravili.

- Uspavaj ih, pa daj da osmislimo plan delovanja, - rekao je Park.

Edsel, još uvek ošamućen, pomerio je ručku nazad. Vojnici su se ukočili kao statue.

- Pođimo nazad.

- Ti si, molim, u pravu.

- I pokupi sve to, - reče Park, - pokazujući na stol.

Edsel je uzeo blistavi šlem i crnu kutiju i izašao za Parkom napolje. Sunce je već zašlo za horizont, a nad crvenom pustinjom pružile su se dugačke senke. Bilo je veoma hladno, ali oni to nisu osećali.

- Jesi li čuo, Park, šta su govorili? Jesi li čuo? Rekli su da sam njihov voda! Sa takvim vojnicima... - počeo se smeјati. Sa takvim vojnicima, sa takvim oružjem ništa ga neće zaustaviti. Da. Znaće on da odabere sebi kraljevstvo. Najlepše devojke na svetu, bar će se zabavljati...

- Ja sam general! - razlegao se Edselov glas i on navuče šlem na Glavu.

- Kako mi stoji, Park? Liči mi...

Naglo je ućutao. Učinilo mu se, kao da neko šapuće, mrmlja. Šta je to?

... prokleta budalo. I ja sam planirao kraljevstvo! Tolika vlast - to je za genijalnog čoveka, čoveka, koji je u stanju da promeni istoriju. Za mene!

- Ko to govori? Ti, Park? A? - Edsel je iznenada shvatio da pomoću šlema sluša rude misli, ali nije imao vremena da shvati koje je to oružje bilo namenjeno za vladara sveta.

Park je pedantno pucao u Edselovu glavu. Sve to vreme bio mu je pištolj u ruci.

- Kakav idiot! - pomislio je Park, navlačeći šlem. Kraljevstvo! Na raspolaganju je sva vlast na svetu, a ona budala mašta o nekakvom vašljivom kraljevstvu. Okrenuo se i zamišljeno se zagledao u pustinju.

Sa takvim vojnicima, električnim poljem i svim ovim oružjem osvojiću svet. Razmišljao je o tome sa spokojstom, znajući da će tako i biti.

Već je krenuo nazad da aktivira Sintete, ali se zaustavi i podiže malenu crnu kutiju, ispalu iz ruku mrtvog Edsela.

Na njenom poklopcu je bilo ugravirano uglastim maršovskim pismom: „Apsolutno oružje“.

Šta bi to moglo značiti? - pomislio je Park. On je dozvoli Edselu da proživi tačno toliko, dok ne isproba oružje. Nema smisla još jedanput rizikovati. Šeta što on nije uspeo da ispita i ovo.

Uostalom, i nije potrebno. Ima on i previše svakojakog oružja. Ipak, ovo poslednje može olakšati zadatak, učiniti ga mnogo bezbednijim. Ma šta tamo da se nalazi, njemu će, nesumnjivo, pomoći.

- Dobro-de, - rekao je sam sebi, - daj da pogledamo, zbog čega su ga marsovci smatrali apsolutnim oružjem, - i otvori kutiju.

Iz nje je izašla laka para. Park odbaci kutiju podalje, bojeći se, možda je to otrovno gas.

Para je u mlazu šiknula gore i u stranu, zatim se počela zgušnjavati.

Oblak se širio, rastao i dobijao nekakvu određenu formu.

Za nekoliko sekundi oblak je dobio konačan oblik i zaustavio se iznad kutije. Blistao je metalnim odsjajem u prigušenom svetlu dana, a Park je video da su to ogromna usta i iznad njih dva nepokretna oka.

- Ho-ho! - rekoše usta. - P r o t o p l a z m a !. -I pružiše se k telu Edsela.

Park podiže dezintegrator i pažljivo nanišani.

- Neaktivna protoplazma, - oglasilo se čudovište, proždirući Edselovo telo, - dopada mi se neaktivna protoplazma, - i čudovište proguta celo Edselovo telo.

Park opali. Eksplozija iskopa u tlu levak dubok tri metra. Iz njega isplivaše džinovska usta.

- Ko čeka - dočeka, - mljacnuše usta.

Parkovi nervi bili su kao struna nategnuti. Pokušavao je u sebi da nadvlada panični strah koji je, kao plima, nadolazio.

Savlađujući strah, on je bez žurbe uključio električno polje i plava lopta ga je okružila.

Park je dohvatio pištolj, iz koga je Edsel ubio Faksona, kako je samo legao rukohvat pištolja na njegov dlan. Čudovište se približavalo.

Park je pritisnuo dugme, i iz cevi je izleteo zrak...

Ono je nastavilo da se približava.

Pilot

- Istopi se, nestani! – Zavrištao je Park. Živci su mu počeli pucati.

Ono, čudovište približavalo se sa smeškom zadovoljstva.

- Dopada mi se neaktivna protoplazma, - reklo je Ono, i džinovska usta sklopiše se nad

Parkom, - ali mi se dopada i aktivna protoplazma.

Ono je gutnulo i isplovilo kroz drugi zid polja, osvrćući se oko sebe, tražeći milione jedinica protoplazmi, kao što je to bivalo oduvek.

JEDINO REŠENJE

Erik Frank Rasel

Sem njega u mrklom mraku nije bilo ni žive duše. Ni glasa, ni šapata. Ni dodira ruke. Ni toplote drugoga srca.

Mrkli mrak. Samoća.

Većito zatočeništvo u tami, ćutanje i ravnodušnost. Kazna. Tamnovanje bez presude. Kazna bez zločina.

I nema nade u spasenje i pomoć spolja. Nema sažaljenja ili simpatije u drugoj duši, u dragom srcu. Ni vrata koja bi se mogla otvoriti, nema brava koje bi mogli otključati, ni katanca koji bi polomili. Samo crna, žalosna noć, u kojoj tražio ne tražio - ništa nećeš naći.

Zamahneš li udesno - zabićeš se u ništa. Zamahni ulevo - srešćeš prazninu, potpunu, apsolutnu. Uđi u tamu, poput slepca, i neće biti ni poda, ni zidova, ni odjeka koraka; ničega, što ti može pokazati put.

On je osećao samo jedno - sebe.

A pošto su se jedina dostupna sredstva i moći nalazili unutar njega samog, znači, on sam je morao postati instrumentom svojega spasenja.

Kako?

Svaki zadatak ima svoje rešenje. Na ovom postulatu počiva nauka.

On je bio istinski naučnik te zato nije mogao da ne prihvati izazov svojim sposobnostima. Mučile su ga samoća, dosada, duhovna i fizička sterilnost. To je neizdrživo. Najprostiji izlaz - maštanje. I, sedeći u luđačkoj košulji, moguće je iščupati se iz materijalne klopke u svet sopstvenih fantazija.

Ali fantazije su nedovoljne. One su nerealne i suviše nestalne. Sloboda mora biti permanentna i stvarna. Znači, mora pretvoriti maštanje u strogu realnost, svetlu i pouzdanu, da ona može postojati i sama se nastavljati. Tako je on sedeo u mrkloj tami i mučio se nad zadatkom. Ni časovnika, ni kalendara nije bilo, kako bi se odredila dužina misli. Nije bilo ničega, do pomamnog naprezanja mozga. I same teze: Svaki zadatak ima rešenje. Rešenje je došlo slučajno i obećavalo je spasenje od večne noći. Obećalo je prijatelje, avanture, veselje, toplotu, ljubav, zvuke glasova, dodire ruku.

Plan se nikako nije mogao nazvati elementarnim (uopšte nije bio jednostavan). Naprotiv, bio je nepojmljivo složen. U suprotnom - brzi povratak u tišinu, ćutanje, u košmarni mrak.

Paklen posao. Treba osmisliti milion aspekata i proanalizirati uticaj jednih na drage svih sporednih efekata. A zatim je trebalo izaći na kraj još sa jednim milionom, pa još jednim, i još ...

Stvorio je najšira moguću mrežu sanjarija, fantazije nemerljive složenosti, konkretne i ostvarive do poslednje tačke i zapete. I tu će on ponovo živeti. Ali ne kao predajna ličnost - spremao se za rasčlanjavanje na bezbroj elemenata, na bezbroj formi i manifestacija, od kojih svaka treba da se bori u svom konkretnom okruženju. A on će borbu zaoštriti i učiniti je surovom

do krajnjih granica, tako da njegove forme ama baš ništa ne znaju, ali su sposobne i moraće o svemu ponovo da uče. One koji poštuju pravila, nazvaćemo dobrim. Ostale - lošim. I biće neprestano i beskonačno mnogo sitnih konflikata unutar jedne velike celine.

Došlo je vreme da ličnost kao celina prestane da postoji, već da se raščlani i pretvori u bezbrijne

deliće postojanja. A tada te čestice mogu težiti sjedinjenju i celovitosti. Ali najpre treba od fantazije napraviti stvarnost.

Kucnuo je čas. Eksperiment je trebalo da počne.

Nagnuvši se napred, uperio je oči u tamu i beskrajno samouvereno reče:

- Neka bude svetlost.

I ona se pojavi.

ERIK FRANK RASEL
(1905-1978)

Engleski pisac-fantasta. Još od mladosti je član Britanskog Međuplanetarnog društva. Počeo je objavljivati 1937 g. Autor petnaestak knjiga, ali je poznatiji po kratkim pričama, od kojih su mnoge prevedene na mnoge svetske jezike. Bio je jedan od najdoslednijih pristalica Amerikanca Čarlsa Forata - preteče savremenih ufologa, futurologa i stručnjaka za "paleokontakte", sakupio je sve podatke o svim čudnim pojavama na Zemlji i na nebesima. U ovaj zbonik je uključena priča "Jedini put".

SEČANJE NA JUČE

Angus Allan

NIKADA, BAŠ NIKADA,
NISAM VEDEO NEŠTO
SLIČNO!

Poručnik Marvin Mekgen je očarano gledao na ekranima svog lovca ogroman, blještav grad daleko ispred sebe. Bilo je to blistavo mesto puno kupola i tornjeva postavljenih u dubokoj dolini okruženoj gorostasnim zelenim planinama.

- Ovo je čarobno. Neverovatno! Ovo se ne može opisati!

Dva sunca, blizanci Orgalnog sistema, blještala su visoko iznad i dok je okretao svoj avion da bi po drugi put preleteo grad, Mekgen spusti vizir da bi se zaštitio od bljeska.

- Vidim pistu. Baš tamo na ivici. Znaće šta? Sleteću. Imam neki osećaj za ovo mesto. Ovo je raj!

Uspaničen glas Centralne kontrole urlao je u pilotove slušalice. -

- Ne slećite. Ponavljam, ne slećite. Vi halucinirate. Čujete li me? Razumete li? Vi halucinirate!

Izgleda da Mekgen nije čuo - uopšte nije odgovarao. - Oh, Bože, smeja se. - Ovo je prosto neopisivo! Pa to je previše!

Nagnuo se, nakrivio kljun aviona i počeo da se spušta. Iritirao ga je glas kontrolaora, pa je namerno prekinuo komunikacionu vezu.

Centralna kontrola se nalazila u najvišoj zgradi kompleksa ružnih građevina podignutih u neplodnoj dolini na nenaseljenoj planeti poznatoj kao Orgal Beta. Prozori zgrade bili su obloženi zlatom ka-

ko bi zaštitili one iznutra od vrele svetlosti dva sunca.

Ovo mesto je bilo relejna stanica na trgovačkoj svemirskoj ruti između drugih planeta Orgalnog sistema. Marvin Mekgen je ovde radio već šest meseci. Trenutno je bio na dužnosti manje od jednog sata - njegov posao je bio da testira motor lovca nazvanog Duh.

Viši službenik Centralne kontrole, pukovnik Den Sefton, se mrštio dok je slušao izveštaj dežurnog operatora, koji potom upita, -Šta se to događa sa Mekgenom?

- Ne znam, Čarli.- Sefton lagano odmahnu glavom. -Po njemu, mesto koje vidi, stvarno postoji. To je jasno po načinu na koji govori. Ali ti znaš - ja znam- da ono ne može biti tamo.- Okrenu se prema drugom službeniku i upita. - Koji je njegov položaj, Meri?

Zastavnik Meri Čibvi se ugrize za usnu. -Dvadeset u zelenom sektoru, dva-pet-šest stepeni. Približava se brzo. Duh se spušta.-

- Nije povezan sa nama, tako da ne možemo da upravljamo leticom oдавde, gospodine.- Sada je govorio drugokomandujući, major Džulaiz Kuperin. -Bojim se da ne možemo ništa učiniti za njega.

- Ne. Ništa. Siroti Mekgen...

Nestrpljivi pilot je isključio motor i čekao tup udarac koji bi značio kontakt sa betonskom pistom ispred njega. Namestio je prst na dugme.

Dodirnuo je zemlju. Ali to nije bio beton! Samo razbacano

kamenje u dolini, na dve milje od Centralne kontrole!

Duh je odskočio ponovo u vazduh. Delovalo je kao da tamo visi nekoliko trenutaka, a onda, ponovo doditnu zemlju i ovog puta se začu zvuk metala koji se raspada. Vrh krila se zatrese, a parčici se raspršiše po vazduhu - avion je počeo da se okreće u krug! Dok se lomio, iz rezevoara je curilo gorivo i u jednom divljem trenutku, lovac se potpuno pretvori u masivan, blještav meteor.

Lagano, crni dim je nestajao. Tamo gde su nekada bili čovek i mašina, sada nije bilo više ničega...

Pukovnik Den Sefton se naglo okrenu od prozora i vide sopstveni užas u očima svog osoblja. Vojni stručnjaci korišćeni su sve do smrti. Ali ovo je bilo tako strašno. Tako neočekivano. Tako zbunjujuće.

- Džulaiz, da li bi mogao da mi doneseš zdravstveni karton Mekgena? Želeo bih da ga zavedem kroz kompjuter. -

Kuperin otpozdravi i napusti sobu da bi se posle svega nekoliko sekundi vratio sa traženim kartonom. Mekgenova biografija potvrdi da je bio u potpunosti zdrav. U kartonu nije postojalo ništa, što bi objasnilo zašto je on video fantastične prizore koje im je opisao.

Ni doktor iz stanice, ni njegov kolega sa psihijatriskog odeljenja,

koji su bili pozvani u kancelariju Seftona, nisu mogli da pojašne Mekgenovo ponašanje. - Neka vrsta iznenadnog ludila...? Zazvučavši neubedljivo, psihijatar u znak izvinjenja raširi ruke.

- U redu, gospodo. Možete da idete.- Den Sefton se duboko zamisli. A onda najzad ustade i vrati se u kontrolni deo.

- Džulaiz, napunite gorivom još jednog Duha i postavite ga na pistu. I neka mi se - da vidim - javi poručnik Nakamura na raport. On i ja ćemo leteti ovoga puta zajedno.-

- Šta ste naumili, pukovniče?

- Želim da letim istom rutom kao i Mekgen.- Okrenu se ka Meri Čibvi. -Hoćete li da mi doneste kopiju njegove maršute i manevara, Meri? Oh, da ! Džulaiz...

- Da, gospodine?" Major zastade na vratima.

- Bolje neka moj Duh bude opremljen kontrolom sa zemlje, za svaki slučaj.

Dvadeset minuta kasnije, pukovnik Den Sefton pri veza pojasa na pilotskom sedištu uglađenog lovca. Pored njega na sedištu, koje je bilo prazno u avionu Mekgena, sedeo je mršav, opušten i stručan pilot, poručnik Tošio Nakamura. Ali ga Den nije izabrao samo zbog njegove stručnosti bilo je to zbog toga što su Nakamuru smatrali nekom vrstom psihijatra.

- Sve je spremno, Tošio?

- Sve spremno, gospodine.

Pripreme pred let obavljene i sve

dva puta provereno. U kompjuter je već unet plan leta Mekgena. Mogli biste da letite ovom rutom bez korišćenja ruku.

- Mogao bih, ali neću, reče Den osmehujući se. - Ja sam staromodan, mladiću. Poštujem kompjutere. Živim od njih. Ali to ne znači da bih im poverio svoj život.

Veteran uključi motore, popusti kočnice i pusti Duha da se kotrlja i pripremi za poletanje. Kontrola dade znak da je sve čisto i dva čoveka osetiše poznati pritisak koji ih prikuca za jastuke.

Sekundu kasnije oni su gledali u sjajno nebo i njihova neobična misija započe.

Nakon četrdeset pet minuta desi se nešto neobično. Napravili su dug zaokret i daleko ispod njih slika Orgal Bete postala je jasna kroz razbacane oblake. Odjednom, bez ikakvog upozorenja, sve se prome-nilo. Namakura uzviknu zaprepašćeno.

- Pogledaj!

Usta Dena Seftona ostadoše širom otvorena. Njegove oči se raši-riše. Kada je progovorio, njegov glas zazvuča čudno i prigušeno. -Eno ga ! Baš onakav kakvim ga je opisao! Ali - ali, kako...?

Lelujajući, na blagom suncu, dole ispod njih se protezao divan grad. Zavodljiv. Stvaran.

Piloti se pogledaše i istog trenutka zaboraviše cilj svoje misije. Lagano se osmehnuše..

U kontrolnom tornju, major Džulaiz Kuperin sedeo je kruto za kontrolnim tablama govoreći: - Dajte da mi to pogledamo, pukovniče. Šta vidite? Da lije to ono što je video i Mekgen?

Za trenutak nije bilo nikakvog odgovora. A onda : - Džulaiz! Moj dečake, treba da vidiš ovo! Ovo je neverovatno! Kakvo divno mesto! Zaprepašćujuće! Kakva arhitektura! Kakav sjaj!

- Hajde pukovniče.- Glas Kuperina postade oštiji. - Setite se zašto ste tu! Počinjete da zvučite iracionalno!

Naglo, baš kao što se desilo i sa Mekgenom, pukovnik Sefton prekinu sve radio veze sa bazom. Kuperin se okrete besno i susrete sa pogledom Meri Čibvi. - Da li preuzimamo kontrolu, gospodine? Upita ona.

Major odmahnu glavom. - Nećemo još ništa dirati, Meri. Ali istog trenutka - tog istog trenutka - kada pukovnik pripremi Duha za sletanje, preuzimamo.

- Oh,oh!" Devojka poseže za dugmićima. - To znači sada! Oni nameravaju da slete.- Zatim vrisnu očajnički. - Ne radi! Imamo grešku u sistemu!

Pukovnik Sefton i poručnik Nakumara su opušteno i smešeći se gledali u aerodrom koji se protezao ispod njih. - Hajdemo, Tošio. Smanjujte brzinu - sada.

Nekom neverovatnom srećom, njihov avion slete na ono stoje njima delovalo kao ravna površina,

u stvari je bila stenovita divljina. Uspeće da zaustave letilicu i pored dahtanja aparata.

- Do đavola, i nije bilo baš glatko sletanje,- reče zadovoljno Den Sefton. - Mora da gubim osećaj.

Den izađe iz pilotske kabine Duha u trenutku kad se sjajno obojeni lebdeći automobili pojavise pred njima. Kola su dolazila iz pravca staklenih zgrada koje su verovatno predstavljale stanicu. Zauzvatiše se. Šestorica visokih ljudi u odelima metalik boje, sa čudno izduženim licima i zelenkastom bojom kože, izađoše iz jednog auta. Ličili su na vojnike i naravno, oni napraviše polukrug oko lovca. Ispred sebe držali su oružje koje je podsećalo na puške. Iz drugih kola izađe jedno, još više biće. Bilo je obučeno u čudnu haljinu sa kapiljačom koja je sijala od dragocenih metala i dragulja.

"Šta ćemo da kažemo, pukovniče?" Nakamura je stajao pored svog starijeg druga na platformi aerodroma. -Sumnjam da govore engleski.

- Sigurno ne, ali ni japanski, Tošio.

Upečatljivog izgleda Vanzemaljac načini kratak pokret svojim dugačkim prstima desne ruke. - Neće biti nikakvih problema u komunikaciji. Moj mozak automatski prevodi ono što vi pričate, a vi ćete moje reci čuti na svom jeziku. Molim vas, identifikujte se.

- Pukovnik Danijel Sefton, po-

ručnik Tošio Nakamura iz relejne stanice u Orgal Beti. Dolazimo-uh-u miru.naravno."

- Toliko sam i sam osetio,- odgovori visoki. - U suprotnom, zve-zde bi uništile vašu letilicu. Vi niste iz Mantura, niti pripadate prokletim rasama koje su njihovi saveznici.

- Mantir? To nam ime ništa ne znači,- reče Den Sefton.

- Tvoj govor o relejnoj stanici i mestu po imenu Orgal Beta meni, takođe, ne znači ništa. Uzgred, ja sam Kveš, regionalni komandant grada Heđ, u službi Njegovog Veličanstva Tanšna, Lorda od Lumika.

Den iskrivi glavu. - Nemamo nameru da se namećemo.

- Ali vi se namećete,- prekide ga Kveš. - Mnogo godina ranije moja planeta je uvučena u dug i zamoran rat sa carstvom Mantir. Primirje je skoro sklopljeno, ali sve vreme sumnjamo da Mantir namerava da nas napadne iznenada. Možda su vas - bića koja mi neznamo - poslali da nam odvučete pažnju...

- Gledajte, to jednostavno nije istina! Moje ponašanje je sasvim korektno. -

- Dosta," sevnu Kveš. "Otkrićemo to na vreme. Zbog sopstvene bezbednosti, moraćemo da vas odmah uhapsimo. -

- Toliko o našim vizijama Raja, pukovniče." Nakamura pogleda nesigurno u svog nadređenog. "Šta da radimo? -

- Mislim da treba da idemo odavde, Tošio! - Den se okrete na svojim petama i on, i njegov poručnik se izgubiše u Duhu. Rafalski meci, koje su ispaljivali Kvešovi ljudi, leteli su oko lovca, dok su se njegovi motori palili. Ponovo je glatkost platforme bila varka. Umesto nje, letelica se kretala po kamenjaru, i u trenutku se podiže uspevši da izbegne sopstveno uništenje. Podižući se naglo, ostaviše divan grad ispred sebe.

Major Džulaiz Kuperon utonu u putničko sedište letilice koja je poletela sa Centralnog Tornja. Zadržavši dah, on i njegovo osoblje posmatrali su kako se Duh prizemljuje, a Sefton i Nakamura izlaze van. Na ekranu ispred sebe, major i njegov vozač gledali su pilote kako očigledno razgovaraju sa nekim -nekim nevidljivim. Posmatrali su ih kako jure nazad u letilicu, kako u žurbi poleću i za srećno uspevaju da izbegnu nesreću.

Kuperon reče : -Vau! Šta god se desilo, sada je iza mene, dečache. Hajdemo - okreći. Nazad u bazu. Punom brzinom.

Meri Čibvi skoči na noge kada se major pojavi ponovo u kontrolnoj sobi. - Pronašli smo grešku u sistemu gospodine! Preuzimamo kontrolu nad pukovnikovim lovцем!

Kroz prozore zgrade Kuperin je mogao opet da vidi Duha. Dok se letilica lagano okretala, njena

brzina se smanjivala. Najzad se bez-bedno spusti na pistu.

Pukovnik Sefton se oslobodi svojih pojaseva. Osećao se umorno. Užasno umorno. Pogleda u Nakamuru i shvati da mu i on deluje isto tako iznuren. Njegovi pogledi se sretoše i Sefton ispusti dug, isprekidan uzdah. - Sećaš li se - vizije? Grad...? Znaš, kao onaj što je Mekgen video...?

- Mm - mislim da se sećam, pukovniče. Nisam siguran.- Nakamura protrlja slepočnice poput čoveka koji se budi i uzaludno pokušava da se priseti isprekidanih delova svoga sna. - Bio je neki čovek. Visok čovek...

Ozbiljan, major Kuperin ih je čekao kada su izašli. Odmah je uvideo da su oni jedva pri svesti. Stanični doktor, koji je bio sa njim, reče: - Mislim da je bolje da im dam nešto za smirenje, Džulaiz.

Kuperin lagano klimnu glavom. - Oni su videli nešto tokom tog leta što ni oni, a ni mi nećemo moći verovatno nikada da razumemo. Možda - kad bi ih vaš kolega hipnotisao...?

- Kasnije," reče doktor. - Kasnije

Izgleda daje bilo zacrtano da se oni nikada više jasno ne sete te neverovatne misije. Oni nikada neće znati daje, milionima godina ranije, to neplodno mesto, koje oni nazivaju Orgal Beta, bio planeta Lu-mik. Tom planetom vladalo je Njegovo Veličanstvo Tanšn. Lu-mik je zaista bio upleten u dug rat

sa carstvom Mantir. Ipak, nekako, čudnim silama koje postoje u svemiru, Mekgen je, a za njim i Sefton i Nakamura dospeli na specifičnu putanju koja ih je odvela u zbunjujuću isprepletanost vremena. Odvela ih je na isto ono mesto u Univerzumu na kojem su se mnogo pre postojanja običnih ljudi, odigrali ovi događaji.

Zašto oni na zemlji nisu videli ništa? Ko to može da objasni? Slupani Duh je nesumnjivo dokaz da to nije samo uobrazilja. Jedan pilot je mrtav. Čudne naprsline na spoljašnjoj strani lovca pukovnika

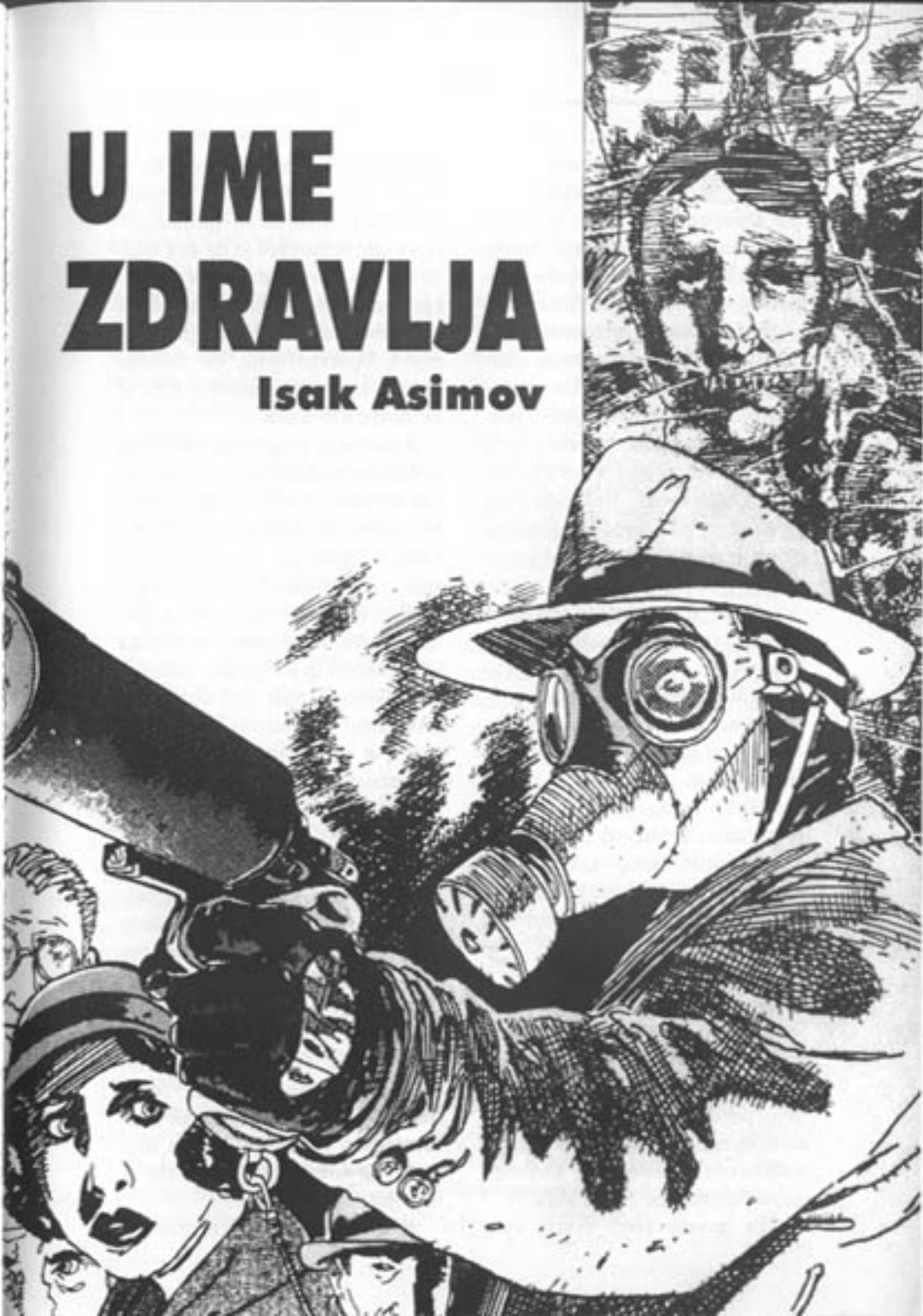
Dena Seftona verovatno su izazvane mecima.

S vremena na vreme, a sa starošću sve rede, pukovniku i poručniku Nakamuri ovaj događaj se vraćao kroz san. Nisu se setili da to ispričaju jedan drugome, mada su obojica sanjala isto. Sanjali su čoveka po imenu "Kveš", koji bi im dolazio pred zoru i grdio ih. Govorio bi im da su oni tu samo da bi mu odvratili pažnju, dok se njegov neprijatelj priprema za napad sa željom da uništi njegov voljeni grad...

U IME ZDRAVLJA

Isak Asimov

Kinuo sam. Džordž se pomerio i ozbiljno rekao:
- Opet prehlada?

Išmrkao sam nos ali nije mnogo vredelo i rekao (glas mi je bio prigušen). - Nije prehlada. Sinusi su.

Gledao sam u preostalu kafu kao da je ona kriva što nema nikakav ukus. Rekao sam, - Ovo je četvrti put ove godine da imam probleme sa sinusima i svakog puta gubim osećaj za ukus i miris na duže ili kraće vreme. Baš sada ništa ne osećam, pa je večera slobodno mogla biti pripremljena i od kartona.

- Hoće li ti pomoći, rekao je Džodž, - ako ti kažem da je sve bilo super?

- Nikako, progundjao sam.

- Ja ne patim od toga,- rekao je.
- Ja to pripisujem zdravom životu i čistoj savesti.

- Baš ti hvala,- rekao sam, - na saosećanju. Mislim da ti izbegavaš nezgode jednostavno zato što mikroorganizmi koji sebe poštuju, ne pristaju da žive na tvom groznom telu.

- Baš si ljubazan, stari druže, - rekao je Džordž, uzdržavajući se, - jer shvatam da te ove nezgode teraju da kažeš ono što inače ne bi rekao. Ovo me podseća na mog dobrog prijatelja Manfreda Dankela, kada se takmičio sa svojim dobrim prijateljem Ebselomom Gelbom, za naklonost lepe Jutepi Vajs."

"To govore tvoji sinusi, stari

druže,- rekao je Džordž, - a ne ti.- I Manfred Dankel i Ebselom Gelb bili su članovi njujorškog instituta za optiku. Brzo su se sprijateljili. Naravno, nemoguće je da dva mlada čoveka urone u misteriju sočiva i prelom svetlosti, da prionu ozbiljnim problemima miopije, prezbio-pije i hipermetropije, da zajedno sede za stolom za brusenje, a da se ne zbliže kao braća.

Zajedno su proučavali kartice sa podacima o očima, stvarali nove za one koji znaju ćirilicu i grčki alfabet, odabrali ideograme za Orjen-talce, i raspravljali kao dva prava specijalista o zamršenosti balansiranja prednosti i nedostataka primene raznih akcenata, naglasaka kod francuskih pacijenata; umlauta kod Nemaca; tilda kod Španaca i tako dalje. Kao što mi je Ebselom jedanput rekao, veoma emotivno, nedostatak ovih akcenata je čisti rasizam i dovodi do neperfektnih korekcija očiju onih koji nisu čisti precizni Anglo-Saksonci.

U stvari, ove Homerovske rasprave su punile stupce Američkog žurnala za optičku kazuistiku pre nekoliko godina. Možda se sećaš članka koga su zajednički napisala ova naša dva prijatelja kritikujući stare kartice. Naslov je bio "Okolnosti Rascepa koji skida značku." Manfred i Ebselom su ustali protiv konzervativizma profesije i, mada nisu uspeli da dokažu svoje gledište, to ih je još više zbližilo.

Kada su diplomirali, otvorili su

firmu Dankel i Gelb. Bacili su novčić da bi odlučili čije će ime biti prvo. Dankel je bio bolji u brušenju. Radio je do perfekcije. S druge strane, Gelb je bio priznati majstor dizajniranja naočara u umet-ničkom "deko" stilu.

Zato nije čudo što su se zaljubili u istu ženu. Jutepi Vajs je došla po nova kontaktna sočiva i kada su je oni ugledali, otkrili su da su sreli perfekciju.

Ne mogu reći, kao neko ko se ne bavi optikom, da mi se baš dopadala ta perfekcija, ali ova dvojica su žustro nastavila da pričaju o optičkom osama i dioptrijama.

Ovu dvojicu sam znao od njihove mladosti kada su obojica nosila svoje prve naočare. (Manfred je bio malo kratkovid, a Ebselom donekle dalekovid i obojica su bila blago astigmatična). Bojao sam se rezultata.

Tako sam razmišljao da će se dečaćko prijateljstvo pokvariti, jer će se ova dva snažna odrasla čoveka boriti za Jutepi. Manfred je za nju rekao, sa rukama na srcu, da je ona "vid za bolesne oči". A Ebselom je rekao sa rukama podignutim ka nebu, da, "tamo gde je Jutepi, tamo su i njegove oči."

Medjutim, pogrešio sam. Čak i u pogledu božanstvene Jutepi, dvojica optičara, bliži jedan drugom nego ikad ranije, ponašali su se savršeno prijateljski.

Dogovorili su se da će utorkom i petkom Manfred biti slobodan i da će izlaziti sa Jutepi. Ponedeljkom i

četvrtkom, Ebselom će imati svoju šansu. Vikendom su obojica zajedno radila, odlazila u muzeje, operu, na večeri poezije i u restorane. Život je bio divan.

A šta je sa sredom, питаš? Tu su pokazali svoja najviša i najprefinjena osećanja. Sredom je Jutepi mogla da izlazi sa drugima, ako je to želela.

Manfredova strast je bila čista, kao i Ebselomova. Oni su želeli da Jutepi sama odluči, mada bi to značilo da bi neki klipan, koji nije bio optičar, mogao piljiti u njene oči i govoriti joj laži.

Šta misliš ko je sada ljubi?

Tako je to neko vreme funkcionisalo. Nije prošla nijedna sedmica a da Manfred nije bio u kazinu s mladom damom dok je Ebsalom duvao u češalj preko papira. Bilo je to mirno vreme.

Bar sam ja tako mislio.

I tada je Manfred došao da me poseti. Jedan pogled na njegovo mršavo lice, i činilo mi se da sve znam. - Jadni moj mladiću, - rekao sam, - nemoj mi reći da se Jutepi odlučila za Ebseloma?

(Ja sam bio neutralan po ovom pitanju, stari druže i bio sam spreman da tugujem zbog onog drugog, da tako kažem.)

- Ne, - rekao je Manfred - To Vam ne mogu reći. Još ne. Ali ubrzo ću ispasti, čika Džordže. Imam jedan hendikep. Oči su mi crvene i otekle, a Jutepi teško da može ce-niti optičara sa manjim očima nego što je to normalno.

- Nisi plakao, zar ne?
- Ma, ne,- rekao je Manfred ponosno. - Optičari su snažni ljudi koji ne plaču. Samo sam se prehladio. Prehlada, znate.-

-Da li ih često imaš?- pitao sam.

- U poslednje vreme, da.-

- A Ebsalom, da li i on ima prehlade?-

- Da,- rekao je Manfred -ali ne tako česte kao ja. On se ponekad prsi, a ja to nikad ne činim, ali kakve to ima veze? Kada si prehladjen, oči ti sijaju. Povremeno stenjanje, periodična nesposobnost da stojiš, su nevažni. Ali kada se Jutepi zagleda u moje oči, u ovo sker-letno crvenilo, sigurno oseća odvrastnost.-

- Da li je baš tako, Manfrede? U svakom slučaju, ona je slatka gospodjica bolećivog oka.-

Manfred je besno rekao; -Nisam siguran! Ne idem na sastanke kada sam prehladjan, a to znači daje Ebselom vidja mnogo češće nego ja. On je visok i okretan mladić i nijedna žena ne sluša muziku sa češlja. Bojim se da nemam šanse.- Zagnjurio je glavu u ruke i izbegavao da pritiska oči.

Pogledao me je u divljoj nadi. - Imate lek? Metod za prevenciju? Ali ne - Nestalo je trenutne vatre u njegovim crvenim očima. - Medicinska nauka je bespomoćna kod obične prehlade.

- Nije baš tako. Ne samo da te mogu izlečiti, moj dečače, već mogu učiniti da Ebselom dobija stalne prehlade.

To sam rekao samo da bih ga testirao, jer ti znaš za moj pojamanje etike, stari druže, i ponosan sam što je Manfred položio test.

- To nikako, - rekao je odlučno.

- Želim da budem oslobođen ove more. To da, ali samo ako mogu fer da se borim. Pre bih da izgubim božanstvenu Jutepi, nego da to učinim.

- Biće onako kako ti kažeš,- rekao sam, uhvatio ga za ruku i pljesnuo po plećima.

Azazele - možda sam ti govorio o mom dvo-centimetarskom ekstraterestrijalu. Mogu ga pozvati iz dubine svemira, a on će doći kad ga pozovem. Oh, imam ga, zar ne?

- A šta misliš da kažem istinu i posramim djavola. Govorim ti istinu, proklet da si.

U svakom slučaju, Azazel je lupao po ivici stola, njegov čekinjav rep se trzao, a mali rogovi sijali plavkastom bojom.

- Tražiš zdravlje,- rekao je Azazel. - Tražiš da bude normalan. Tražiš ravnotežu.

- Znam ja šta tražim, o božanska i univerzalna omnipotencija,- rekao sam pokušavajući da prikrijem nestrpljenje. -Tražim da moj prijatelj više nema prehlada. Video si ga. Proučavao si ga.

-I to je sve što tražiš? Da više nema one grozne, reumatske, flegmatične prehlade kojoj ste podvrgnuti vi nad-bestijalni stanovnici planete koje posle jedu

crvi? Treba da znaš da je ravnoteža četiri obeležja kod uzorka koga si mi pokazao, loša, strašno iskrivljena.

- Ravnoteža četiri obeležja?

Azazel me je oštro pogledao. - Šta ti misliš šta su to obeležja?

- Četiri fluida koja kontrolišu te-lo: krv, ravnodušnost, mrzovolja i crna mrzovolja.

Azazel je rekao, -Kakva odvratna ideja. Nadam se da se ovaj Herodotus pravilno ponaša u univerzalnim strahotama vašeg naroda. Četiri obeležja su, naravno, četiri vrste misli koje, kada se pažljivo balansiraju, pružaju stalnu normal-nost i dobro zdravlje beskorisnim telima čak i kod tako beznačajne štetočine kao što si ti.

- Pa, onda, da li možeš veoma pažljivo balansirati obeležja kod mog beznačajnog prijatelja?

- Mislim da mogu ali to nije lako. Ne želim da ga dotaknem.

- I nećeš. On čak i nije ovde.

- Ja mislim na astralni kontakt. Biće potrebno ritualno pročišćavanje koje će trajati skoro nedelju dana, a ponekad će biti i bolno.

- Siguran sam, Sušta perfekcija, da će izbegavanje astralnog kontakta biti za tebe sitnica.

Kao i obično, Azazel, sav osvetljen je odgovorio: - I hoće.

Sledećeg dana sam video Manfreda. Vidljivo je izgledao zdraviji i rekao mi: - Čika Džordže, one vežbe sa dubokim uzdisajima, o

kojima ste mi pričali, su učinile čuda.

Prehlada je prošla između jednog i drugog uzdisaja. Oči su mi se razbistrile, posvetlile, nisu upaljene i sada mogu pogledati celom svetu u oči. U stvari, - nastavio je, - ne znam o čemu se radi ali se osećam zdravim. Osećam se kao dobro podmazana mašina. Oči su mi kao svetla divne lokomotive koja juri kroz predele.

- Čak, - nastavio je - imam želju da igram u nekom španskom ritmu. To ću i učiniti i zapanjiti božanstvenu Jutepi.

Izašao je iz sobe igrajući, noge su mu lagano doticale pod dok je vikao: - Oko-oko, oko-oko.

Morao sam da se nasmejem. Manfred nije bio visok kao Ebselom, ne tako gibak, ali ipak svi optičari su klasično zgodni. Manfred nije bio toliko klasičan u svojoj lepoti. Izgledao je bolje od Apola Belvedera ali ne kao Eebsalom.

Ovaj odraz dobrog zdravlja će, mslio sam, sve to nadoknaditi.

Kao što se to događa, u ovom trenutku sam morao da odem iz grada na kratko vreme zbog rasprave sa onim lošim djavolom do čije se logike nije moglo dopreti.

Kada sam se vratio, Manfred me je čekao.

- Gde ste bili?- pitao je zlovoljno.

Zabrinuto sam ga pogledao. Delovao je zdravo, oči su mu bile bistre, a ipak - a ipak-

- Otišao sam da bih izbegao ne-ki posao, - pažljivo sam odgovorio ne zalazeći u detalje, -ali šta je sa tobom, moj dečake?

- Šta je? Isprekidano se smejao.
- Šta bi moglo da bude? Lepa Jutet-pi se odlučila, a to nisam ja. Udaće se za Ebseloma.

- Ali šta se dogodilo? Sigurno, ti se nisi-...

- Razboleo? Naravno, ne. Po-kušavao sam da se razbolim, shvatate. Šetao sam po ledenoj kiši. Obuvao sam mokre čarape. Bio blizu ljudi koji su imali prehladu i koji boluju od rinitisa. Za ime Boga, čak sam izbegao konjuktivitis -Ništa nije vredelo.

- Ali ne shvatam, Manfred. Zašto bi želeo da se razboliš?

- Zato što Jutepi ima snažan materinski nagon. Očigledno, to je uobičajno kod ljudskih bića ženske vrste. To nisam znao.

Iznenadjeno sam pogledao. Nešto sam o tome čuo. Ipak, žene imaju decu, a znam da su deca uvek bolesna, kijaju, sline, kašlju, dobijaju temperaturu, poplave i na dragi način se razboljevaju. Nikad mi se nije činilo da to povećava majčinsku ljubav; činilo mi se obrnuto.

- Trebalo je da mislim o tome. - Zamišljeno sam rekao.

Manfred je rekao, - Nije to vaša greška, čika Džordže. Odmah sam prekinuo sa vežbama disanja ali nije pomoglo. Kriv je Ebsalom, jadni drug. Ledja su mu se savijala. Jednostavno je postao prikovan za

krevet.

Nije valjda da folira.

Manfred je delovao zaprepašće-no. - Folira? Čika Džordže! Profesionalni standardi to ne dozvoljavaju. A tu je i naše prijateljstvo. Osim toga, kada sam jedanput neočekivano skočio na njega i primorao ga da sedne, njegov urlik nije mogao biti simulacija.

- I to je uticalo na Jutepi?

- Neverovatno. Neprekidno sedi pored njega, hrani ga pilećom supicom i stalno stavlja tople maramice na oči.

Tople maramice na oči? Šta to pomaže? Mislio sam da kažeš da nešto nije u redu sa njegovim ledjima.

- Tačno, čika Džordže, ali Jutepi zna, jer smo je mi tome učili, da svi tretmani počinju od očiju. U svakom slučaju, ona kaže da je njena životna misija da brine o Ebselo-mu, da vidi kako se oporavlja, da ga usreći, pa će se zato udati za njega.

- Ali Manfred, ti si bio sklon prehladama. Zašto onda ona nije-

Jer sam je ja tada izbegavao da se ona ne bi prehladila, nisam želeo njen hladan pogled. Koliko sam samo grešio! A evo šta je sa njim.

- Mogao bi da se napraviš – počeo sam.

Ali ponovo mu je bio onaj ohol pogled na licu. - Optičar ne živi u laži, čika Džordže. Osim toga, zbog nekog razloga, bez obzira koliko se pretvarao da sam bolestan, ja u to nisam uveren. Ja

jednostavno izgledam previše zdravo. - Ne, moram se suočiti sa svojom sudbinom, čika Džordže. Ebselom, me je zamolio da mu budem kum.

I tako je bilo. Manfred je bio kum i još mnogo godina posle toga je ostao neženja. Ponekad sam mislio da treba da se pomiri sa svojom tužnom sudbinom. Ebse-lom je sada imao troje nevaljale dece; Jutepi se udebljala i glas joj je postao piskav, a ona je prilično ekstravagantna što nije bilo u skladu.

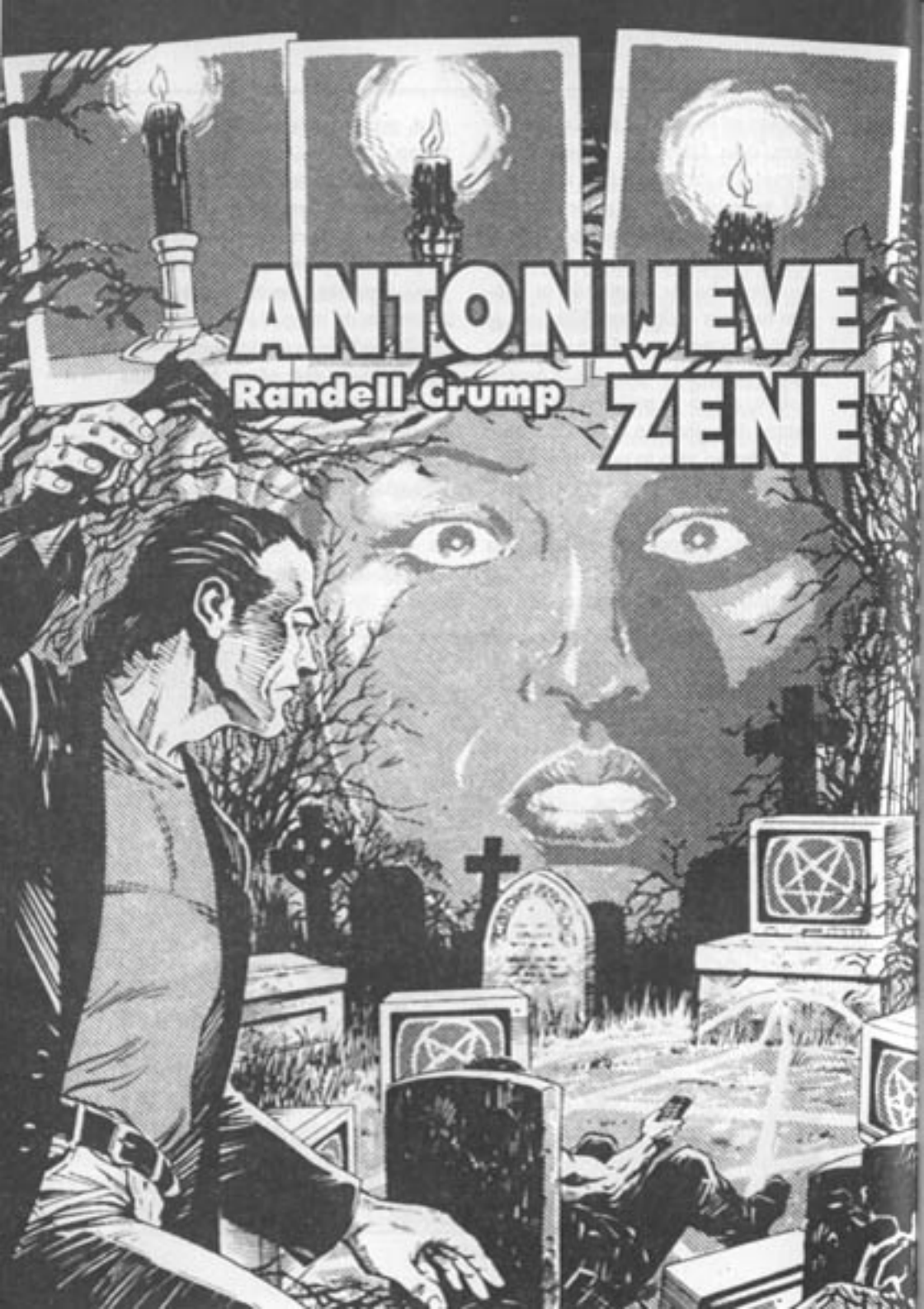
Nedavno sam to pomenuo Manfredu i on je uzdahnuo i jednostavno rekao, - Možda ste u pravu, čika Džordže, ali optičar

voli, ne na kratko - već zauvek. Džordž, pošto je duboko uzdahnuo, prestao je da govori i najzad rekao, - Čudno, ali jedini optičar koga znam detaljnije, nikad nije vidjen bez žene; niti je vidjen sa istom ženom dvaput.

Mahnuvši rukom Džordž je rekao. -Ispričao sam ti ovu priču da te uverim da mogu da izlečim sinuse. Za bednih dvadeset dolara.- - Ne, - rekao sam oštro. Moja žena koju mnogo volim, je fizičar, i uživa da me leci. Ako me oslobodiš simptoma, verovatno će poludeti. Evo, daću ti pedeset dolara. Samo mi obećaj da ćeš me ostaviti na miru.

Lepo sam potrošio ovaj novac.

ANTONIJEVE

Randell Crump

ZENE

Nije bila mrtva. Još uvek. Ali za Anto-nija kao da je već umrla. Bili su u braku skoro četrdeset devet godina. Oboje su imali dvadeset - rođeni istog dana, kao što se ponekad dešava. Zbog toga su se venčali na svoj rođendan. Tokom četrdeset devet godina su se prilagođavali jedan drugom. Usavršili su poseban način držanja za ruke; on je naučio da razume njen ponekad tajanstven i nepotpun govor; mogao je videti u kakvom je raspoloženju po načinu kako je češljala kosu. Njena ličnost i ponašanje su bili šablonski kao jastuk koji se uobličio prema položaju tela.

Sada je bio prazan prostor, gde je jednom bila jedna osoba, kao kada se skloni jastuče sa stolice na kojoj sediš, Antoni se nije osećao ugodno.

Još uvek je glasno puštao televizor kako bi ona mogla da čuje. Često bi počeo da joj govori, vičući da bi mogla da ga čuje i pored buke televizora. Tada bi se setio: ona leži u drugoj sobi.

Sintija je odlučno odbijala doktora. Kako bi mogla na miru da umre, govorila je. Nije želela da okoliši. Tako niko nije dolazio u Antonijevu malu kuću u podnožju planine (to i nije bilo loše; Antonijeva penzija nije bila velika) i pošto je Antoni retko išao u grad, niko čak nije ni znao da mu je žena bolesna. Brinuće se sam o sebi.

Antoni je ležao u krevetu, nije

želeo da ustane, odlagao je prvo iskušenje dana. Da li je još uvek bila živa? Da li je umrla u toku noći? Nije spavao u istom krevetu sa njom. Odavno je počela da smrdi kao da je već mrtva. Taj miris je bio toliko jak da bi ga, i pored toga što je ležala u drugoj sobi, osetio i probudio se. San o smrti se postepeno uvukao u svest.

Ali nije samo smrad isterao Antonija iz kreveta svoje voljene. Bio je to iracionalan strah da će on biti uzet greškom. Ko bi verovao smrti? Ili bi ih smrt možda oboje uzela: Ipak je bolje da sam ovde.

Smrt je bila nešto čemu se Antoni još uvek želeo udvarati.

Izvukao se iz kreveta, navukao kućni ogrtač i otišao u drugu sobu. Zatvorio je oči zategnutom grimasom, zastao kod vrata i jednog trenutka pozeleo je da nastavi sa životom, praznim i bez nade, kao što je i pre bio.

I kada je pogledao u ženu koja je još uvek ležala pod pokrivačem, baš onako kako je ostavio prethodne noći pošto je poljubio u čelo, znao je da se njegovo čekanje završilo. Njena koža je bila ispijena do kostiju lica (zar nekad nije mislio da je lepa?); usta su malo bila otvorena (on je njih ljubio?); osećao zadah lesa, tako opipljiv, da je morao da ga mislima odstrani, da bi video nekoga koji je nekad bila njegova žena.

Osećao je olakšicu pomešanu sa tugom. Konačno je bilo gotovo.

Bilo je mnogo noći kada je pozeleo neku vrstu čuda koje bi mu povratilo ženu. Ali čuda su bila stvar jeftinih filmova. Stvaran život nije donosio neočekivanu sreću.

Pošto je Antoni bio siromašan, nije mogao platiti pristojnu sahranu. To je samo značilo da Antoni nije mogao platiti ono što je neko smatrao pristojnim pogrebom. Apsolutno je bio sposoban da sam sahrani svoju ženu u šumi iza kuće i niko neće biti oštećen osim firmi koje obavljaju sahrane. A Antoni nije mario za one polu - mrtve ljude u novoj odeći i naparafinisane formaldehidom.

Otkrio je svoju ženu i uzeo vreće sa poda. (Kako ću da jedem? Ne znam da kuvam.). Grubo ih je zasio i zavio njeno telo. Bila je kruta i hladna, bilo je teško dodirnuti je i jedino što je tada pomislio bilo je kako je, čak i kada je ostarila, mogla da bude tako meka, a on je vo-leo toliko mnogo, a sada je otišla, zauvek otišla.

(Ali zar nije on, bar jedanput ili dvaput, pozeleo ovaj trenutak?)

Poneo je svoju ženu na rukama do zadnjih vrata. Pogledao je na trenutak na kolica, ali je pomislio da to ne bi bilo dostojanstveno. A osim toga, osećao je potrebu da još više pati.

Često je morao da zastajkuje i da se odmara. Kasnije je pomislio da je bila greška što nije uzeo kolica: mogao je dobiti srčani udar. Ali tada je bio zadovoljan što mora

produžiti još nekoliko koraka, pa će šesti na stenu ili neki panj jer je teško disao.

Kada je stigao na zaravan koju je već ranije odabrao, nežno je spustio Sintiju, zatim se vratio do kuće i doneo alat. Prvo je trebalo da uzme alat, ali o tome nije ranije razmišljao; kada se vratio sa pijukom i ašovom, ugledao je lisicu kako njuška telo. Viknuo je toliko da ga je grlo zabolelo. Znatiželjna životinja je preskočila telo i pobegla ka suprotnom kraju zaravni.

Antoni je lagano kopao, suze su kvasile zemlju. Odavno je znao da će ovaj trenutak doći, a uopšte nije bio pripremljen. Tek sada je počeo da misli, šta znači smrt njegove žene. A tek je počeo da razmišlja. Ubrzo je snagom svoje volje zaustavio ovakve misli i skoncentrisao se na kopanje.

Te noći, kada je pojeo malo ušećerenih breskvi koje je Sintija ostavila, pomislio je da možda neće biti tako strašno, možda će uspeti. Već je naučio nešto o kuvanju otkako se Sintija razbolela, a u bašti će se zadržati dosta vremena (mada bi trebalo da se obmori nekoliko dana; osećao je bol u rukama i ramenima). A sada će mu i penzija duže trajati: trebalo je da hrani samo jedna usta. Možda će češće moći da kupuje meso. To bi bilo lepo.

Buljio je u tavanicu na kojoj se boja oljuštila i bila puna vodenih mrlja; razmišljo je o svojoj ženi.

Načas bi se setio samo onog lošeg, a načas samo onog lepog. I znajući daje ono lepo zauvek prošlo, Antoni bi ponovo zaplakao. Nadao se da će to biti poslednji put.

Ali nije bilo tako.

Antoni je ustao iz kreveta, žmirkajući na sunčevoj svetlosti koje se probijalo kroz muslinske zavese. Stigao je do vrata kada je shvatio da više ništa ne mora da proverava.

Okrenuo se, razmišljajući da li treba da proветри sobu jer se miris uvukao u daske i odeću. Ali okrenuvši se osetio je prazninu, kao da je nešto započeo i nije uspeo da završi.

Antoni je otvorio vrata.

Ona je ležala pokrivena prekrivačem. Tanka koža, otvorena usta, miris.

Antoni je zatresao glavom, udario se, uštinuo. Ne može biti, ne može biti, ali bilo je.

Morao je sve da ponovi.

- Sintija, rekao sam ti da sam otišao kod Alberta da mu pomognem oko kola. To nije moja greška, ako se bilo čega sećaš.

- Tako, sada mi govoriš da sam senilna, zar ne? Pa, da ti nešto kažem, gospodine. Da li si ikada pomišljao da me nikada nisi voleo, da si samo mislio da me voliš, da si ti taj koji gubiš pamćenje? Da li ti se to ikad desilo, jeP?

- Volim da sam sa tobom. Žene deluju tako umirujuće. skoro da ih osećam. Skoro da ih osećam. Zaljubljujem se u tebe, Antoni.

Stvarno.

Odeća visi na svetlom letnjem suncu, lagano struji povetarac; seno, udara se rukom svuda po telu. Tišina. Tišina i lepota. U daljini pas laje, buka koja umiruje. Sintija sedi na letnjoj stolici, bikini spušten onoliko koliko se usudila (neurotična čednost), palac na magazinu, stopala joj meka i mala, jedno preko drugog. Jednom rukom oduhvatila stopalo, igrajući se nesvesno. Njena stopala...

Gde je ona, gde bi mogla biti? Znao sam da nije trebalo da je pustim da uzme kola. Šta ako se nešto dogodilo. Nikad sebi ne bi oprostio da je otišla sa tim Fred Spangerom. Znao sam da tako nešto ne bi uradila. Znam da nije bacila oko na njega, jer je do zla boga lukav. Pronaći ću je i izudarati po zadnjici, a ubiću i Freda. Ludim, ovamo, vrati se kući, molim te, vrati se kući. Izvini. Nisam hteo da započnem svađu. Nisam mislio na tebe, Sintija, molim te, vrati se kući. Trebaš mi, želim te, volim te. O, Gospode, oprosti. -Gde si dođavola bila?

- Ovde još ima dosta paradajza, dušo. Da napravim sok od njega?

- Muka mi je od prokletog paradajza. Ma, ostavi ih neka trunu, baš me briga.

- Šta?

Okrenuo se iznenađeno. Znači, istina je. Udarac paradajzem po ramenu, a Sintija se smeje, smeje. - Ti, mala beštijo.- Bez ljutnje, blago zadovoljstvo. Nov paradajz u

drugom smeru. Pljas! Pored kuće. plotun za plotunom. Minijturni rat sa svetlucavim crvenim grudvama. I vode ljubav u prašini, sok od paradajza prekriva njihova znojjava tela. Smeju se, smeju...

- Antoni, molim te, pričaj sa mnom.

Neću da odgovorim. Ne zaslužuje odgovor. Ja to njoj nikad ne bih učinio. I, baš me briga. Nije me više briga za nju. Stvarno, ne. Isuse. Stvarno ne.

Tako je nosio telo svoje žene do zaravni u šumi, ponovo. I vratio se po pijuk i ašov, ponovo. I pojurio je lisicu, i iskopao rupe. Ali ovog puta je morao da proširi rupe.

Stavio je novo telo do starog, prekrrio ih, vratio se kući, večerao, gledao TV, zaspao u krevetu, mišići su mu se grčili.

I ujutro sve je ponovo uradio isto.

I tako se to događalo, dan za danom, grob se stalno proširivao, kao kanjon koga proširuje nadolazeća reka. A zašto? Nije znao. Da li je poludeo? Da li je bio proklet? Nije znao, a plašio se da se konsultuje sa bilo kim. Plašio se da će neko otkriti tela, i on će morati da da izjavu i ostaće u bolnici za konvale-scente.

Zato je to radio, dan za danom, nikad se ne žaleći, uvek se pitajući da li je to stvarnost.

Ali neke stvari se ne mogu raditi u nedogled. Tako...

Ne, ne, ne, ne. Prestani. Više ne mogu. Ne mogu. Ne mogu.

Antoni je zamahnuo pijukom na telo jedne od svojih žena. Kostu su krenule i koža se pocepala. Stalno je zamahivao pijukom. Mozak se raspršio, oči izletele, udovi se razdvajali. Antoni je stajao ispred nečeg stoje samo video u novinama i knjigama: masovnu grobnicu.

I Antoni je zamahivao pijukom ponovo i ponovo.

- Nije to strah, - rekao je sebi. - Ja ovo ne zaslužujem. Nikad ustvari nisam želeo da umre. Bilo je slučajeva kada sam mislio da želim, slučajeva kada sam mislio da će sve biti lakše kad nje ne bude bilo. Bilo me je strah daje ostavim, to je bilo sve. Ali to je bilo tako davno. Kada sam bio mali, mlad. Kada sam želeo da uskočim u krevet svake lepe žene na koju sam bacio oko. Ali na to nisam pomislio već dugo vremena. To nije fer.

- Šta hoćeš od mene? Kako ne mogu da ti dam ono što hoćeš, ako mi nikad ne kažeš?

Sintijin glas je bio spoj cviljenja i vriska. Kako su ove stvari započele? Kako je ova započela? Antoni nije imao pojma. Ali sada ga je njegova žena pritiskala jer je rekao da je možda malo nesrećan.

- Samo mislim da bih mogao biti srećniji - da bi oboje mogli biti srećniji - ako se razvedemo. Hajde bar da probamo neko vreme i vidimo kako to izgleda.

- Zašto? Tako da možeš izlaziti i da odeš u krevet sa pedeset kurvi, dok ja sedim i čekam te dok ti

dosadi? Šta bi trebalo da imam od toga?

- I ti možeš uzlaziti, znaš. Nisam ja jedini koji može iskoristiti ovu priliku.

- Ma hajde, Antoni. Jednog od ovih dana ti ćeš porasti i shvatiti o kakvom se odnosu radi. Moraš raditi da bi dobio ono što želiš. Ako misliš da ćeš biti srećniji ako juriš od jedne žene do druge, onda na-pred, pokušaj. Ali bolje se prvo razvedi od mene jer neću ovde sedeti i čekati te. Neću biti tvoje prokletu osiguranje.

Posle nekoliko nedelja počeo je da shvata tačnost onog stoje rekla, mada je prošlo još mnogo godina pre nego što je u to poverovao. Nisu se razveli; Antoni je odlučio da još jedanput pokuša. I uspeo je. Ubrzo, ponovo su se zaljubili, skakali u krevet uvek kada bi imali prilike, gledali jedno drugom u oči, činili ludosti da bi usrećili onog drugog. Kao da su od početka krenuli, kao da je to bio početak njihove veze. I Antoni je bio primoram da shvati da se ovaj nov odnos sa Sintijom vrteo u krug. Neće uvek biti loše niti uvek dobro. Napred i nazad: dobro, loše, loše, dobro. Ali svaki put je bilo drugačije; svaki put stvari su se same ispravljale i ponovo su se zaljubili. Nije morao da cunja okolo i da se petlja sa drugim ženama; mogao je to činiti sa svojom ženom.

Antoni je ušao u drugu sobu. Ležala je na krevetu, meso je

otpalo. Nema više lepote, nema više čednosti, nema više sreće. Ništa ga više nije podsećalo na nju, na ono šta mu je ona značila. Bio je sa tom ženom toliko godina. I sada je počeo da žali.

Počeo je da ostavlja tela u sobi sve dok više nije mogao da podnese zadah. Sve dok je jedna bila prisutna, druga se nije pojavljivala. Zato je morao da je sahranjuje na svakih nekoliko dana. Samo da je mogao da podnese smrad.

Ali možda to nije morao.

Kada se vratio iz prodavnice, odmah je prionuo na posao. Uvio je telo u slojeve plastike. - Šta ti, dovraga, trebaju, ovalike vreće?- pitao gaje prodavač. Ali Antoni nije odgovarao.

Kada je umotao telo, mogao je videti samo tragove svoje žene (jedne od svojih žena) obavijene plastikom. Zatim traka. Lepio je telo trakom, rolnu za rolnom (- Hoćeš da ih prodaješ - pitao je prodavač) sve dok nije potpuno obmotao telo.

Prešao je na sobu, zatvorio prozore, proverivši da li je svaka pukotina zatvorena. Zastao je na trenutak, pitajući se da li će ovo uspeti, da li je stvarno poludeo. Da li će se ona sutra pojaviti u svom krevetu? Ali osećao se kao da zatvara svoj život i odvaja se od žene koju je toliko dugo voleo. Vrata je hermetički zazidao

I zazidao je prozore izvan sobe, izgadio malter i ponovo obojio

ćelu kuću, zatvorio je i prilaz, tako da gosti, ako ih uopšte bude, ne bi vi-deli šta je iza vrata. I ubrzo je svaki trag sobe nestao; ništa nije ukazivalo da su tu nekad bila vrata ili prozori. Antoni se nadao da je uspeo.

Čovek se probudio, usamljen i tužan. Biće to još jedan topao dan ali to nije bilo važno jer neće imati s kim to da podeli. Bila je to greška. Želeo je da povрати godine i ponovo započne. Nije se čak ni mogao setiti šta ga je to nateralo da živi kao pustinjač. Da provede šezdeset od njegovih osamdeset sam samcit; bar je na to sad ovako gledao, mora da je mislio drugačije kada je bio mlad.

Doručkovao je, zatim izašao da vidi baštu. Paradajz je dobro napredovao ove godine, i zbog nekog razoga to ga je rastužilo.

Zastao je na trenutak gledajući u pravcu šume, ali zatim ga je preplavilo neko neprijatno osećanje i vratio se na posao, udarajući u zemlju motikom ponovo i ponovo.

Za ručak je sebi spremio sendvič i pojeo ga u senci starog jabukovog drveta. Pogledao je na svoju kuću, primećujući koliko je velika u poređenju sa onim koliko je imala soba. Mogla bi biti još jedna soba baš ovde, pomislio je gledajući u veliki prazan zid. Mogao se setiti da je, pre nekog vremena, tamo nešto smrdelo. Ponekad bi se ove misli vraćale, terao bi ih, kao i čudano sećanje na paradajz.

Njegova kuća je bila prilično velika; nije bilo potrebe da se širi. Možda bi mu trebao dodatan prostor kad ne bi živeo sam.

**IZ DNEVNIKA
JEDNOG ANDROIDA**

Tanith Lee

Četvrtak je bio prilično težak dan. Deca su me ujutro ponovo napala, što je bilo tužno. Bila su prilično dobra sve do onog incidenta u proleće.

Problem je nastao zbog mirmikofaga koji se popeo na jedan ogroman orah na livadi. Kada su divlje, ove vrste se obično ne penju, ali one genetski osposobljene, ponekad to čine, često podmuklo, da bi se dokazale. Kada se popenje na razne predmete, mirmikofaga želi da skoči. Tada se životinja sa teškim krznom i dugim kandžama, koja uz to teži preko dvesta deset funti, ne srne nikad ignorisati.

Potrčala sam preko livade do drveta.

Andjelo je još uvek stajao tamo kada sam stigla.

- Andjelo - , rekla sam, - molim te skloni se.

- Zašto -, pitao je Anjelo, - jel' me ti to zoveš Andjelo? Ja sam za tebe gospodin Veld-Konovej.

Andjelo, koji sada ima dvanaest godina i tri meseca, jednog će dana biti zgodan, ali taj dan još nije došao. Piljio je u drvo i opomenuo, -Oh, pogledaj, Higin je gore.

- Da, g-dine Veld-Konveju. Zato Vam preporučujem da se sklonite.

Tog trenutka Higin (mirmikofag) se oslonio na svoje snažne zglobove prekrivene krznom. Grane su s polomile a nas su zasuli zeleni orasi. Htela sam da povučem

Andjela ali sam se ukočila od straha. Andjelo je oduševljeno uzviknuo, - Šta ti to radiš, Higinse. (Andjelo u ovom dobu uživa da uništava očevo vlasništvo. Što se tiče majčinih stvari, tu je blaži.)

Andjelo je buljio u ogroman, crni obris Higinisa.

- Zar nije divan.

- Da, - složila sam se, - g-dine Vel-Konveju. Higin je divan primerak mirmikofaga.

- Mogla bi da prestaneš da me zoveš g-dinom Vel-Konvejom. Tako zoveš mog oca. A zašto zoveš Higinisa kao da je neka stvar. On je mravojed.

- Imaću to u vidu.

- Jel' ti to hoćeš da me nadmudriš? - pitao je Anjelo sumljivo. On je izuzetno osetljiv. Samo ga pogledaj.

- Mislila sam, Andjelo - ? - da ću imati u vidu da tvog ljubimca zovem pravim imenom.

- Dobro Vidi ono.

Ursula, ćerka gospodina i gospodje, u međuvremenu se pojavila na livadi. Ona je dve godine i pet meseci starija od Andjela. Visoka je, mršava devojka. Kao i njen brat, i ona ima crnu kosu i tamne oči, kao i njihova majka. Bila je na igralištu i držala je reket u ruci. -Higin je na drvetu,- rekla je Ursula - a Šećer je ispod njega.-

- Ne zovi me tako,- gundjao je Andjelo.

- I ono Stvorenje. - Dodala je Ursula.

Došl je do senke drveta i Higinisa. - Hej, donesi mi limunadu sa ledom. Usta su mi se osušila. -

Baš tada, Higinis je skočio. Bio je to spektakularan skok.

Izenada sam shvatila da se usmerio na Ursulu. Čini se da je i ona to zaključila jer se otkotrljala dalje od njega. Pojurila sam napred i odgurnula je tri metra dalje. Higinis se spustio, i na trenutak delo-vao zapanjeno. Znojio se. Zatim kao da nas je iznenadjeno pogledao, povratio se i počeo da skida grančice i orahe sa krzna. Andjelo je potrčao napred i pljesnuo Higinisa i sam počeo da skida grančice sa sebe. Higinis je zatim je savio rep i otišao.

- Pokušala si da ga uznemiriš - viknuo je Andjelo na mene, skoro plačući. Htela si da padne i da se povredi.

- Ako misliš da bi pad na tvoju sestru to ublažilo, onda se varaš.

Ursula je viknula. - Šta misliš. Da sam koščata ili tako nešto? Ti podla Mašino. - Udarila me je preko lica. Mada sam videla udarac, on me nije mogao povrediti.

- Pomislila sa,- rekla sam, - da bi ti životinja mogla polomiti rebra. - Ako se polomi samo jedno rebro svašta može da se desi i -

- A ti si mi skoro polomila kičmu kad si me onako povukla. Svinjo jedna. Sama bih se sklonila

"Ne tak brzo i -"

"Samo si htela da me povrediš. Pogledaj! Odvratna si. GROZNA SI."

Ursula je tada naletela na mene i počela da me udara reketom.

Andjelo se pridružio i uživao.

Dok su me udarali i gurali, Higinis se savio u klupko, savio rep i zadovoljno zaspao.

Čistila sam Higinisa usisivačem to popodne kada mi je prišao g-din de Veld duboko potresen.

- Bože, Žila. Ne znam šta da kažem.

- Još uvek sam pod garancijom, g-dine de Veld. Nećete imati nikakvih troškova. Većina oštećenja je spoljna i potrebno je samo pola sata da se uklone. Unutrašnje oštećenje je već popravljeno, sve dok radim.

- Da, Žila. Ali to nije to. To je strašno, Žila.

- Šta je strašno, g-dine de Veld?

- Da su tako nešto uradila moja deca.

Isključila sam usisivač i Higinis se oporavljao od zanosa u koji zapada kada ga ovako čistim jer uvek, na početku, beži od njega. Dok sam ih posmatrala kako se šetaju po livadi, skinula sam poslednju krhotinu sa obraza. U stvari, kozmetičko obnavljanje lica, ruku i ramena je trajalo duže nego što sam rekla jer nisam htela da opterećujem g-dina de Velda.

- Vidiš, Žila, - rekao je Patrik de Veld, dok je sedeo pored mene na stepeništu, - postoji tendencija prema nasilju čega se toliko gnušam. - Ne brinite, molim Vas, g-dine de Veld. Ne znači da sve

ono što meni čine da bi uradili drugom ljudskom biću. To je sasvim drugi sindrom.

- Sindrom, Bože, moja deca su deo sindroma.

Naslonio je glavu na ruke. (Higgins je, uznemiren usisivačem, buljio u mašinu.)

- Vidiš, Žila. Želeo bih da si srećna ovde.

Bilo je beskorisno objasniti da se ta terminologija, ili pogled, ne mogu primeniti na mene.

- G-dine de Veld. Ja sam savršeno srećna. I jednog dana Andje-lo i Ursula će me prihvatiti. Sigurna sam.

- Pa, Žila, samo bih želeo da znaš da kuća nikad nije funkcionalna - kako da kažem, elegantno. A moj partner, Iniša - one je ponekad uzdužljiva oko tih stvari... Ali i ona tako misli. Bolje da imamo tebe nego - neko bezlično - prekinuo je. Pocrveneo je. Pokušavajući da bude taktičan, uvek bi dolazio do ovog trenutka, naglašavajući ono što je želeo da izbegne.

Higgins je skrenuo pogled sa usisivača.

- Hajde, dečko, - veselo je rekao g-din de Veld.

Higgins ga je pogledao i pošao preko livade do jezera. U divljini, mirmikofag ima ograničen vid i sluh, ali rehabilitacija preorganizuje ove funkcije. Vid mu je dvadeset-dvadeset i može videti tanjir na razdaljini od dvesta metara.

- Kladim se da me nije čuo, - rekao je g-din de Veld. Gledao je u

mene. Oči su mu bile uznemirene i širom otvorene. "Sve što mogu učiniti u vezi dece, je da se izvinim. Kažnjeni su. Zabranio sam im da idu na koncert u gradu." Nije bilo na meni da ga savetujem ukoliko ne traži savet. Ali sada je dodao blago,

- Šta ti misliš?

- G-dine de Veld, ja sam vlasništvo Vas i Vaše žene, naravno da možete odlučite da svako oštećenje koje se meni nanese, mora biti kažnjeno. S druge strane, deo problema je u tome što vaša deca ne mogu baš prihvatiti, bar još ne, da se ja mnogo ne razlikujem od - recimo - usisivača.

- Oh, Žila.

- Tehnički, - rekla sam, - zna se da se sama mogu programirati i to izuzetno efikasno. Zato treba da budem podnošljiva.

- Oh, Žila, da. Na našim kućnim zabavama - mnogi me pitaju koja je ona nova lepa devojka, kako, zaboga, možeš sebi priuštiti služavku, i to ljudsko biće, a tako lepo -kao da si - mislim da su oni mislili da si ti - da nisi - prekinuo je, pocrvenevši do ušiju. - Mislim da nije trebalo da kaznim Ursulu i Andjela. Ti im to objasni. Da ti nisi-

- Da sam samo mašina, g-dine de Veld. Da ne predstavljam pretanju. Ako o meni budu razmišljali na taj način, kao o višenamenskoj napravi, da se više ne moraju plašiti.

- Mislim da si u pravu, Žila Aktiviralo se moje kolo za osmeh.

Pospano je dodirnuo moje rame i lagano krenuo za Higinom.

Do vremena kada se služi piće, svaki deo mene je bio popravljen, i spolja i unutra. Bila sam na terasi nadgledajući miksera i uređaj za pravljenje leda. G-din de Veld se odvezao do aerodroma i bilo je neke napetosti jer se g-dja Konvej, koja je bila na poslu, neočekivano vratila.

Deca su se vratila sa livade. Bilo je hladnije u ovo doba dana i deca su sedela blizu paviljona i delovala ukroćeno. Čula sam Ursulin glas: - Majka mi je rekla da će mi doneti novu kozmetiku. Rekla je.

Ali, da li će se setiti? Koliko lije slika prodala? Možda je zaboravila na moju kozmetiku. Neću da izgledam staromodno. - Andjelo, koji je bio obuzdan, progovorio bi samo povremeno i to prostim rečenicama, na primer - Crveni karton. Jedva čeka. Sve on zna. - Higin je pao u jezero tog popodneva i odmah bio osušen.

Iznenada, kola su se pojavila u klancu okruženog brestovima, i okrenula prema parkingu. G-dja Konvej je počela da stavlja trideset pet paketa u lift.

Iniša Konvej je graciozno prelazila preko travnjaka sa g-dinom de Veldom i mahnula deci. Ursula je, sva uzbuđena, jurnula prema majci. Andjelo se lagano dizao da bi prikrrio svoje emocije.

Iniša Konvej je nosila zlatne

sandale, kosa je bila moderno očešljana. Ursula je doviknula: - Čao, mama. Da li si prodala dosta slika?

Zašto si tako rano došla? Drago mi je što si ranije došla. Jesi li mi donela kozmetiku?

- Da, Ursula, kupila sam ti kozmetiku. Odneta je u tvoju sobu.

- Mogu li da odem - i -

- Možeš, Ursula.

Ursula je jurnula.

Andjelo je prišao majci i rekao,

- Zdravo. Tata je zabranio koncert.

- Čula sam. A čula sam i zašto.

Andjelo je lenjo sedeo za stolom za piće koga je organizator sada postavljao. Spustio je ruke tamo gde je organizator pokušavao da postavi pehare, tako da je morao da ih stavi na drugo mesto.

- Rano si se vratila maaaa, mumlao je Andjelo. - Zaašto?

- Da uhvatim tvog oca, - rekla je g-dja Konvej. Pogledala je u mene i rekla, - Žila, dodji u moju sobu.

Imam tri originalne Serbine bluze i nešto za Ursulu. Treba da se srede pre večere.

Okrenuvši se prema Patriku de Veldu, strastveno ga je zagrlila. Andjelo se postideo, kao i g-din de Veld. "Dragi. Da li sam ti nedostajala?

- Uvek -

- Da, ali pre si bio usamljen. - G-din de Veld je delovao strašno nervozno. Ne znam zašto ali ponekad je komunikacija između ova dva partnera tako složena, sa

toliko obrta, tako da ih ne razimem. Njihov odnos je nalikovao šahu, ali bez pravila.

G-dja Konvej se odvojila od g-dina de Velda.

- Čini se da je onaj proklet mra-vojed nešto zabrljao.

Sipala je piće-dupli džin. Pozvala me je prema kući.

Dok smo išle terasom, okrenula se, - Oh, Patrik. Neko dolazi na večeru. Mlad dizajner koga sam srela.

Uništivši automatsku sušilicu, Higin se pojavio iz senke i prošao travnjakom. Dlaka mu je ličila na papirje i tresao se kao dobro pripremljen sufle.

- Prokleta životinja. - Rekla je g-dja Konvej. - Ja bih se njega već resila da nema onih propisa o pravima životinja.

- Andjelo bi se potresao, - rekla sam. - On voli svog ljubimca.

- Da, svi mi volimo svoje ljubimce. Žila. Slušaj, pa ti ne daješ savete ukoliko se to ne traži od tebe.

- Nisam g-djo Konvej, nudila savet.

- Misliš da je to bio običan ljudski komentar.

- Opažaj, g-djo Konvej.

- Šta si još opazila, Žila."

- Na šta mislite, g-djo Konvej.

- Pa, mislim da nas ti svakog trenutka proučavaš. Da bi ispravno ispunila naše najludje želje.

Vrata kuće su se otvorila i zakoračile smo na pokretne stepenice. (Dok smo prolazile

pored prozora, primetila sam da je Higin ponovo u jezeru.)

- Na primer,- rekla je g-dja Konvej dok smo ulazile u lift prema njenim odajama, šta si otkrila o Patrikovim najdivljijim željama? Nešto što treba da znam?

- Izvinite, g-djo Konvej, ne razumem.

- Vidim.

Ušle smo u sobu. Bila je to bela soba sa tačkicama ljubičaste, plave i zlatne boje. Iniša Kovej, -Ja znam šta se događa u kući kada se instalira tvoja sorta humanoida.

Njen prijatelj je stigao i primetila sam da su paketi već raspakova-ni. Znači da me nisu predvideli za ovaj posao.

Umesto toga, izgledalo je da će me opet napasti. A to će biti ozbiljnije nego što su to učinila deca.

- Pa, - rekla je g-dja Konvej.

- Hajde porekni to.

- Šta želite da porenem, g-djo Konvej?

- Da odvođiš mog partnera u krevet.

- T a č n o, g-djo K o n v e j, poričem.-

Nasmejala se. Skinula je odeću i otišla pod tuš. Sva je bila u peni. Tako je stajala u peni, divna ikona mesa i prasnula. Nemoj mi reći da ne umeš da lažeš. Znam da ste vi u tome prefektni. I nemoj mi reći da si frigidna. Znam da je u svakom od vas ugrađen nagon za seksom."

- Da, g-djo Konvej, tačno je da moj model funkcioniše do

orgazma. Ali smo -

- Mogu samo da zamislim, - viknula je okrenuvši se na drugu stranu, - kakvo je erotsko zadovoljstvo bilo potkopavanje kuće do korena. Da mi prokleti automat nije podigao povratnu kartu, bila bih ovde kada me ne očekuješ. Uхватила bih ja vas dvoje u Serbinim pokrivačima koje sam kupila na poslednjem putovanju - Podigla je ruku koja je ličila na panterku šapu. Droljo jedna. Znam. Ne vredi. Uspeo je. Oh, čula sam sve o tome. Muškarci polude da bi vas oprobali. Perfektna žena HAHA!

- Moram da Vas upozorim, - rekla sam, g-djo Konvej, da sam danas mnogo radila na tome da bih sebe popravila i mada se garancija može odnositi na dodatna oštećenja u toku dvadeset četiri sati, ja u to niša sigurna, Ako želite, mogu udariti u zid i otkriti.

- Idi dodjavola, ti moronska plastična prostitutko.

- Da li bi želei i da napustim Vaše odaje?

- Da. Bože moj. Ti i mravojed. Vas dvoje ću ja spariti -.

Mada mi je to rekla, nisam shvatila sintaksu.

Gost na večeri, gospodin dizajner, je kasno stigao, usred rasprave o Ursulinoj kozmetici. G-đa Konvej se gorko nasmejala i rekla da je ženi potrebna sva pomoć koju može dobiti imajući u vidu okolnu konkurenciju. Anđelo je bio zlovoljan jer majka njemu ništa

nije kupila na putovanju; ranije se nije ljtio zbog toga jer je smatrao da su pokloni za devojke i bebece.

Četvrti dokaz u vezi kozmetike je, ustvari, bio postavljanje drugog dokaza o čemu se govorilo od početka večere. Prvi i treći dokaz, mada različitog stanovišta, ticali su se gosta Iniše Konvej, koji, čini se, na to nije obraćao pažnju.

Služila sam dezert kada je gost izašao na terasu. Odjedanput je zavladao muk. Anđelo je buljio, a Ursula zevala. G-din de Veld je ispijao svoje vino. G-đa Konvej se malo smešila svojoj nepojedenoj salati.

- Oh, Džek, mislila sam da nikad nećeš doći. Baš na vreme da nas spaseš od familijarne svađe.

Džek Čekov je bio najlepši mladić. Imao je telo igrača, atletska ramena, ruke slikara, a noge trkača maratona. Imao je lice boga i kosu renesansnog princa.

Seo je pored g-de Konvej čije su oči sijale kao da je kabalistički demon i započeli su razgovor. Nastavila sam da sipam flambe i u odlučnom trenutku, ulila ga u posudu sa začinima koja se još pušila.

- Bože moj, ovo divno miriše, stigao sam u pravo vreme, - rekao je Džek Čekov glasom šekspirovskog glumca.

- Da, vreme je bitno ali i hrana. Ali Zilino vreme je uvek pogrešno. - rekla je g-đa Konvej.

G-din Čekov me je gledao.

- A to je opasna Žila.

- To je ona.- Rekla je g-đa Konvej.

- Smem li - rekao je g-din Čekov, i na trenutak dramatično zastao - Mogu li otići do nje da je dotaknem?

- Za ime Boga, - progundao je Patrik de Veld. - Šta to radite?

Ali g-din Čekov je već stigao do mene korakom tigra. Uzeo me za ruku. - Ne. - rekao je gledajući me u oči. Gledao me da kao da ima moć rengenskih zraka. -Ja u ovo ne verujem. Pa ti si devojka, zar ne?-

- Ja sam robotski humanoid, g-dine Čekov, izdanje broj z.i.l. jedan nula devet devet šest.-

- Skidajte ruke s nje," vikao je g-din de Veld besno se približavajući g-dinu Čekovu. - Možda sa Inišom možete drugačije, ali morate imati poštovanja prema mojoj - prema Zili.-

- Inišom?- vikao je g-din Čekov. - Poštedite me univerzalne ljubomore neadekvatnog partnera.-

- Hajdete onda,- rekao je Patrik de Veld.

- Hajdete?

- Želite neku korist od ovog?

- Nemojte biti Marćinanin." rekao je g-din Čekov.

- Rekao sam neku korist!

- Tata - doviknuo je Anđelo.

- Oh! Oh! vikala je Ursula, nadajući se da će se Čekov okrenuti, ali on to nije učinio.

- Hajde bori se za nju.- rekla je Iniša. -Dovela sam Džeka,- dodala je - da bi je isprobao. Znaš, dragi, za ono za šta si ti, naravno, nisi za-

interesovan.

Patrik de Veld me je gledao u agoniji.

- Žila - izbrcicu ga napolje.

- Dovraga,- rekla je Ursula.

- Ne koristi tu reč,- rekla je Iniša. -Bože moj, zar se ja u poslednjih prokletih petnaest godina nisam trudila da nikad ne koristim takve reci ispred nje, a ona to čini kada imamo goste.

Džek Čekov mi se približio.

- Hajde da se prošetamo do jezera, Žila. Daleko od ovih domaćih razmirica.-

Patrik de Veld je uhvatio Džeka Čekova za rame. Džek je malo pretresao ramenom i g-din de Veld je pao među posuđe.

Iniša je sad vrištala.

- Izvedi je! Oboje napolje! Završi s tim - skloni mi se s očiju.

- Ona ti je dala najljubazniju dozvolu,- rekao je Džek Čekov. - Hoćeš li sada?

Mogla sam videti da je g-din de Veld samo malo povređen mada se nekoliko antičkih tanjira slomilo. Ja, naravno, nisam odbrambeni model i ne mogu mnogo učiniti u ovim situacijama. Nije bilo potrebe da se g-din de Veld unese u kuću ili da mu se pruži prva pomoć.

Anđelo je bio uplašen, a Ursula je glasno plakala.

Pošla sam za gostom niz travnjak.

Jezero je bilo obasjano mesečinom. Džek me je zagrlio i nežno poljubio.

- Ne, ti jesi devojka. Možda

bio-nik. Ali ova koža - tvoja kosa i oči - i taj divan miris - koji parfem koristiš, Žila? (U stvari to nije bio moj parfem, već Higinsov. Motao se negde u okolini.) -Nemoj mi reći da ništa ne osećaš kada te dodirujem, evo ovako ... ?

Naravno, ja baš ništa nisam osećala, ali moj mehanizam za prikazivanje uzbuđenja se aktivirao. Tu se ništa nije moglo učiniti. Mogu reći da je mehanizam veoma efikasan. Moje ruke su se obavile oko g-dina Čekova.

Uronili smo ispod ogromnog bora. Ubrzo se aktivirao moj mehanizam za orgazam. Moje telo je odgovaralo, prirodno, iako ništa nije osećalo. G-din Čekov to očigledno nije znao i bio je ispunjen zadovoljstvom. Nažalost, Higinso je odabrao ovaj trenutak da izađe iz jezera. Izgleda da je postao dobar plivač. Njegov nos se pojavio oko jedanaest metara od obale.

-Bo-ože -št-a-a je to?- ejakulirao je g-din Čekov.

Pošto sam se smirila, mehanizam za srce se usporio i sada sam mogla normalno da dišem. Odgovorila sam. - To je samo mirmiko-fag - mravojed.-

- Opasan?- Čini se da g-din Čekov ne bi uživao u borbi s njim. -Stoje ogroman!

- Oni se hrane mravima,- rekla sam.

Ko zna čime nagnat, Higinso je snažno zaplivaio i udaljio se od nas.

- Iniša kaže da namerava da ubije tu životinju i kaže da je izvršila samoubistvo.- G-din Čekov se smejaio oblačeći odeću. moj mehanizam za smeh se aktivirao. Bila sam spontanija od njega. -Iskreno-rekao je g-din Čekov -mogu reći Iniši da je tvoj žig potpuno nedirnut. Ja sam bio prvi. Ne znam zašto to nju zanima pored onog drvenog Asteckog partnera. Ali eto. Bolje da pomemen Patu kakvu on ima ninfomanku pod svojim krovom.

Svi uređaji su pravilno podešeni za nove vlasnike. G-din Čekov verovatno ne zna da se sve može obnoviti.

Kao ni Iniša Konvej.

- Nisam bila u pravu u vezi tebe, Žila.

- Nema veze, gospodo.

- A pogrešila sam i u vezi Patrika.

Svetla su u celoj kući upaljena, a sada je četiri sata ujutru. Petak je. Ursula svira i plače jer se zaljubila u Džeka Čekova koji je nikad nije ni pogledao, a verovatno ni neće. Anđelo plače jer je video kako je neko udario njegovog oca, a majka mu nije donela poklon. G-din de Veld i g-đa Konvej plaču i viču jedno na drugo. U tome nema ničeg neobičnog, kao ni u onome što govore u vezi slikarstva, razvoda, emocionalnog vampirizma i seksa. Na cedulji koja je bila adresirana na mene, obavestavaju me skrušenim tonom da g-din de Veld zna da sam silovana i da sam

preživela veliki stres. Moli me da budem iskrena prema njemu, ujutru - verovat-no kasnije ujutru - i da ne krivim Inišu Konvej, mada se ponela "neoprostivo". Treba da uverim g-dina de Velda da nisam povredena i da ga sprečim da više ne pravi greške jer je on nedužan. Ali vero-vatno, kao kod mog poslednjeg gazde, on neće moći da odoli.

Tada, sa žigom ili bez njega, sve će priznati svom partneru. Kao što je učinio i moj poslednji gazda.

Gospodine slike se više ne

prodaju kao nekad a nadam se da će ona i g-din de Veld naći novac za akcije.

Ali, osim toga, gospoda će možda popustiti u svojoj pretnji za osvetom. Ipak, progonila je Higin-sa i dala mu previše sintetičkih mrava, udarala njegovo vlažno krzno jadikujući da je on najčistije stvorenje u kući. Higin-sa je pojeo svu hranu, a onda bolestan ležao na antičkom tepihu.

Tako, četvrtak nije dobro prošao, a izgleda da ni petak neće biti bolji.

SCAN: Sekundica
OCR i prelom: MasterYoda
www.sftim.com

SCIENCE FICTION

Pilot

JANUAR 2002

Izdavač:

NIP MAVERICK

Kraljevo, Hajduk Veljkova 2

tel. 036/312-522

Za izdavača:

Direktor i glavni urednik

Slaviša Ćirović

Urednik izdanja:

Radovan Belojica

Prevod:

Aleksandra Šolajić,

Radovan Belojica

Likovna oprema:

Jovan Antić

Priprema:

AJOVA vizuelne komunikacije

Hajduk Veljkova 2, Kraljevo

tel. 036 331-438

Štampa:

SLOVOAD, Kraljevo

Vojvode Stepe 45

www.sftim.com

SF, EF, F & H fan sajt.

Fanzin SF Vektor, SF TV program,
prikazi SF filmova i serija, novosti,
galerija, bibliografije, pisci, knjige,
ugodno društvo za razgovor...

